

Den Europæiske Unions Tidende

C 294

48. årgang

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

25. november 2005

Informationsnummer

Indhold

Side

I Meddelelser

.....

II Forberedende retsakter

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005

2005/C 294/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 77/91/EØF, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelsen af og ændringer i dets kapital« KOM(2004) 730 endelig — 2004/0256 (COD)	1
2005/C 294/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF om årsregnskaber for visse selskabsformer og konsoliderede regnskaber« KOM(2004) 725 endelig — 2004/0250 (COD)	4
2005/C 294/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Perspektiverne for europæisk kul- og stålforskning«	7
2005/C 294/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden« KOM(2005) 33 endelig	14
2005/C 294/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen: Et styrket partnerskab for regionerne i EU's yderste periferi« (KOM(2004) 343 endelig)	21
2005/C 294/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om adgang til markedet for havnetjenester« KOM(2004) 654 endelig — 2004/0240 (COD)	25
2005/C 294/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udtalelse om »Civilsamfundets bidrag til forbindelserne mellem EU og Rusland«	33

DA

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2005/C 294/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »REACH — Kemikalielovgivningen« 38	38
2005/C 294/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Omfanget og virkningerne af virksomhedsudflytninger« 45	45
2005/C 294/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets direktiv om ændring, for så vidt angår anvendelsesperioden for minimumsniveauet for normalsatsen, af direktiv 77/388/EØF om det fælles merværdiafgiftssystem« KOM(2005) 136 endelig — 2005/0051 (CNS) 54	54

II

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

419. PLENARFORSAMLING DEN 13.-14. JULI 2005

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 77/91/EØF, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelsen af og ændringer i dets kapital«

KOM(2004) 730 endelig — 2004/0256 (COD)

(2005/C 294/01)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 13. januar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 44 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Umberto Burani til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 23. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005, mødet den 13. juli 2005, enstemmigt følgende udtalelse:

Præambel

kurs, som er lavere end ved en foregående udstedelse, så længe den kurs, som de nye aktier udstedes til, opfylder det nævnte vilkår.

1. Baggrund

1.1 I forbindelse med processen vedrørende forenkling af lovgivningen om det indre marked (SLIM) offentliggjorde Kommissionen i september 1999 en beretning udarbejdet af en arbejdsgruppe om selskabsret, som især beskæftigede sig med forenkling af første og andet selskabsretlige direktiv. I »Report on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe«, der blev udsendt i november 2002, understregede ekspertgruppen i selskabsret på højt niveau, at det ville være hensigtsmæssigt at omsætte de fleste af SLIM-gruppens forslag til praksis gennem et direktiv.

1.2 Formålet med direktivforslaget er at forenkle visse aspekter af andet direktiv, som i øjeblikket indeholder følgende krav:

— Aktier må ikke udstedes til en kurs, der er lavere end deres pålydende værdi eller regnskabsmæssige parikurs, hvis de ikke har nogen pålydende værdi. Dette forbud gælder uden undtagelser for alle aktieudstedelser og ikke blot for den første udstedelse i forbindelse med et selskabs stiftelse. Dette betyder ikke, at efterfølgende aktieudstedelser ikke kan gennemføres til en pålydende eller regnskabsmæssig pari-

— Aktieudstedelse uden kontant vederlag skal ske på baggrund af en vurdering, som udarbejdes af en eller flere uafhængige eksperter.

— Hvis der gives mulighed for strømlining af selskabets aktiekapital, skal dette principielt hjemles i vedtægterne eller stiftelsesoverenskomsten og/eller af generalforsamlingen.

— Køb af egne aktier skal principielt godkendes af generalforsamlingen for en bestemt periode og for en bestemt del af selskabets aktiekapital.

— Virksomheden har kun mulighed for at yde finansiel støtte ved tredjemands køb af dens aktier i meget begrænsede tilfælde og kun op til en vis grænse.

— Fratagelse af fortegningsret ved kapitaludvidelser mod kontant vederlag skal godkendes af generalforsamlingen, og der kræves en skriftlig redegørelse fra bestyrelsen eller direktionen.

— Ved kapitalnedsættelser skal medlemsstaterne fastlægge betingelserne for udøvelse af kreditors ret til hensigtsmæssig sikkerhed.

2. Direktivforslagets indhold

2.1 Direktivforslaget bygger på den betragtning, at en forenkling af andet direktiv vil bidrage væsentligt til at øge erhvervslivets effektivitet og konkurrenceevne uden at svække beskyttelsen af aktionærer og kreditorer.

2.2 I dette lys er sigtet med direktivforslagets forskellige artikler, at de direkte eller indirekte:

- giver aktieselskaber mulighed for at tiltrække kapitalindskud i anden form end kontanter, uden at de skal indhente ekspertvurdering, forudsat der ikke forelægger indsigelser,
- giver aktieselskaber mulighed for at anskaffe egne aktier op til en grænse svarende til selskabets frie reserver,
- gør det muligt for aktieselskaber at yde finansiel bistand, hvor tredjemand ønsker at erhverve deres aktier op til en grænse svarende til selskabets frie reserver,
- giver aktieselskaber mulighed for at de på visse vilkår kan øge deres kapital uden at skulle opfylde regnskabskravet i forbindelse med begrænsning eller fratagelse af aktionærers fortegningsret,
- give kreditorerne mulighed for at tage retlige eller administrative skridt, hvis de mener, at deres tilgodehavende er i fare,
- giver aktionærer, der ejer den afgørende del af kapitalen (90 %) i et børsnoteret selskab, ret til at overtage de resterende aktier.

2.3 For at hindre markedsmissbrug bør medlemsstaterne ved gennemførelsen af dette direktiv tage hensyn til bestemmelserne i direktiverne 2003/6/EF og 2004/72/EF om accepteret markedspraksis og en række bestemmelser, der skal sikre gennemsigthed med hensyn til ledelsesorganers forvaltning og ansvar.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU støtter de mål, som direktivforslaget opstiller, og generelt de midler, som Kommissionen har i sinde at anvende for at nå dem. Der bør dog skelnes mellem *egentlig forenkling*, som ikke ændrer de eksisterende bestemmelses betydning og rækkevidde, og *forenkling i form af ændring*, som ved at fjerne visse procedurer, der oprindeligt var tænkt som beskyttelse af tredjemand, markedet og aktieselskaberne selv, kan bevirke en ændring af den beskyttelse, som der lægges op til i de foregående direktiver, uanset om ændringen er væsentlig eller mindre væsentlig.

3.2 At ændre for at opnå forenkling skal ikke nødvendigvis afvises. Det kan tværtimod vise sig at være nyttigt, hvis ændringen tilpasser bestemmelserne til markedsvilkårene og virksomhedernes forhold. Når Kommissionen skal vedtage den, må den dog ikke gå længere, end hvad den har fået mandat til,

hvilket er at forenkle, men ikke ændre, gældende lovgivning. Med andre ord er enhver ændring acceptabel, hvis det kan bevises, at den er med til at forenkle virksomhedsstyringen og forbedre konkurrenceevnen og reducere virksomhedens omkostninger, hvorimod det ikke er acceptabelt, hvis den mindsker tredjemands rettigheder, især når det drejer sig om små aktionærer eller kreditorer. EØSU gør Parlamentet og Rådet opmærksom på dette punkt, som er meget vigtigt, hvis man vil undgå at give borgerne det indtryk, at en forenklingsproces bruges til at indføre væsentlige ændringer, som intet har at gøre med forenkling. Det er i dette lys, at EØSU ønsker at yde sig bidrag, og derfor vil kun de aspekter, som kræver opmærksomhed, blive behandlet, og hermed underforstås, at EØSU tilslutter sig de aspekter, som ikke nævnes.

4. Særlige bemærkninger

4.1 **Artikel 10 a) (1)** fastsætter, at medlemsstaterne kan vælge ikke at anvende de beskyttende regler i artikel 10, stk. 1, stk. 2 og stk. 3 i direktiv 77/91/EF, hvis en ny tilførsel af selskabskapital består af andre værdier end kontanter: i praksis, hvis indskuddet består af noterede værdipapirer. I dette tilfælde kan en sagkyndigs vurdering erstattes af en vurdering, som foretages på grundlag af det vægtede gennemsnit i de tre foregående måneder.

4.1.1 EØSU tilslutter sig dette, men understreger, at en beregning på grundlag af det vægtede gennemsnit i de foregående tre måneder vil være baseret på tidligere værdier, som ikke tager hensyn til fremtidige udsigter, hvor prisen kan stige men også falde. Bestemmelsen bør udvides, så det vægtede gennemsnit betragtes som et maksimum, og så de beslutningstagende organer får mulighed for at foretage en anden og begrundet vurdering.

4.1.2 De i stk. 1 indrømmede lettelser bør indføres i hele EU. Overlades de til medlemsstaternes skøn, består der en fare for, at den ønskede deregulerings effekt udebliver i nogle lande.

4.2 **Artikel 10 a) (2)** fastslår, at de beskyttende regler som anført i punkt 4.1 ikke kan anvendes, hvis det nye kapitalindskud består af andre værdier end børsnoterede værdipapirer (ikke-børsnoterede værdipapirer, fast ejendom, osv.). I dette tilfælde skal vurderingen foretages forudgående af en uafhængig sagkyndig, som har tilstrækkelig uddannelse og erfaring.

4.2.1 Udvalget mener, at litra a), som vedrører den sagkyndige, bør udgå, fordi begreberne »tilstrækkelig uddannelse og erfaring« er for uklare. Til direktivets formål er det nok, hvis der er tale om en uafhængig sagkyndig, som er anerkendt af de relevante myndigheder.

4.2.1.1 I stk. 2, litra b), som angår referenceperioden for vurderingen af overdragelsen, bør fristen på tre måneder forlænges til mindst seks måneder.

4.2.2 Den anden bemærkning angår punkt (c), hvor det fastslås, at eksperter foretager sin vurdering »i overensstemmelse med generelt accepterede vurderingsstandarder og -principper i medlemsstaten«. EØSU foreslår, at der udtrykkeligt henvises til juridisk anerkendte regnskabsregler eller til officielle bestemmelser.

4.2.3 Stk. 3 lægger op til muligheden for ikke at anvende vurderingsstandarderne, hvis overdragelsen af andre værdier end kontanter stammer fra det foregående regnskabsår. Det er nødvendigt med en præcisering af udtrykket »særskilt aktiv«, da det er uklart, om der er tale om værdier fra statusopgørelsen.

4.3 I **artikel 10 b), stk. 2**, fastslås det, at »hver medlemsstat udpeger en uafhængig administrativ eller retslig myndighed, som er ansvarlig for at undersøge lovligheden af vederlag i form af andre værdier end kontanter«. EØSU bemærker — som en ren formel betragtning — at en retslig myndighed altid er uafhængig, og foreslår derfor en mindre ændring af teksten. Vigtigere er det at bemærke, at denne myndighed nævnes flere gange i direktivets tekst og hver gang med forskellige funktioner, uden at man præcist fastlægger dens rolle og giver en oversigt over dens funktioner.

4.3.1 Som bekendt findes der i alle medlemsstater administrative eller retslige myndigheder, der varetager notarfunktioner og godkendelses- og kontrolopgaver. Tiden er inde til, at der i det mindste internt i medlemsstaterne skabes klarhed og fastlægges en definition på en kompetent myndighed (ét enkelt henvendelsessted på linje med servicedirektivet) med hensyn til selskabslovgivning og -kontrol. Det vil være et afgørende skridt, ikke alene hvad angår forenkling, men i særdeleshed for gennemførelsen af det indre marked.

4.4 **Artikel 19, stk. 1**, fastsætter, at i de medlemsstater, som tillader et selskab at erhverve egne aktier, skal bemyndigelsen gives af generalforsamlingen *for en gyldighedsperiode, som ikke må overstige 5 år*. EØSU finder, at fem år er for lang tid. Situationen på markedet og i et selskab kan ændre sig radikalt og tvinge de beslutningstagende organer til at ændre deres beslutninger. En bemyndigelse til at erhverve aktier med en gyldighedsperiode på 5 år er ikke i overensstemmelse med almindelig selskabspraksis. Det er bedre — af forsigtighedsgrunde og for at give generalforsamlingen en vis handlefrihed — at begrænse den til 2 år med mulighed for at forny den måske hvert eller hvert andet år.

4.4.1 I artikel 23, stk. 1, bør »på (bestyrelsens eller direktorens) initiativ« udgå. Begrebet er alt for uklart og kan kun være ment som et eksempel. Fristen på fem år for pengestrømsanalysen i andet afsnit forekommer at være for lang og bør afkortes til to år.

4.5 **Artikel 23 a)** fastsætter, at en aktionær har ret til at bestride generalforsamlingens godkendelse af en transaktion i anden form end kontanter ved at anmode det relevante administrative eller retslige organ om at afgøre, om transaktionen er lovlig. EØSU bemærker, at generalforsamlingens beslutninger er juridisk bindende, og at et organ med udelukkende administra-

tive beføjelser vanskeligt vil kunne beslutte, om den skal annulleres eller ændres. Dette gør det særligt nødvendigt at fastlægge de relevante organers rolle (jf. ovennævnte punkt 4.3) og oprette ét enkelt henvendelsessted, der også varetager funktioner af retslig art (en administrativ domstol).

4.6 I **artikel 29** indsættes et afsnit, hvori det hedder, at bestyrelsen eller direktionen fritages for at fremlægge en skriftlig redegørelse om begrænsning eller fjernelse af fortegningsretten i tilfælde af kapitaludvidelse. EØSU ser ikke noget behov for denne bestemmelse, som synes at gå imod forsigtighedsprincipperne, men ikke forenkler procedurerne på en konstruktiv måde. Det bør endvidere bemærkes, at aktionærene »kan anmode om at få angivet bevæggrundene til begrænsningen eller fjernelsen«. Der tages heller ikke højde for tilfælde, hvor der gives afslag på udlevering af oplysninger eller hvor der er uenighed blandt aktionærene om de oplysninger, de har modtaget. Det generelle udgangspunkt bør imidlertid være selskabsrettens overordnede principper: generalforsamlingen er øverste myndighed hvad angår uddelegerede beføjelser til selskabets organer, men har altid og i alle tilfælde ret til at blive informeret om, hvad der er foregået, og til at modtage en opgørelse for hver regnskabspost på både indtægts- og udgiftssiden. EØSU foreslår at lade dette afsnit udgå.

4.7 **Artikel 39** indfører som sådan ikke en forenkling, men forsøger at kodificere (med direktivet om overtagelsestilbud, artikel 15, som model) en bestemmelse, som kun findes i visse lande: en »flertalsaktionær« (dvs. en aktionær, der mindst er i besiddelse af 90 % af et børsnoteret aktieselskabs aktiekapital) kan tvinge mindretalsaktionærene til at sælge ham eller hende deres aktier »til en rimelig pris«. Medlemsstaterne kan hæve grænsen til et maksimum på 95 %. I præamblen til direktivforslaget nævnes »flertalsaktionær« også i de tilfælde, hvor der er flere aktionærer, mens formuleringen i artiklen indikerer, at der er tale om én enkelt aktionær. Denne tvetydighed bør ryddes af vejen i den endelige tekst.

4.7.1 En sådan bestemmelse er som ovenfor nævnt blevet kodificeret i direktivet om overtagelsestilbud, men her forholder det sig anderledes: garantien for gennemsigtighed i forbindelse med et overtagelsestilbud mangler, og det samme gælder for baggrunden for tilbuddet. Hvor det uden tvivl er i hovedaktionærens interesse at kontrollere selskabet 100 % — især hvis der er et modarbejdende eller modsigelseslystent mindretal — vil mindretalsaktionærene se på sagen meget forskelligt, afhængigt af omstændigheder og individuelle forhold. En aktionær, som ingen indflydelse har på ledelsen af selskabet, kunne være tilfreds med at få mulighed for at afhænde sin aktieandel til en god pris, forudsat prisen er højere, end den pågældende kunne opnå ved at sælge aktierne på børsen. Hvis aktien giver et godt afkast eller der er udsigt til, at dens værdi øges, kunne en investor/aktionær imidlertid ønske at beholde den, og i en sådan situation er det uklart, hvorfor han eller hun skal være tvunget til at sælge. Endelig er en minoritetsandel på 10 % normalt ikke af en sådan størrelse, at den kan lægge hindringer i vejen for selskabets styring, men det må også anerkendes, at

enhver aktionær har retten til frit at vælge. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der kan forekomme grænsetilfælde, hvor ledelsen kræver kontrol med alle aktionærer: kun i disse tilfælde vil en sådan bestemmelse være berettiget, og i givet fald kun med godkendelse fra kontrolmyndighederne.

4.8 **Artikel 39 b)** — som bygger på artikel 16 i direktivet om overtagelsestilbud — vedrører den modsatte situation: mindretaksaktionærer kan, individuelt eller samlet, tvinge hovedaktionæren til at erhverve deres aktier, igen »til en rimelig pris«. Overvejelserne fra det foregående punkt finder her tilsva-

rende anvendelse. Også her gælder, at myndighederne kun bør godkende et tvunget salg, hvis det kan bevises, at det er nødvendigt, med undtagelse af afhændelse af aktieandele alene på grund af udsigten til, at selskabet vil få et dårligt resultat.

4.8.1 I begge ovennævnte tilfælde er det ønsket om retfærdighed og iagttagelse af overordnede retsprincipper, der ligger til grund for EØSU's konklusioner: aktionærernes ret til at vælge bør bevares fuldt ud og ikke begrænses af overvejelser, som ligger uden for deres interessesfære, medmindre der er et påvist behov, som berettiger det.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF om årsregnskaber for visse selskabsformer og konsoliderede regnskaber«

KOM(2004) 725 endelig — 2004/0250 (COD)

(2005/C 294/02)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 3. februar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 44, stk. 1, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Harry Byrne** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 23. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling af 13. og 14. juli 2005, mødet den 13. juli, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Baggrund

1.1 Forslaget om ændring af regnskabsdirektiverne skal ses som en opfølgning af den handlingsplan, som Kommissionen vedtog den 21. maj 2003 med henblik på at modernisere selskabsretten og forbedre virksomhedsledelsen i Den Europæiske Union.

1.2 Målet er at styrke tilliden til de årsregnskaber og årsberetninger, der offentliggøres af europæiske selskaber, for at give aktionærer og andre interessenter (f.eks. medarbejdere og leverandører) adgang til pålidelige, fuldstændige og lettilgængelige oplysninger.

1.3 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udtrykker betænkelighed ved enkelte detaljer i Kommissionens forslag, men støtter i det store hele ovennævnte mål og mener, at dette tiltag er påkrævet for at beskytte alle berørte parter.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 I henhold til forslaget skal regnskabsdirektiverne (78/660/EØF og 83/349/EØF) ændres for at:

- a) Fastsætte bestemmelser om bestyrelsens kollektive ansvar, så alle bestyrelsesmedlemmer gøres kollektivt ansvarlige for udarbejdelsen af årsregnskaber (uafhængigt af, om der er tale om medlemmer af et selskabs administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan);
- b) Øge gennemsigtigheden omkring transaktioner med nærtstående parter, dvs. alle selskabers transaktioner med deres ledere, sidstnævntes familiemedlemmer eller andre såkaldte nærtstående parter, som ikke foretages på normale kommercielle vilkår;
- c) Øge gennemsigtigheden omkring ikke-balanceførte arrangementer ved at ajourføre oplysningskravene i regnskabsdirektiverne, så de blandt andet også omfatter virksomheder til specielt formål (SPE);

d) Indføre en redegørelse for virksomhedsledelse, således at hvert enkelt børsnoteret selskab forpligtes til i et særligt afsnit i årsberetningen at offentliggøre oplysninger om dets metoder i en »redegørelse for virksomhedsledelse«.

2.2 Kommissionen understreger, at der er tale om en principbaseret tilgang, der skal sikre proportionalitet og give fleksibilitet.

2.3 Kommissionen indrømmer, at dens forslag ikke falder ind under Fællesskabets enekompetence, men påpeger, at det er nødvendigt at gøre årsregnskaber sammenlignelige i hele EU, hvis offentlighedens tillid til dem skal styrkes.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg erkender, at der i lyset af de seneste skandaler i Europa og den øvrige verden er behov for at styrke offentlighedens tillid til europæiske selskabers årsregnskaber. Det tilslutter sig derfor fuldt ud dette initiativ.

3.2 EØSU bifalder den principbaserede tilgang, da det er enigt i, at specifikke regler for let ville kunne omgås eller blive forældede.

3.3 I betragtning af behovet for at stimulere iværksætterlysten og beskæftigelsen i EU er det vigtigt, at der ikke stilles overdrevne krav til regnskabsaflæggelse. Ved at opstille for strenge krav risikerer man ydermere at aflede opmærksomheden fra det, der reelt tæller. EØSU hilser derfor indførelsen af kriteriet om »væsentlighed« i forslagene velkommen. Efter EØSU's mening bør det tilmed overvejes at gøre dette kriterium til et grundlæggende princip i direktiverne.

3.4 EØSU ser helst, at oplysningskravene ikke pålægger ikke-børsnoterede små og mellemstore virksomheder en unødigt byrde, da disse leverer drivkraften til vækst i EU. Udvalget er klar over, at det står medlemsstaterne frit for at lempe oplysningskravene for små og mellemstore virksomheder. Det forekommer derfor hensigtsmæssigt at foretage en gennemgribende revision af tærskelværdierne for disse virksomheder med særlig vægt på at mindske den byrde, der påhviler de mindste virksomhedsenheder⁽¹⁾.

(¹) Artikel 11 og 27 i det 4. direktiv fastsætter størrelseskriterierne for de små, hhv. mellemstore virksomheder, som direktivet finder anvendelse på. Kriterierne er:

	Artikel 11 (små virksomheder)	Artikel 27 (mellemstore virksomheder)
Samlet balance	3 650 000 EUR	14 600 000 EUR
Nettoomsætning	7 300 000 EUR	29 200 000 EUR
Gennemsnitligt antal ansatte i regnskabsåret	50	250

3.5 EØSU er klar over, at International Accounting Standards Board (IASB) er i færd med at udarbejde et sæt særlige standarder for små og mellemstore virksomheder. EØSU hilser denne udvikling velkommen.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Bestyrelsens ansvar

4.1.1 EØSU støtter forslaget om at stadfæste bestyrelsens **kollektive ansvar** for udarbejdelse af årsberetningen og årsregnskaberne, som i forvejen er almindelig praksis i EU. I virksomheder med en tvodelt struktur er det imidlertid vigtigt, at de enkelte bestyrelsesorganer (administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan) er ansvarlige for deres respektive virkeområder inden for rammerne af de beføjelser, som er tillagt dem ved national lovgivning.

4.1.2 EØSU foreslår, at bestyrelsesmedlemmerne forpligtes til i god tro og uden specifik opfordring at give revisor adgang til alle de oplysninger, der måtte være relevante for udarbejdelsen af selskabets årsberetning og årsregnskaber.

4.2 Transaktioner med nærtstående parter

4.2.1 EØSU bifalder Kommissionens mål om at øge gennemsigtigheden omkring transaktioner med nærtstående parter for ikke-børsnoterede selskaber for at genskabe offentlighedens tillid til selskabers årsregnskaber. Transaktioner med nærtstående parter spiller ofte en særlig vigtig rolle i privatejede selskaber, herunder også små og mellemstore virksomheder.

4.2.2 I henhold til artikel 1 om ændring af artikel 43, stk. 1, nr. 7 b), i det fjerde direktiv skal »karakteren af, det forretningsmæssige formål med og størrelsen af« enhver transaktion med nærtstående parter, som »ikke er indgået på normale kommercielle vilkår«, offentliggøres. Dette krav om offentliggørelse går ud over det, der kræves i henhold til IAS 24, navnlig hvad angår offentliggørelsen af »det forretningsmæssige formål« med denne type transaktioner.

4.2.3 EØSU tvivler på det hensigtsmæssige i at foreslå krav, der går videre end IAS 24, da de kan medføre betydelige ekstraomkostninger for mange ikke-børsnoterede virksomheder, som vil veje tungere end fordelene for brugerne af årsregnskaber.

4.3 Ikke-balanceførte arrangementer og SPE'er

4.3.1 Kommissionen foreslår, at der for at sikre en mere gennemsigtig regnskabsaflæggelse indføres et specifikt krav om, at væsentlige ikke-balanceførte arrangementer, herunder SPE'er, skal offentliggøres i noterne til regnskaberne. EØSU bakker op om dette krav, men frygter, at den manglende definition af begrebet »arrangement« gør, at kravet forbliver forholdsvis vagt. Der er efter EØSU's mening behov for en afklaring og en opstilling af retningslinjer, eventuelt underbygget med relevante eksempler.

4.3.2 For at begrænse konsekvenserne for små og mellemstore virksomheder anbefaler EØSU, at medlemsstaterne får mulighed for at begrænse informationspligten til de oplysninger, som er strengt nødvendige for at kunne vurdere virksomhedens finansielle stilling.

4.4 Redegørelse for virksomhedsledelse

4.4.1 EØSU bifalder, at det kræves af børsnoterede selskaber, at de offentliggør alle de oplysninger om selskabets ledelsesstruktur, der er af afgørende betydning for investorer. Medtagelse af redegørelsen for virksomhedsledelse i årsberetningen indebærer, at revisor skal afgive udtalelse om, hvorvidt redegørelsen stemmer overens med årsregnskaberne for samme regnskabsår, lige som det allerede er tilfældet med årsberetningen i henhold til artikel 51, stk. 1, i det fjerde direktiv.

4.4.2 Der tegner sig dog allerede et problem, i og med at nogle medlemsstater er gået længere end krævet i det fjerde og det syvende direktiv og forlanger en fuldstændig revision af årsberetningen, som i fremtiden vil omfatte en redegørelse for virksomhedsledelse. EØSU mener ikke, at alle elementer i redegørelsen for virksomhedsledelse kan gøres til genstand for revision. En løsning ville være at forpligte børsnoterede selskaber til at offentliggøre en redegørelse for virksomhedsledelse samtidig med årsregnskabet og årsberetningen. Redegørelsen vil dog fortsat skulle underkastes en overensstemmelseskontrol som beskrevet i ovenstående punkt 4.1.1.

4.4.3 EØSU mener, at artikel 46a, stk. 3, spænder for vidt. Der foreslås følgende ordlyd: »en beskrivelse af hovedprincipperne i selskabets interne kontrol- og risikostyringssystemer i relation til regnskabsaflæggelsesproceduren«.

4.5 Andet

4.5.1 Det anvendte ordvalg i artikel 2 om ændring af det syvende direktiv (»er af betydning«) afviger fra ordvalget i den foreslåede ændring af det fjerde direktiv (»er væsentlige og af betydning«). Der synes ikke at være nogen begrundelse for denne åbenlyse inkonsekvens. EØSU foreslår derfor, at sidstnævnte ordlyd, som indeholder det vigtige ord »væsentlige«, anvendes i begge tilfælde.

4.5.2 I artikel 1 om ændring af det fjerde direktivs artikel 43, stk. 1, indsættes nr. 7 b) med vendingen »ikke er indgået på normale kommercielle vilkår«. En tilsvarende ordlyd anvendes i det syvende direktivs artikel 34, nr. 7 b). I begrundelsen i den engelske udgave præciseres vendingen »ikke er indgået på normale kommercielle vilkår« med indføjelser af »i.e. not at arm's length« (= ikke på lige vilkår). Da sidstnævnte er det almindeligt anvendte begreb inden for regnskabsvæsenet, foreslår EØSU, at det anvendes i ændringen af direktiverne (o.a.: ovennævnte præcisering er ikke med i den danske udgave).

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Perspektiverne for europæisk kul- og stålforskning«

(2005/C 294/03)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 1. juli 2004 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive udtalelse om: Perspektiverne for europæisk kul- og stålforskning.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommissionen for Industrielle Ændringer, som vedtog sin udtalelse den 13. juni 2005. Ordføreren var Göran Lagerholm, og medordføreren var Enrico Gibellieri.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005 (mødet den 13. juli) følgende udtalelse med 57 stemmer for og 3 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1 Perspektiverne i Kul- og Stålforskningsfonden

1.1.1 Den fælles forskning på kul- og stålområdet ophørte, da EKSF-traktaten udløb den 23. juli 2002. Den overskydende kapital, som stål- og kulindustrien leverede i løbet af traktatens løbetid, gør det nu muligt at videreføre denne type fælles forskning. Beslutningen om at overføre denne kapital til Fællesskaberne og anvende den til forskning blev truffet i Nice-traktaten. Kapitalen beløber sig til 1,6 mia. EUR (den anslåede værdi på det tidspunkt, hvor EKSF-obligationerne blev frigivet). Kul- og Stålforskningsfonden blev oprettet i februar 2003. Retsgrundlaget blev fastlagt i protokollen til Nice-traktaten om udløbet af EKSF-traktaten og i Rådets beslutninger af 1. februar 2003 (2003/76/EF, 2003/77/EF, 2003/78/EF), som blev offentliggjort i EU-Tidende den 5. februar 2003.

1.1.2 De tekniske og finansielle retningslinjer udstikker betingelserne for programmets virkemåde.

1.1.3 Det er nu tre år siden, at dette nye system blev indført, og formålet med denne udtalelse er i den forbindelse at påpege visse forskelle, som har vist sig i driften af fonden, og især at søge at afdække de fremtidige perspektiver for fonden.

1.1.4 Med undtagelse af et par områder, som vi vil vende tilbage til senere, er ånden i den fælles EKSF-forskning først og fremmest blevet bevaret, ikke mindst pga. EKSF-forskningsmidlernes dokumenterede høje effektivitet, hvilket er særdeles positivt.

1.2 Finansielle aspekter: et midlertidigt og mærkbart fald i støtten

1.2.1 Kul- og Stålforskningsfonden forvaltes af GD Forsknings kul- og stålkontor. Budgetmæssigt er det renterne af fornævnte kapital, som efter langsigtet anbringelse anvendes til at finansiere forskningen. Det årlige budget afhænger derfor af indtægterne fra investeringer. En fordelingsnøgle anvendes til at fastlægge, hvor meget der går til stål og til kul, nemlig henholdsvis 72,8 % og 27,2 %. I praksis har dette i de seneste to driftsår givet et budget på ca. 43 mio. EUR (43,68 millioner

i 2003, 43,68 millioner i 2004 og 41,2 millioner i 2005) til stålforskning. Denne finansielle støtte anvendes til ca. 50 projekter årligt. Hvad angår kul, har fondens budget i løbet af de seneste tre år været i størrelsesordenen 16,13 mio. EUR i 2003, 15,27 mio. i 2004 og 16,13 mio. i 2005.

1.2.2 Det bør bemærkes, at der har været et væsentligt fald i den samlede støtte, eftersom den i slutningen af 1990'erne og i begyndelsen af dette årti lå på 55-56 mio. EUR for stål og 28-31 mio. EUR for kul. Det bør endvidere bemærkes, at det gennemsnitlige støttebeløb pr. deltager vil blive reduceret endnu mere i løbet af de kommende år som følge af udvidelsen og den deraf følgende stigning i antallet af deltagere i programmet. De nye medlemsstater vil bidrage som før, men gradvist og kun mellem 2006 og 2009. Deres bidrag til kapitalen vil ske i form af successive rater (i alt 169 mio. EUR), men dette vil ikke kunne mærkes før 2011.

1.2.3 EKSF-stålforskningens omkostningseffektivitet er allerede fastslået (et afkast på 13 enheder pr. investeret enhed). Gennemførelsen af den industrielle forskning med fokus på stålindustriens essentielle behov i samarbejde med de direkte berørte parter, dvs. industrifolk og, om nødvendigt, andre partnere såsom komponentproducenter eller de primære kunder, har vist sig særdeles effektiv. Der er stadig et stort behov for denne type forskning i dag for at fastholde den europæiske stålindustri konkurrenceevne på det nuværende niveau, dvs. blandt de bedste i verden. De pilot- og demonstrationsprojekter, som gjorde EKSF-programmerne så originale, er reduceret væsentligt i de senere år, men det er vigtigt, at de bliver ved at være det foretrukne instrument og det foretrukne middel til at sikre hurtig overførsel af den teknologiske udvikling til driftsenhederne (fabrikkerne).

1.2.4 Den EKSF-finansierede europæiske kulforskning har været særdeles effektiv. Evalueringer⁽¹⁾ viser, at der er en gennemsnitlig nyttefaktor på mellem 7 og 25. Endvidere medfører FTU ofte væsentlige sidegevinster for andre industrier, f.eks. landmåling, tunnelbygning og materialetestmetoder.

⁽¹⁾ Gennemført i 1995 af Geoffrey Walton Practice og Smith Vincent og i 1996 af GD XVII's kulforskningsudvalg

1.3 Overvågning og forvaltning af programmerne

1.3.1 Der er sket store ændringer i proceduren for udvælgelse af etårige projekter til godkendelse. På den ene side assisteres Kommissionen af et kul- og ståludvalg (COSCO) med repræsentanter for medlemsstaterne samt af rådgivningsgrupper inden for stål og kul med industrirepræsentanter og andre interessenter. På den anden side foretages vurderingerne af uafhængige eksperter. Set ud fra et fagligt synspunkt har Kommissionen, siden systemet blev etableret, sikret, at disse vurderinger foretages korrekt under betingelser, som forbedres år efter år.

1.3.2 De udvalgte projekters kvalitet og dermed kul- og stålforskningsprogrammets kvalitet afhænger af vurderingernes kvalitet. Eftersom det er industriforskningsprogrammer, som evalueres, er det afgørende, at det sker gennem eksperter med specialiseret viden om industrielle behov og prioriteter, om tidligere forskning og resultaterne deraf og om de involverede partners kompetencer. De tekniske gruppers eksperter opfylder f.eks. disse betingelser, men Kommissionen og stålindustrigrupperne skal stadig optimere de praktiske betingelser for disse eksperters deltagelse.

1.3.3 Hvad angår stål, vil ni tekniske grupper nu erstatte de tidligere 17 eksekutivkomitéer med hensyn til overvågning af projekter og overførsel af teknologiske oplysninger, og antallet af deltagende eksperter vil være væsentligt reduceret. Der vil delvis blive kompenseret for denne udvikling gennem øget inddragelse af eksperter fra de 10 nye medlemsstater. Det etablerede kontrolsystem (hvor overvågningen af ét projekt eller et begrænset antal projekter håndteres af én ekspert) synes at være effektivt i forhold til at sikre mere direkte overvågning af projekterne, ligesom det gør det nemmere at drøfte og opstramme overvågningen. I foråret 2005 vil der ske en midtvejsvurdering af de nye kul- og stålforskningsprojekter, som vil tilvejebringe flere oplysninger om dette aspekt.

1.3.4 Hvad angår kul, er tre tekniske grupper (TG'er) på vej til at erstatte de fem eksekutivkomitéer, som findes under EKSF-kulforskningsprogrammet. Deres interesseområder er minedriftsteknologier (TG1), omdannelsesteknologier (TG2) og rene kul-teknologier (TG3).

1.3.5 Deltagelsesgraden for virksomheder og institutioner i de 10 tiltrædelseslande i EKSF-forslagene for 2000 var næsten nul, sammenlignet med henholdsvis 4,2 % og 14,16 % for stål- og kulforslagene i forbindelse med indkaldelsen i 2004. Det samlede antal repræsentanter for de 10 nye medlemsstater i de forskellige udvalg og rådgivende og tekniske grupper er 25 (11 i COSCO, fem i den videnskabelige rådgivende gruppe, fire i den rådgivende gruppe om konkurrenceevne, tre i tekniske grupper for stål, og to i tekniske grupper for kul).

2. Stål

2.1 Den generelle situation i stålsektoren

Den hastigt voksende globale økonomi styrkede den europæiske økonomi betydeligt i 2004, men den indenlandske efterspørgsel steg ikke nævneværdigt. Udsigterne for 2005 afhænger i overvejende grad af, hvordan det går med verdensøkonomien, eftersom euroområdet er meget afhængigt af den endelige efterspørgsel, der genereres i andre områder.

Om den globale økonomi og dermed stålmarkedet vil fortsætte væksten i det kommende år, afhænger især af Kina og andre asiatiske lande. Kina synes nu at være gået ind i en fase med kontrolleret opbremsning, og landets vækst bliver stadig mere bæredygtig.

2.1.1 I lyset af, at væksten i verdensøkonomien forventes at falde i år, og at opsvinget på det europæiske fastland kun udvikler sig langsomt, forventes det, at realvæksten i forbruget vil stige langsommere end i 2004. Eftersom nogle lande har for store lagerbeholdninger af visse varer, kan forbrugsvæksten imidlertid også forventes at ville falde.

2.2 Fremtidsudsigter for stålforskningen

2.2.1 Resultaterne af de første udbud efter udløbet af EKSF: et væsentligt fald i antallet af godkendte forslag i Kul- og Stålforskningsfondens program

På grundlag af en ny standardkontrakt blev der underskrevet 49 kontrakter i 2003 og 51 i 2004. Det forventes, at der vil blive underskrevet næsten 50 kontrakter i 2005. Succesraten er faldet betydeligt, eftersom antallet af indsendte forslag ikke er faldet i forhold til den tilgængelige støtte — tværtimod. F.eks. blev der i 2002 indsendt 116 forslag, 143 i 2003 og 173 i 2004. Projekternes succesrate er i øjeblikket ca. 30 % i forhold til 50-55 % i starten af dette årti. Denne seneste tendens sker på et tidspunkt, hvor de nye medlemsstaters deltagelse i Kul- og Stålforskningsfonden stadig er relativ ringe.

2.2.2 Stålteknologiplatformen: den rette ramme for en langsigtet vision for stålforskningen

Stålintustrien står over for mange udfordringer på forskellige områder, såsom kravet om konkurrencedygtighed i lyset af globaliseringen, det hastigt voksende antal nye, store producenter (i øjeblikket i Kina), miljølovgivning om både processer og produkter, kunders og aktionærers krav, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og uddannelse.

Stålintustriens ambition er at opretholde og endda styrke en global førerposition, som både er bæredygtig og konkurrencedygtig.

For at sikre dette besluttede en række eksperter at lancere en målrettet, langsigtet og struktureret F&U-aktion inden for rammerne af stålteknologiplatformen. Denne platform blev lanceret den 12. marts 2004.

CCMI er en af partnerne i platformen og samtidig repræsenteret i styregruppen.

2.2.2.1 Der er oprettet seks arbejdsgrupper med flere end 100 deltagere, svarende til de **fire søjler for bæredygtig udvikling**: økonomi, partnere (herunder både bilsektoren og bygge- og anlægssektoren), miljø og mennesker samt energi. Disse arbejdsgrupper har udarbejdet **tre store og indbyrdes supplerende F&U-industriprogrammer med vidtrækkende sociale indvirkninger**, som alle omfatter flere F&U-temaer og -forskningsområder.

2.2.2.2 Der foreslås tre industriprogrammer med store og vidtrækkende sociale følgevirkninger:

- Sikre, rene, omkostningseffektive og lidet kapitalintensive teknologier
- Rational brug af energiressourcer og affaldshåndtering
- Attraktive stål løsninger til slutbrugerne

2.2.2.3 For så vidt angår det første store program, skal hele stålintustriens produktionskæde være særdeles fleksibel for at kunne håndtere den stadig bredere vifte af produkter, der skal produceres til en lav pris. Stålsektoren ville kunne drage fordel af meget mere kompakte fremstillingsprocesser med meget korte gennemløbstider og udvidede funktioner. På den anden side bør intelligent produktionsteknologi bidrage til udviklingen af mere fleksible processer i de tilfælde, hvor de konventionelle teknologier er modne og robuste nok til at garantere en stabil ydelse. Nye produktionskoncepter, såsom intelligente produktionsprocesser og effektiv produktionsorganisation, skal designes og udvikles på grundlag af banebrydende organisationsteknologier med henblik på at sikre udvikling af nye processer, produkter og ydelser.

2.2.2.4 Der er i det første store program identificeret tre hovedtemaer:

- Nye integrerede fremstillingsprocesser for »oxidfri« lavenergi produktion
- En fleksibel og multifunktionel produktionskæde
- Intelligent produktion.

2.2.2.5 Det andet store program fokuserer også på tre F&U-hovedtemaer:

- Drivhusgasproblemet

- Energieffektivitet og ressourcebesparelser

- Udvikling af grønne produkter, hvor der tages højde for materialernes sociale følgevirkninger.

2.2.2.6 Det tredje store program omhandler opfyldelsen af kundernes krav om et bredt udvalg af stadig mere avancerede og højtydende materialer på især to markeder: bilsektoren og bygge- og anlægssektoren. En tredje sektor (energi) er under overvejelse i år.

2.2.2.7 Samlet set har disse tre programmer til formål at spille en vigtig rolle i forbindelse med **fremme af konkurrenceevnen, den økonomiske vækst og den dermed forbundne indvirkning på beskæftigelsen i Europa**. De tilsvarende F&U-temaer og -områder, som er identificeret i disse programmer, yder et vigtigt **bidrag til strategien om bæredygtig udvikling. Miljøbeskyttelse** (drivhusgasemissioner, navnlig CO₂-emissioner) og stigende **energieffektivitet** er begge vigtige tværgående temaer inden for de foreslåede FTU-programmer. **Sikkerhed og tryghed** er det tredje meget vigtige mål, som skal opfyldes, ikke kun i de relevante industrier, men også i kundernes hverdag som forbrugere af stål løsninger (biler, bygninger, energiproduktion, transport osv.) ved at udvikle nye, **mere intelligente og sikre stål løsninger**.

2.2.2.8 Et andet vigtigt tværgående tema er **de menneskelige ressourcer**, hvilket også er taget i betragtning (at tiltrække og fastholde kvalificerede **personer**, som kan bidrage til at opfylde stålsektorens ambitioner). Følgende er relevant i denne forbindelse:

- Der er identificeret et stort europæisk netværk (Top Industrial Managers for Europe (TIME), 47 universiteter fra alle 25 medlemsstater) inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse, kommunikation og formidling blandt de interesserede parter i EU's stålteknologiplatform. Dette netværk skal spille en førende rolle i analysen af, hvordan uddannelsessystemet kan opfylde de fremtidige krav til kvalificeret arbejdskraft i den europæiske stålintustri, og i udformningen af effektive strategier til at afhjælpe de forventede mangler.

- Menneskelige ressourcer, som udgør en virksomheds kernekompetencer, er et af de vigtigste aktiver, som løbende skal optimeres. En undersøgelse af de tiltag, de europæiske stålproducenter har iværksat i forbindelse med forandringsledelse og udvikling hen imod en »videnorganisation«, hvilket fører til udveksling af bedste praksis, kunne yde et stort bidrag til en sådan optimering.

2.2.2.9 Fremtidsvisionen i henhold til den strategiske forskningsdagsorden, som platformens styregruppe vedtog den 15. december 2004, opriksder udsigterne for stålforskningen i de kommende år og årtier.

2.2.2.10 I en efterfølgende version af den strategiske forskningsdagsorden vil der blive opstillet prioriteter, ligesom der vil blive stillet forslag til temaer og forskningsområder i de forskellige europæiske programmer: Kul- og Stålforskningsfonden, rammeprogrammet for forskning, Eureka, nationale og regionale programmer osv. Den vil dermed indeholde de primære konsensusbaserede forskningsemner for Kul- og Stålforskningsfonden.

2.2.2.11 Karakteren af den strategiske forskningsdagsordens forskningstemaer kombineret med de relevante partners kompetencer bør være vejledende for, hvilket europæisk program der skal vælges. Eksempelvis — men ikke udelukkende — Kul- og Stålforskningsfonden, når det gælder forskning vedrørende stål, og forskningsrammeprogrammet, når det gælder forskning med deltagelse af partnere fra mere end én industrisektor (f.eks. leverandører og komponentproducenter i forbindelse med udvikling af nye teknologier); kunder og brugere — f.eks. bilsektoren og bygge- og anlægssektoren — i forbindelse med udvikling af innovative stålløsninger. Tilsvarende retningslinjer bør gælde i forbindelse med fælles teknologiske foranstaltninger under store, langsigtede programmer, som kræver betydelige investeringer, og som er fokuseret på de konsensusbaserede europæiske temaer.

2.2.2.12 For at udnytte den foreslåede fremgangsmådes fulde potentiale kræves det naturligvis, **at de forskellige programmer koordineres**. Derfor skal platformens strategiske forskningsdagsorden indgå som et vigtigt dokument i den kommende revision af stålretningslinjerne. Endvidere bør koordinering af programmerne gøre det muligt at sikre samme udgangspunkt for alle projekter, uanset hvilket europæisk program de henhører under.

2.2.2.13 Det syvende rammeprogram for forskning og andre europæiske programmer (Eureka osv.) samt nationale, ja selv regionale programmer bør give mulighed for at gennemføre den strategiske forskningsdagsorden. De fælles teknologi-initiativer sammen med lån fra Den Europæiske Investeringsbank vil imidlertid åbne op for udvikling af nye banebrydende teknologier, som så kan sikres bred industriel anvendelse i løbet af de kommende årtier.

2.2.2.14 Den konsensusbaserede udvælgelse af prioriterede specifikke temaer for stålprogrammet i platformens strategiske forskningsdagsorden bør desuden skabe en reserve af prioriterede emner (som både kræver betydelige midler og betydelige tekniske ressourcer), som skal indsendes i forbindelse med den årlige indkaldelse af forslag til Kul- og Stålforskningsfondens stålforskning. Dette ville også give mulighed for at undgå fragmentering af støtten, at reducere administrationsomkostningerne ved at reducere antallet af forslag og først og fremmest at opnå større effektivitet ved at koncentrere ressourcerne på emner, som er vigtige for stålindustriens konkurrenceevne.

2.2.2.15 Et af de projekter (ULCOS, Ultra Low CO₂ Steel Making) (stålproduktion med ekstra lavt CO₂-udslip), der indgår i stålplatformens 2. program, sigter mod en kraftig reduktion af CO₂-emissionerne ved stålproduktion. Følgende er kendetegnende for projektet:

— et emne, der er berører hele Europa, og som indgår i det syvende rammeprogram

— klart definerede industrielle mål, som er vigtige for stålsektorens konkurrenceevne på længere sigt

— et konsortium er allerede oprettet med de ledende aktører i den europæiske stålindustri.

Forpligtelserne er fastlagt i en konsortiumaftale. I lyset af projektets karakter orienterede industrien i februar 2005 Kommissionen om, at platformen ønskede at oprette et fælles teknologi-initiativ (Joint Technology Initiative — JTI). Imidlertid blev ESTEP ikke udvalgt til en JTI i Kommissionens forslag af 6. april 2005 til Europa-Parlamentet og Rådet.

2.2.2.16 Endelig **bør regelmæssig opdatering af programmerne gøre det muligt at sikre, at de er fuldt tilpasset industriens behov.**

3. Kul

3.1 Den generelle situation i kulsektoren

3.1.1 Europa er verdens tredjestørste forbruger af kul. Hvad angår levering af energi til Den Europæiske Union, er kul en af de vigtigste faktorer til sikring af en balanceret energimix, og kul har fået en væsentligt større rolle efter EU-udvidelsen. Som råbrændsel er det et vigtigt produkt i jern- og stålproduktionen, mens det med en andel på 32 % i elektricitetssektoren er en fortrukket brændselstype i kraft af forsynings sikkerhed og konkurrencedygtighed.

3.1.2 Den europæiske kulminedrift er en højt udviklet industrisektor. Sammenlignet med aflejringer i udlandet, er de geologiske betingelser for stenkul i Europa særdeles krævende. Vanskelighederne med at bryde disse dybere aflejringer har imidlertid betydet, at den europæiske mineteknologi er førende på markedet. I dag står den europæiske mineteknologi for mere end halvdelen af det voksende verdensmarked, hvilket ikke mindst skyldes FTU-midlerne fra EKSF ^(?).

3.1.3 Hvis Europas førerposition skal bevares, kræver det tilstrækkelige forskningsmidler, hvilket ikke kun vil være gunstigt for beskæftigelsen i sektoren, men også for Fællesskabets betalingsbalance, ligesom der vil være en vis multiplikatoreffekt. Dette gælder både for minedriften og for anvendelsen af rent kul, eftersom den teknologiske udvikling skal fokusere på alle kritiske aspekter af kulkæden.

^(?) Verdensenergirådet har forudsagt, at de samlede investeringer i anlæg og udrustning af miner vil vokse hurtigt og nå op på 4 milliarder amerikanske dollars i løbet af de næste 25 år.

3.2 Forskningsperspektiver i kulsektoren

3.2.1 Sektoren har en fremragende forskningsinfrastruktur, som samarbejder godt på europæisk plan. Partnere fra de tidligere tiltrædelseslande (nu de nye medlemsstater) har i årevis deltaget i fælles forskningsprojekter. Det femte rammeprogram finansierer et netværk for bæredygtige mineralindustrier i Europa (NESMI), som består af ca. 100 interessenter fra den europæiske mineindustri og -videnskab, og som har eksisteret siden 2002. Et af de vigtige resultater af NESMI er den europæiske teknologiplatform for bæredygtige mineralressourcer (ETPSMR), som blev offentliggjort på NESMI-konferencen den 15. marts 2005, og som skal lanceres i september 2005.

3.2.2 De strategiske mål for FTU for kul er:

- At sikre Europas fremtidige energiforsyning
- At udvikle innovative og bæredygtige produktionsteknologier
- At forbedre effektiviteten i kuludnyttelsen med henblik på at reducere emissionerne
- At sikre bæredygtig anvendelse af energiressourcer
- At skabe europæisk merværdi gennem F&U-baseret teknologisk førerskab.

3.3 FTU inden for mineteknologi

3.3.1 FTU skal fokusere på produktivitet og omkostningsreduktioner gennem hele produktionsprocessen:

Minedrift med lave omkostninger og uden stilstand i driften kræver størst mulig viden om aflejringen fra forudgående efterforskning. Der bør derfor udvikles nye underjordiske **efterforskningsmetoder** gennem en tværfaglig indsats. For at skabe yderligere besparelser i planlægning, udvikling og driftskontrol er det nødvendigt at fortsætte udviklingen af moderne kortlægningssystemer, herunder satellitteknologi.

3.3.2 Sikker og omkostningseffektiv udvikling af aflejringer kræver **intelligente og fleksible produktionssystemer** såsom nye udgravnings- og udvindingsmetoder med anvendelse af robotter, avanceret automatisering og kunstig intelligens. De vigtigste punkter her er yderligere automatisering, bedre proceskontrol og indbyggede systemer til drift og vedligeholdelse.

3.3.3 Udviklingsmålene inden for **automatisering** vedrører intelligente, selvstyrende sensorer og aktuatorer, trådløse sensornetværk, nye fysiske måleprocedurer, lokaliserings- og navigationssystemer og intelligente billedbehandlingssystemer.

3.3.4 Bedre og stærkt rationaliserede **lagkontrolteknikker** er særdeles vigtige for at sikre en mere økonomisk og sikker støtte af minedriften, navnlig ved store dybder. Yderligere

udvikling af bjergmekanikmodellering vil i denne forbindelse være et særlig relevant planlægningsinstrument.

3.3.5 Et vigtigt område, som er påkrævet i alle faser af produktionsprocessen, er forbedret **informationsteknologi**, herunder føler-, overvågnings- og analyseteknikker. Dette omfatter mere præcist kommunikation, især mobil underjordisk kommunikation, herunder it-terminaler. Virtual reality-teknikker, som med held er blevet udviklet i et fælles projekt under Kul- og Stålforskningsfonden, kunne tjene til at forbedre teknologien for minekontrolstationer yderligere. Øget computerstøttet processtyring vil forbedre både effektiviteten og sikkerheden på arbejdspladsen.

3.3.6 **Montering og afmontering** udgør en hindring for yderligere produktivitetstigninger som følge af den begrænsede plads og stadigt voksende dimensioner og enhedsvægt. Et af hovedmålene er derfor at reducere monterings- og afmonteringstiden med nye teknikker og at begrænse antallet af komponenter til få standardiserede og kompakte komponenter. Igen kan den moderne it-teknologi være til nytte. Noget lignende gælder for transporten af materiale under jorden. De vigtigste mål er her automatisering af transporten med moderne følersystemer og optimeret materialehåndtering.

3.3.7 Omkostningerne ved miljørelevante tiltag og spørgsmålet om befolkningens accept af minedrift i tæt befolkede områder betyder, at miljøbeskyttelse, der tager sigte på at fjerne eller reducere miners og koksværkers forskellige miljøskadelige virkninger, er et vigtigt emne for forskningen. De teknologiske fremskridt på disse områder vil både få et stort eksportpotentiale og en stor indvirkning på andre industrier, og der er et stort behov herfor i samfundet generelt. Dette omfatter både aktive miner og foranstaltninger til lukning og efterfølgende anvendelse.

3.3.8 Eksempler på behovet for F&U omfatter mere præcise procedurer for udarbejdelse af prognoser for både de periodiske stigninger i minevandstanden og gasemissionerne efter lukning. Endvidere bør den generelle tekniske udvikling i andre industri-sektorer også anvendes så vidt muligt, og tilpasning af disse teknikker til underjordisk stenkulsdrift bør støttes. Nøgleordene i denne forbindelse er nanoteknologi, bionik, følere fra flytteknologien og robotteknik.

3.4 FTU inden for anvendelsen af rent kul

3.4.1 De vigtigste mål dækker her samtidig to trin for anvendelsen af rent kul:

- Forbedret effektivitet med henblik på at reducere emissioner og sikre bæredygtig anvendelse af ressourcer
- CO₂-udskillelse og -opbevaring.

3.4.2 I forbindelse med anvendelsen af rent kul er den foretrukne løsning i dag at øge effektiviteten, idet dette reducerer emissionerne og bidrager til målet om bevaring af ressourcer. Denne strategi foretrækkes, fordi der forventes at være behov for udskiftning og udbygning af en kraftværkskapacitet på over 200 GW (EU15) i Europa i perioden 2010-2020. Prognoserne siger ca. 60 % for fossilt fyrede kraftværker, hvoraf kul alene bidrager med 23 %. Dette giver en god mulighed for at bruge teknologier med maksimal virkningsgrad.

3.4.3 Med den nuværende dampkraftværksteknologi er det muligt at opnå en maksimal virkningsgrad på 45-47 % med anvendelse af stenkul. Der kan forventes en stigning til mere end 50 %, hvilket især skyldes en yderligere stigning i procesparametrene tryk og temperatur (op til mere end 700 °C). Her spiller udviklingen og afprøvningen af nye højtemperaturmaterialer en vigtig rolle. Sammenlignet med den teknologi, der i øjeblikket er installeret i Tyskland, ville dette reducere CO₂-emissionerne med ca. 30 %.

3.4.4 Det er derfor på kort sigt muligt at opnå et betydeligt bidrag til reduktionen af CO₂-emissionerne samtidig med, at ressourcerne bevares, ved at udvikle disse konventionelle dampkraftværksprocesser. Dette bør derfor prioriteres særlig højt i forbindelse med de fremtidige forskningsmidler.

3.4.5 Ud over de mere avancerede konventionelle kraftværksprocesser kan de kombinerede processer også være et alternativ på mellemlang til lang sigt. De primære varianter, der er til rådighed her, er den integrerede kulforgasningsproces og pulveriseret kulfyring under tryk. Med disse processer vil det være muligt at opnå virkningsgrader på langt over 50 %. Den løbende forskning på dette område skal optrappes.

3.4.6 Endvidere er der behov for forskning i udviklingen af kraftværker uden emissioner, hvis der er politisk vilje hertil. Installering af det udstyr, der skal bruges til at udskille kuldioxid, reducerer imidlertid kraftværkets virkningsgrad med 6-14 procentpoint. Dette betyder ikke bare en stigning i slutproduktets pris, men strider også mod målsætningen om at bevare ressourcer. Optimerede kraftværksdesign med de højest mulige virkningsgrader udgør det teknologiske grundlag for at opnå det langsigtede mål om at udvikle et CO₂-frit kraftværk.

3.4.7 Det CO₂ frie kraftværk er en langsigtet vision. Forebyggende klimabeskyttelse kræver snarlig udvikling af processer for teknisk og økonomisk rationel udskillelse af miljørelevante sporgasser fra kraftværkers emissioner med henblik på at forhindre frigivelse af CO₂ i atmosfæren.

3.4.8 I dag synes udviklingen af CO₂-udskillesesteknologier (første del af processen) at være enklere at opnå end sikker og længerevarende opbevaring af kuldioxiden efter udskillelse (anden del af processen), fordi man ikke ved ret meget om, hvordan store mængder CO₂ opfører sig på lang sigt i indeluk-

kede opbevaringskamre. Debatten er i øjeblikket primært fokuseret på opbevaring i udtømte olie- og gasaflejringer eller i underjordiske saltvandsreservoirer. Dette ville kræve store logistiske investeringer.

3.4.9 Ifølge eksperterne er der ingen uovervindelige tekniske hindringer for dette, selv om princippet er behæftet med stor økonomisk og økologisk risiko. Minimering af denne risiko er en af de vigtigste opgaver for både industri og regeringer i de kommende år.

4. Konklusioner og henstillinger

Efter en overgangsperiode på tre år har forskningsprogrammet under Kul- og Stålforskningsfonden vist sig at være effektivt og virkningsfuldt, idet ekspertnetværket fra de tidligere EKSF-forskningsprogrammer i høj grad er blevet integreret i programmet. EØSU henstiller, at de samme rådgivningsorganer (COSCO, den videnskabelige rådgivende gruppe og den rådgivende gruppe om konkurrenceevne, tekniske grupper) i den nærmeste fremtid fortsat anvendes til programmets forvaltning, lige som den nuværende evalueringsprocedure bør fastholdes. EØSU beder Kommissionen overveje, hvordan eksperters deltagelse i de tekniske grupper kan øges.

4.1 Selv om forskningsprogrammet under Kul- og Stålforskningsfonden af administrative årsager omfatter både kul og stål, har begge sektorer deres egne specifikke karakteristika og behov, som bør tages i betragtning for at styrke opfyldelsen af de tekniske og videnskabelige mål for forbedring af konkurrenceevnen. CCMI støtter etableringen af europæiske teknologiplatforme, som sikrer både stål- og kulsektoren en passende ramme for udvikling og koordinering af deres FTU-politikker og -aktiviteter, hvor alle de tilgængelige europæiske ressourcer udnyttes.

4.2 EØSU støtter kraftigt en hurtig og omfattende integration af virksomheder, forskningscentre og universiteter i de nye medlemsstater i forskningsprogrammet samt i aktiviteterne i de relevante europæiske teknologiplatforme for stål- og kulsektorerne.

4.3 Stål

EØSU forudser, at der i de kommende årtier vil være et stort behov i stålindustrien for fælles forskning med henblik på at opretholde og endda styrke industriens aktuelle globale førerposition — en position, som er både bæredygtig og konkurrencedygtig. Udnyttelsen af stål er vigtig for at opfylde samfundets krav i fremtiden — samt for at skabe nye markedsmuligheder. I fremtiden skal stålindustrien primært imødekomme efterspørgslen efter flere miljøvenlige produkter og nye stållosninger.

4.3.1 EØSU har identificeret følgende hovedtemaer:

- Miljøbeskyttelse (navnlig nedsættelse af CO₂-emissioner) og stigende energieffektivitet er begge vigtige tværgående temaer i FTU-programmerne. Der skal udvikles nye processer, som vil være mere integrerede og fleksible end de nuværende.
- Sikkerhed og tryghed er også et meget vigtigt mål, som skal opfyldes, ikke kun i de relevante industrier, men også i kundernes hverdag som forbrugere af stålløsninger (biler, bygninger, energiproduktion, transport osv.) ved at udvikle nye, mere intelligente og sikre stålløsninger. Vægtreduktion i udviklingen af nye stålprodukter er også et fælles mål. Materialers sociale følgevirkninger ville imidlertid være et værdifuldt bidrag til stålsektorens langsigtede målsætninger (styrkelse af stålprodukternes konkurrencemæssige stilling og stålproduktionsprocessernes bæredygtighed).
- Tiltrækning og fastholdelse af kvalificeret arbejdskraft udgør et andet meget vigtigt mål, som kan bidrage til at opfylde stålsektorens ambitioner.
- Den konsensusbaserede afdækning af prioriterede specifikke temaer for stålteknologiplatformen udgør en reserve af prioriterede emner, som skal implementeres med de forskellige europæiske FTU-instrumenter (Kul- og Stålforsknings-

fonden, det syvende rammeprogram samt nationale og endog regionale programmer). De forskellige programmer skal imidlertid koordineres.

- Støtte fra de europæiske myndigheder med henblik på, at stålplatformen kan udvælges som prioriteret platform, der modtager tilskud fra det fælles teknologi-initiativ.

4.4 Kul

EØSU udtrykker tilfredshed med de nye europæiske energiprioriteter, hvori betydningen af rene kulteknologier for klima- og miljøbeskyttelse og forsyningssikkerheden i EU fremhæves, og fokus på rene kulteknologier angives som den vigtigste prioritet for forskningen under det syvende rammeprogram for FTU.

Programmet bør derfor tage sigte på at forbedre effektiviteten med henblik på at reducere emissionerne og sikre bæredygtig anvendelse af ressourcerne samt foranstaltninger til CO₂-udskillelse og -opbevaring. Eftersom der i forbindelse med den bredere europæiske mineteknologiplatform vil blive fastlagt strategier og instrumenter for tværfaglig minedriftsforskning, bør Kul- og Stålforskningsfondens programs supplerende karakter bevares, og programmet bør tage sigte på specifik FTU inden for kulminedrift.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden«

KOM(2005) 33 endelig

(2005/C 294/04)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. februar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden«

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede **Ursula Engelen-Kiefer** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 21. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13. og 14. juli 2005, mødet den 13. juli, følgende udtalelse med 60 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Der knyttes særlige forventninger til den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden for perioden 2006-2010. På et tidspunkt, hvor der skal foretages en midtvejsrevision af Lissabon-strategien, drejer det sig om i højere grad at sætte fokus på social- og arbejdsmarkedspolitikken betydning for opnåelse af Lissabon-målene. Vi må indfri Lissabon-strategiens ambition om, at forbedret konkurrenceevne og øget økonomisk vækst kan gå hånd i hånd med skabelse af flere og bedre arbejdspladser og styrkelse af den sociale samhørighed. Dette kræver en europæisk politik, som i lige høj grad forfølger disse mål og dermed sikrer ligevægt i Lissabon-strategien. Med henblik på at sikre den europæiske sociale model på længere sigt må der skabes ligevægt mellem den økonomiske politik, social- og arbejdsmarkedspolitikken samt miljøpolitikken.

1.2 Det Europæiske Råd konstaterede på sit topmøde den 22.-23. marts 2005 om genoplivelse af Lissabon-strategien, at fremme af vækst og beskæftigelse må øverst på dagsordenen, og henviste til den makroøkonomiske politiks afgørende betydning i denne sammenhæng⁽¹⁾. Denne prioritering forekommer absolut nødvendig i lyset af den vedvarende konjunkturaftæmning og den fortsat høje arbejdsløshed. Rådet tager udgangspunkt i en strategi baseret på et gensidigt forstærkende mix af økonomisk politik og social- og arbejdsmarkedspolitik, når det hævder, at EU for at nå disse mål »... i endnu højere grad må mobilisere alle egnede nationale og fælles virkemidler ... inden for strategiens tre dimensioner — den økonomiske, den sociale og den miljømæssige — så man bedre udnytter de dermed forbundne synergieffekter som elementer i en bæredygtig udvikling«⁽²⁾. EØSU mener imidlertid ikke, at prioritering af vækst og beskæftigelse automatisk fører til en forbedring i den sociale situation, selv om øget vækst er en væsentlig forudsætning for at bekæmpe arbejdsløsheden og forbedre den sociale situation. Social- og arbejdsmarkedspolitikken må snarere betragtes som en produktiv faktor med en gunstig indvirkning

på vækst og beskæftigelse. Den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden »bidrager til virkeliggørelsen af Lissabon-strategiens mål ved at styrke den europæiske sociale model, der bygger på stræben efter fuld beskæftigelse og større social samhørighed«⁽³⁾.

1.3 »Den europæiske sociale model bygger på gode økonomiske resultater, et højt niveau for social beskyttelse og uddannelse samt social- og arbejdsmarkedspolitisk dialog«⁽⁴⁾. Den tager udgangspunkt i de grundlæggende værdier — demokrati, frihed og social retfærdighed — som er fælles for alle medlemsstater. I den fremtidige EU-forfatning, navnlig i EU-charteret om grundlæggende rettigheder, er denne tilslutning til en social markedsøkonomi og dens grundlæggende værdier for første gang indskrevet — gældende for hele EU. Alle EU's medlemsstater udviser fælles træk, som er kendetegnende for velfærdsstaten, skønt disse træk antager forskellig form i de enkelte lande. Disse fælles træk udgør tilsammen den europæiske sociale model. Til disse fælles træk hører

- bæredygtige sociale sikringssystemer, der bygger på solidaritetsprincippet, og som giver beskyttelse mod generelle livsrisici;
- lovbestemte eller overenskomstfastsatte arbejdsvilkår til beskyttelse af arbejdstagerne og til fremme af beskæftigelsen;
- deltagelses- og medbestemmelsesret for arbejdstagerne og disses interesseorganisationer;
- ordninger for arbejdsmarkedsrelationer og en selvstændig social dialog mellem arbejdsmarkedsparterne;
- almennyttige tjenester.

Det er den europæiske social- og arbejdsmarkedspolitikens opgave at bevare og videreudvikle denne europæiske sociale model via indførelse af effektive instrumenter på europæisk plan. Social- og arbejdsmarkedspolitikken særlige bidrag består af den europæiske beskæftigelsesstrategi, koordineringstiltag til fremme af social integration og til reform af de sociale sikringssystemer samt udjævning af leve- og arbejdsvilkårene på et stadigt stigende niveau gennem sociale minimumsstandarder.

⁽¹⁾ »Sunde makroøkonomiske betingelser er en vigtig forudsætning for at støtte indsatsen til fordel for vækst og beskæftigelse.« (Formandskabets konklusioner, side 2).

⁽²⁾ Op.cit., s. 2.

⁽³⁾ Formandskabets konklusioner, side 9.

⁽⁴⁾ Det Europæiske Råd, Formandskabets konklusioner — Barcelona, 15.-16. marts 2002.

1.4 Med henblik på opnåelse af Lissabon-målene må social- og arbejdsmarkedspolitikken styrkes som særligt indsatsområde på europæisk plan via en aktiv politik, som tager sigte på at

- undgå arbejdsløshed og reintegrere særligt vanskeligt stillede befolkningsgrupper på arbejdsmarkedet;
- bekæmpe fattigdom og social udstødelse under særlig hensyntagen til nye fattigdomsrisici, f.eks. »working poor«;
- bekæmpe forskelsbehandling af enhver art og gennemføre lige muligheder for kvinder og mænd;
- uddybe erfaringsudvekslingen om reformstrategier inden for den sociale sikring med henblik på bevare dennes sociale funktion samtidig med, at dens finansielle grundlag sikres;
- gennemføre sociale minimumsstandarder for at beskytte arbejdstagerne og sikre dem og deres interesseorganisationer deltagelses- og medbestemmelsesret.

EØSU går helhjertet ind for den nye procedure, som Kommissionen har vedtaget, og som går ud på, at ethvert lovforslag skal vurderes ud fra dets følgevirkninger for vækst og beskæftigelse og på grundlag af dets forenelighed med EU's charter om grundlæggende rettigheder.

1.5 Gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, som fremlagde sin rapport i maj 2004, har ydet et vigtigt bidrag til forberedelsen af den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden. EØSU mener, at der i højere grad bør tages hensyn til denne gruppes resultater og forslag i den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden ⁽⁵⁾.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 I sin meddelelse understreger Kommissionen først og fremmest, at den går ind for modernisering og udvikling af den europæiske sociale model og for fremme af den sociale samhørighed som led i Lissabon-strategien. Den sociale dagsorden fastlægger, hvilke prioriteringer der bør være retningsgivende for EU's indsats. Gennemførelsen af dagsordenen bør hvile på følgende principper:

- et positivt samspil mellem økonomiske, social- og arbejdsmarkedspolitiske samt beskæftigelsespolitiske foranstaltninger;
- fremme af kvalitet i beskæftigelsen, socialpolitikken og de arbejdsmarkedsmæssige forbindelser for hermed at forbedre de menneskelige og sociale ressourcer;

— modernisering af de sociale sikringsordninger gennem tilpasning til samfundets nuværende krav på grundlag af solidaritet og via styrkelse af deres rolle som produktiv faktor;

— hensyntagen til omkostningerne ved ikke at have en socialpolitik ⁽⁶⁾.

2.2 Med udgangspunkt i disse principper foreslås en strategisk tilgang, som hviler på to elementer:

— Styrkelse af borgernes tillid til samfundsændringerne gennem en tilgang på tværs af generationerne, partnerskaber for forandring og udnyttelse af globaliseringens muligheder.

— Prioritering på grundlag af Kommissionens strategiske mål for 2005 — 2009 inden for følgende politikområder: beskæftigelsesfremme, håndtering af strukturændringer, et solidarisk samfund og lige muligheder.

3. Opbygning af tillid — betingelser for succes

3.1 I forbindelse med styrkelse af tilliden til samfundsændringerne annoncerer Kommissionen tre konkrete foranstaltninger:

— grønbog om demografiske ændringer og et bidrag til et europæisk ungdomsinitiativ;

— partnerskab for forandring gennem afholdelse af et årligt forum til evaluering af den sociale dagsorden;

— inddragelse af den europæiske sociale model i de internationale samarbejdsfora og indførelse på globalt plan af begrebet menneskeværdigt arbejdsmiljø.

3.2 Også EØSU anser det for nødvendigt at øge borgernes tillid til den europæiske integrationsproces og samfundsudviklingen generelt. Dette vil kun lykkes, hvis den europæiske politik fører til en reel forbedring i den enkeltes sociale situation. EØSU mener endvidere, at en grundig analyse af de demografiske ændringers samfundsmæssige følger er nødvendig, og hilser det velkommen, at der nu er en grønbog ⁽⁷⁾ på vej, som vil muliggøre en bred europæisk debat. Med henblik på at fremme en tilgang, der dækker alle generationer, må opmærksomheden navnlig rettes mod virkningerne for den unge generation. Det fremgår imidlertid ikke klart af Kommissionens forslag, hvilken form for bidrag til et europæisk ungdomsinitiativ, den konkret har forestillet sig, og hvilken rolle den har tiltænkt selv i den sammenhæng. Tysklands, Spaniens, Frankrigs og Sveriges regeringer har for nylig forelagt Det Europæiske Råd et fælles forslag om en europæisk ungdomspagt. Dokumentet omfatter forslag til foranstaltninger

⁽⁵⁾ Rapport fra gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004.

⁽⁶⁾ KOM(2005) 33 endelig af 9.2.2005, s. 2.

⁽⁷⁾ KOM(2005) 94 endelig af 16.3.2005.

inden for beskæftigelse og social integration, almen uddannelse og erhvervsuddannelse, mobilitet og udveksling af unge. Disse forslag blev vedtaget på forårstopmødet ⁽⁸⁾.

I det fælles forslag henvises der også udtrykkeligt til den annoncerede grønbog om demografiske ændringer. EØSU beklager, at Kommissionen ikke kommer nærmere ind på dette forslag fra regeringerne i sin meddelelse ⁽⁹⁾.

3.3 EØSU anser det i princippet for hensigtsmæssigt at afholde et årligt forum til evaluering af den sociale dagsordens gennemførelse. Et sådant forum bør efter EØSU's opfattelse beskæftige sig med perspektiverne for den europæiske sociale model, inddrage alle relevante samfundsgrupper og planlægges sådan, at der er mulighed for diskussion blandt deltagerne.

3.4 EØSU støtter kraftigt Kommissionens intention om aktivt at inddrage den europæiske sociale model i internationale samarbejdsfora og fremme indførelsen af menneskeverdige arbejdsvilkår på verdensplan i overensstemmelse med ILO-normerne. I den forbindelse kan EU kun være troværdig, hvis det værner om og videreudvikler den europæiske sociale model, også under ændrede økonomiske rammebetingelser, og på overbevisende måde går ind for, at økonomiske og sociale fremskridt må gå hånd i hånd. I den forbindelse bør der udtrykkeligt henvises til den reviderede europæiske socialpakt og til EU's charter om grundlæggende rettigheder.

4. Beskæftigelse og arbejdskvalitet, håndtering af strukturændringer

4.1 Den europæiske beskæftigelsesstrategi

4.1.1 Kommissionen har planer om en revision i 2005 af den europæiske beskæftigelsesstrategi. Det er tanken, at der skal fokuseres på de prioriteringer, der er foretaget i 2003-rapporten fra Kok-kommissionen for beskæftigelse: fremme af tilpasningsevnen, bedre integration på arbejdsmarkedet, flere investeringer i menneskelige ressourcer, mere effektiv styring af reformgennemførelsen. Dette skal foregå under hensyntagen til de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer. EØSU henviser til, at gruppen på højt plan om socialpolitikens fremtid har fremlagt konkrete forslag til fastsættelse af prioriteter i de nye retningslinjer for beskæftigelsen. Forslagene går ud på, at retningslinjerne skal lægge vægt på en tidligere og bedre integration af unge på arbejdsmarkedet, skabelse af overgang mellem uddannelse og erhverv samt integration af kvinder og ældre arbejdstagere. Et andet højt prioriteret område skal ifølge ekspertgruppens forslag være fremme af arbejdskvaliteten gennem foranstaltninger til forbedringer i tilrettelæggelsen af arbejdet og i arbejds- og sundhedsbeskyttelsen, hvilket samtidig letter integrationen af ældre på arbejdsmarkedet. På

området livslang læring stiller gruppen ligeledes en række forslag, som skal indflettes i beskæftigelsesretningslinjerne. Håndtering af strukturændringernes sociale følger og støtteforanstaltninger i den forbindelse, navnlig i de nye medlemsstater, bør også indgå med større vægt i EU's nye retningslinjer for beskæftigelsespolitikken. I de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, som i mellemtiden er udarbejdet, tages disse forslag kun delvis op ⁽¹⁰⁾.

EØSU mener, at der ved omlægningen af beskæftigelsesretningslinjerne i højere grad bør lægges vægt på jobkvaliteten for herved at undgå en forringelse af arbejdsvilkårene.

4.1.2 Den Europæiske Socialfonds (ESF's) støttefunktion i forbindelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi nævnes udelukkende i forbindelse med forbedring af kontrolmekanismerne for strategiens gennemførelse og annonceringen af en kommunikationsstrategi. EØSU finder det kritisabelt, at Kommissionen ikke en eneste gang nævner ESF's nøglefunktion, når det gælder fremme af de menneskelige ressourcer og arbejdsmarkedsrelaterede uddannelses- og videreuddannelsesforanstaltninger. EØSU mener ikke, at ESF's centrale rolle i indsatsen til fremme af livslang læring fremgår tydeligt nok. I den sammenhæng bør det understreges, at kompetencer og kvalifikationer er væsentlige konkurrencefordele for EU ⁽¹¹⁾.

4.1.3 EØSU går i princippet ind for de afsnit i den sociale dagsorden, der handler om ledsageforanstaltninger i forbindelse med de økonomiske strukturændringer. Ekspertgruppen om socialpolitikens fremtid har tydeligvis givet inspiration til disse foranstaltninger. Det er imidlertid påfaldende, at Kommissionen ikke kommer ind på de sociale følger af virksomhedsomlægningerne. Det drejer sig netop om at finde løsninger til håndtering af de sociale følger, og sådanne løsninger bør gøre det muligt at opnå en rimelig balance mellem økonomiske interesser og arbejdstagernes interesser. Kommissionen fremsætter hovedsagelig forslag til procedurer og instrumenter som f.eks. etablering af et forum på højt plan med deltagelse af alle aktører og berørte parter for at støtte virksomhedsomlægningerne. Kommissionen kommer ikke nærmere ind på forummets sammensætning, mål eller indhold. Ej heller fremhæves betydningen af arbejdstagernes rettigheder og den europæiske sociallovgivning for håndteringen af strukturændringernes sociale følger. EØSU mener imidlertid, at direktiverne om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af kollektive afskedigelser og overførsel af virksomheder og om informering og høring af arbejdstagerne samt direktivet om europæiske samarbejdsudvalg er vigtige instrumenter til håndtering af de sociale følger af strukturændringerne i samarbejde med arbejdstagerne og disses interesseorganisationer.

⁽⁸⁾ Det Europæiske Råd, Formandskabets konklusioner – Bruxelles, 22.-23. marts 2005.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af programmet »Aktive unge« for perioden 2007-2013« (CESE 253/2005 af 10.3.2005 – ordfører: Rodríguez García Caro).

⁽¹⁰⁾ KOM(2005) 141 endelig af 16.4.2005.

⁽¹¹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Socialfond« (CESE 250/2005 af 9.3.2005 – ordfører: Ursula Engelen-Kefer).

4.1.4 EØSU bifalder indledningen af anden fase af høringen af de europæiske arbejdsmarkedsparter vedrørende omstrukturering og revision af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg, men mener, at de to temaer bør behandles særskilt. Det er rigtigt, at de europæiske samarbejdsudvalg spiller en vigtig rolle i forbindelse med omstruktureringerne, men uafhængigt heraf skulle forbedringen af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg for længst have været foretaget. EØSU har allerede taget fat på dette emne og fremsat følgende bemærkninger: »Dette ... instrument har i høj grad bidraget til udvikling af en europæisk dimension i de sociale og arbejdsmarkedsmæssige forbindelser«⁽¹²⁾.

4.1.5 EØSU støtter endvidere planen om at opnå en stærkere synergi mellem de politiske foranstaltninger og de finansielle gennemførelsesinstrumenter, herunder navnlig ESF. Det er imidlertid uklart, hvad Kommissionen helt præcist har forestillet sig i den forbindelse. Det er heller ikke klart, hvad Kommissionen mener med, at den europæiske beskæftigelsesstrategi skal knyttes tættere sammen med udviklingen af lovgivningsmæssige rammebetingelser og aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

4.2 En ny dynamik i forholdet mellem arbejdsmarkedets parter

4.2.1 Kommissionen vil tilføre forholdet mellem arbejdsmarkedets parter ny dynamik gennem videreudvikling af arbejdsmarkedetslovgivningen, styrkelse af den sociale dialog og fremme af virksomhedernes sociale ansvar. I den forbindelse har Kommissionen til hensigt at fremlægge en grøn bog om udvikling af arbejdsretten, hvori den vil analysere de nuværende tendenser i retning af nye arbejdsstrukturer og undersøge, hvilken rolle arbejdsretten kan spille for etableringen af et mere sikkert miljø og ved tilpasningen til nye udviklinger. Debatten omkring grønbogen vil efter Kommissionens opfattelse kunne føre til en modernisering og forenkling af de nuværende regler. EØSU finder, at Kommissionen gør ret i at udarbejde en sådan grøn bog. EØSU mener dog, at det er for tidligt, selv i begrænset omfang, at foregribe de mulige konklusioner af en sådan debat. EØSU mener i princippet, at en revision af arbejdsretten, som bør ske under inddragelse af arbejdsmarkedets parter, bør tage udgangspunkt i de bestemmelser i traktaten, hvoraf det fremgår, at minimumsforskrifter bør føre til en udjævning af leve- og arbejdsvilkårene på et stadigt stigende niveau (jf. EF-traktatens artikel 136).

4.2.2 Derudover har Kommissionen til hensigt i 2005 at fremlægge et initiativ til beskyttelse af arbejdstageres persondata, ajourføre direktiverne om overførsel af virksomheder og kollektive afskedigelser samt konsolidere de forskellige bestemmelser om information og høring af arbejdstagerne. EØSU gør opmærksom på, at det er på tide at sætte handling bag disse initiativer. Ajourføringen af direktiverne bør i henhold til trak-

taten sigte mod en »forbedring af leve- og arbejdsvilkårene for herigennem at muliggøre en udjævning af disse vilkår på et stadigt stigende niveau« (EFT art. 136).

Hvad angår konsolideringen af bestemmelserne om information og høring af arbejdstagerne, finder EØSU, at medbestemmelsesniveauet i direktivet om det europæiske aktieselskab bør tjene som målestok herfor.

4.2.3 EØSU støtter de forslag, som Kommissionen har fremsat på området sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og bifalder især den vægt, som lægges på forebyggelse i de planlagte initiativer. Formålet med den bebudede nye strategi for arbejds- og sundhedsbeskyttelse for perioden 2007-2012 bør først og fremmest være også at undersøge nye sundhedsrisici, indarbejde bestemmelser om beskyttelse af arbejdstagergrupper, som ikke tidligere har været omfattet heraf, og undersøge, hvordan man kan forbedre og støtte gennemførelsen af de gældende bestemmelser om arbejds- og sundhedsbeskyttelse, især i de nye medlemsstater.

4.2.4 EØSU bifalder ligeledes, at Kommissionen har til hensigt at fremme og støtte den sociale dialog hen over alle erhverv og sektorer samt yde de europæiske arbejdsmarkedsparter mere logistisk og teknisk støtte. EØSU finder, at dette især er nødvendigt i de nye medlemsstater, hvor den sociale dialog i mange tilfælde er mindre udviklet og stadig i sin vorden. De europæiske arbejdsmarkedsparters bilaterale sociale dialog er et væsentligt element i den europæiske sociale model. Arbejdsmarkedsparternes sociale dialog spiller en særlig rolle på grund af parternes legitimitet og repræsentativitet samt evne til at indgå bindende aftaler på europæisk niveau, hvilket arbejdsmarkedsparterne fastslog i deres fælles erklæring med henblik på topmødet i Laeken⁽¹³⁾. Ligeså vigtig er dialogen med civilsamfundet, der først og fremmest kommer til udtryk i høringen af EØSU som forum for det organiserede civilsamfund⁽¹⁴⁾. Især de nye medlemsstater har brug for støtte fra Kommissionen for at kunne udvikle den civile dialog og skabe stabile forhold mellem arbejdsmarkedsparterne.

4.2.5 Kommissionen har til hensigt at tage yderligere initiativer vedrørende virksomhedernes sociale ansvar for at styrke udviklingen på dette område. EØSU finder, at de mange gode eksempler på, at virksomhederne gennem adfærdskodekser og andre frivillige foranstaltninger påtager sig et socialt ansvar som understreget på det europæiske forum for interessenter, er et godt udgangspunkt. Man bør i den forbindelse ikke glemme initiativer til fremme af livslang læring. EØSU støtter derfor Kommissionen i dens bestræbelser på at tage initiativer, der på europæisk niveau skal fremme udviklingen og gennemsigtigheden af grundlæggende principper om virksomheders sociale ansvar.

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om »Den konkrete anvendelse af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg (94/45/EF) og aspekter, som måtte trænge til revision« (EUT C 10 af 14.1.2004 – ordfører: Josly Piette).

⁽¹³⁾ EFS/UNICE/CEEP - fælles erklæring af 7.12.2001.

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Hvidbog om styreformer i EU« (EFT C 125 af 27.5.2002, s. 61, ordfører: Ursula Engelen-Kefer, medordfører: Irini Pari).

4.3 Et europæisk arbejdsmarked

4.3.1 Kommissionen har til hensigt at tage forskellige initiativer for at fjerne eksisterende hindringer for bevægeligheden på tværs af grænserne og skabe et virkeligt europæisk arbejdsmarked. Et eksempel på et initiativ er forslaget til direktiv om overførsel af rettigheder fra arbejdsmarkedsbaserede pensions-systemer. EØSU mener, at dette forslag bør fremlægges hurtigst muligt i betragtning af, at arbejdsmarkedsparterne endnu ikke har indledt forhandlinger som følge af divergerende opfattelser af direktivets rækkevidde.

4.3.2 Et andet af Kommissionens forslag vedrører udarbejdelsen af en fakultativ ramme for tværnationale kollektive overenskomstforhandlinger på enten virksomheds- eller sektorplan. Kommissionen foreslår, at denne ramme finder anvendelse på grænseoverskridende spørgsmål vedrørende arbejdets tilrettelæggelse, beskæftigelse, arbejdsvilkår samt efter- og videreuddannelse i overensstemmelse med et partnerskab for forandring. »Fakultativ« betyder, at arbejdsmarkedsparterne selv afgør, om de vil anvende denne juridiske ramme.

Der er konkrete eksempler på, at europæiske samarbejdsudvalg i mange tilfælde ikke kun udnytter deres ret til at blive informeret og hørt, men også på frivillig basis har indgået aftaler, som knytter sig til nogle af de nævnte emner. Der findes lignende eksempler på sådanne aftaler i den sociale dialog på sektorplan.

EØSU støtter initiativets mål om at fremme den sociale dialog på virksomheds- og sektorplan og samtidig i højere grad end tidligere tage højde for den kendsgerning, at virksomheder udøver grænseoverskridende aktiviteter, hvorved aftaler indgået på frivillig basis får tilsvarende grænseoverskridende betydning. EØSU anbefaler Kommissionen på så tidligt et stadium som muligt at lægge forslaget om en sådan ramme ud til høring blandt de europæiske arbejdsmarkedsparter og at indhente samt tage højde for disses synspunkter.

4.3.3 Personers fri bevægelighed er som påpeget af Kommissionen en af de grundlæggende friheder i EU. EØSU mener derfor, at der konstant bør gøres en indsats for at forbedre eksisterende instrumenter som f.eks. EURES-netværket og koordineringen af de sociale sikringsordninger for vandrende arbejdstagere. EØSU bifalder derfor forslaget om i 2005 at nedsætte en ekspertgruppe, der skal evaluere udvidelsens indvirkning på mobiliteten og virkningen af overgangsperioderne og fremlægge en rapport herom i 2006. EØSU gør opmærksom på, at arbejdsmarkedsparterne og de ikke-statslige organisationer har stor erfaring på dette område. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at medtænke repræsentanter for arbejdsmarkedsparterne og de ikke-statslige organisationer ved sammensætningen af ekspertgruppen.

5. Et mere solidarisk samfund: lige muligheder for alle

5.1 Under dette andet aktionsområde behandler Kommissionen den øgede udveksling af erfaringer vedrørende reformen af de sociale sikringsordninger, politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse og til fremme af ligestilling samt de sociale tjenesteydelsers betydning.

5.2 Kommissionen foreslår atter, at koordineringen på områderne social integration, pensioner og sundhed rationaliseres og forenkles. EØSU har allerede udtalt sig om dette spørgsmål i en tidligere udtalelse ⁽¹⁵⁾. EØSU gør opmærksom på, at der ved anvendelsen af den åbne koordinationsmetode efter udvalgets opfattelse bør tages hensyn til de enkelte områders særlige karakteristika. EØSU finder bl.a., at anvendelsen af den åbne koordinationsmetode på området social integration, som allerede er langt fremskreden, bør videreføres og resultere i, at der hvert andet år udarbejdes nationale handlingsplaner og rapporter. EØSU mener, at dette især er vigtigt, fordi det trods fælles anstrengelser ikke har været muligt at mindske fattigdommen i væsentlig grad. Ca. 15 % af EU's samlede befolkning er fattige, og i nogle lande ligger andelen over 20 %. En væsentlig årsag hertil er den høje arbejdsløshed, som især rammer børnerige familier og enlige forældre ⁽¹⁶⁾. Det stigende antal »fattige arbejdstagere« viser, at personer i beskæftigelse heller ikke er beskyttet mod fattigdom ⁽¹⁷⁾. Der bør derfor gøres en større indsats for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse.

5.3 Kommissionen vil i den forbindelse fortsætte debatten om de nationale mindsteindkomstordninger og iværksætte en høring i 2005. EØSU vil gerne vide, hvor denne debat fandt sted, og hvem der deltog i den. EØSU mener, at det er op til medlemsstaterne at yde alle trængende borgere social bistand i form af en minimumsindkomst, som gør det muligt at føre en menneskeværdig tilværelse. Det fremgår ikke tydeligt af Kommissionens redegørelse, hvorfor denne debat om nationale mindsteindkomstordninger skal føres på europæisk niveau. EØSU stiller desuden spørgsmålet, om ikke det vil være bedre at fremskynde tidspunktet for Det Europæiske År for Bekæmpelse af Fattigdom og Social Udstødelse, der er fastsat til 2010, som følge af problemets hastende karakter.

5.4 EØSU støtter Kommissionens politikker på områderne ligestilling af mænd og kvinder og ikke-forskelsbehandling generelt. Kommissionen vil i 2005 fremlægge en ny meddelelse, hvori den vil redegøre for sin politik og undersøge nye initiativer som supplement til de eksisterende lovgivningsmæssige rammer.

⁽¹⁵⁾ EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Styrkelse af Lissabon-strategiens sociale dimension: Strømning af den åbne koordinering inden for social beskyttelse« (EUT C 32 af 5.2.2004, ordfører: Wilfried Beirnaert).

⁽¹⁶⁾ Fælles rapport om social integration 2004, maj 2004.

⁽¹⁷⁾ Rapport fra gruppen på højt plan vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004.

EØSU gør opmærksom på, at direktiverne om bekæmpelse af forskelsbehandling i mange medlemsstater først for nylig er blevet omsat til national lovgivning eller er ved at blive det. EØSU mener derfor, at det vil være hensigtsmæssigt at gøre status over gennemførelsen af disse direktiver og på denne baggrund foreslå yderligere politiske foranstaltninger.

EØSU støtter de bebudede foranstaltninger på området ligestilling af mænd og kvinder, herunder oprettelsen af et europæisk institut for ligestilling og indførelsen af en ny udgave af handlingsplanen »Lige muligheder for handicappede«.

5.5 Kommission har ydermere til hensigt i 2005 at fremlægge en meddelelse om forsyningspligtighedernes betydning. EØSU bifalder dette, især fordi udvalget forventer, at denne meddelelse vil have en afsmittende og afklarende effekt på den kontroversielle debat om direktivet om tjenesteydelser i det indre marked. Kommissionen satte allerede i sin hvidbog om forsyningspligtigheder fokus på de særlige karakteristika ved sociale tjenesteydelser, bl.a. at de er underlagt offentlige tjenesteforpligtelse, samtidig med at de er tilpasset individuelle behov. Uanset om sociale tjenesteydelser tilvejebringes af private eller offentlige leverandører, adskiller de sig fundamentalt fra andre tjenesteydelser i det indre marked, eftersom de bygger på solidaritetsprincippet, er tilpasset individuelle behov og bidrager til at fremme den sociale samhørighed i et samfund ved at sikre den grundlæggende ret til social beskyttelse. EØSU mener derfor, at sociale tjenesteydelser, og navnlig sundhedsydelser, bør behandles fundamentalt anderledes end rent markedsbestemte tjenesteydelser.

5.6 EØSU beklager, at Kommissionen ikke kommer ind på den rolle, som almennyttige sociale tjenesteydelser spiller for beskæftigelsen og den sociale samhørighed. EØSU har allerede beskæftiget sig med dette spørgsmål i sin udtalelse om midtvejsevalueringen af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og påpeget i den forbindelse, at »de almennyttige reviderede tjenesters bidrag til beskæftigelsen og deres samfunds betydning anerkendes og udnyttes i stadig stigende grad, hvilket giver vigtige resultater inden for fremme og beskyttelse af de svagstillede rettigheder, imødekommelse af uddannelsesbehov, social bistand, sundhedsbistand, støtte til politikker vedrørende social integration og udligning af sociale forskelle. De almennyttige organisationer hjælper med til at indkredse og udtrykke nye sociale behov, specielt hos de dårligst stillede befolkningsgrupper. De investerer i at reparere ødelagte sociale strukturer, som har behov for at genskabe nogle positive forbindelser. De mobiliserer solidaritetsfølelse og samfundsdeltagelse, som er et nødvendigt grundlag for et velfungerende demokrati, også i de dårligst stillede områder«⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Midtvejsevaluering af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden« (EUT C 80 af 30.3.2004 (punkt. 3.3.6 og 3.3.7), ordfører: Luca Jahier.

6. Konklusion

6.1 EØSU bifalder Kommissionens meddelelse om den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og finder, at den bidrager til at understrege, hvor vigtig en rolle socialpolitikken spiller for opfyldelsen af Lissabon-målsætningerne. EØSU finder imidlertid, at meddelelsen trods den strategiske tilgang ikke helt lever op til de særlige forventninger, som knytter sig til midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien. Under den foregående social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden betragtede Kommissionen socialpolitikken som en væsentlig produktiv faktor, men dennes rolle nævnes ikke længere eksplicit i det nye forslag. EØSU mener i stedet, at socialpolitikken ikke bør være underordnet den økonomiske politik, men at de to politikker bør være sidestillet. Fremme af social samhørighed og opbygning af en aktiv velfærdsstat hører lige som målsætningerne om styrkelse af konkurrenceevnen og bæredygtig økonomisk vækst til Lissabon-strategiens målsætninger som vedtaget på det europæiske topmøde i marts 2000. Sikringen af et højt beskyttelsesniveau er en af de vigtigste elementer i den europæiske sociale model og samtidig en faktor, som i høj grad bidrager til at skabe social samhørighed.

6.2 Den almindeligt udbredte opfattelse er, at høje sociale udgifter er i modstrid med målsætningerne for den økonomiske politik, men empiriske data indsamlet i forskellige europæiske stater viser, at det ikke er tilfældet. Ekspertgruppen »Socialpolitikens fremtid« har påpeget dette i sin rapport. En studie gennemført af det europæiske politikcenter viser, at lande som Sverige, Danmark, Østrig, Luxembourg og Nederlandene ikke kun har et forholdsvis højt økonomisk præstationsniveau, men også et højt socialt beskyttelsesniveau. De lande, som ligger øverst på World Economic Forums liste over de mest konkurrencedygtige økonomier, investerer desuden kraftigt i socialpolitik og i sociale sikringssystemer og noterer samtidig høje beskæftigelses- og lave fattigdomstal efter sociale overførsler⁽¹⁹⁾.

6.3 EØSU finder det kritisabelt, at den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden indeholder færre konkrete foranstaltninger end sin forgænger. Det gør det vanskeligere at vurdere dagsordenen, eftersom det ikke altid er klart, i hvilken politisk retning forslaget går. Det gælder især sociallovgivningen, hvor Kommissionen begrænser sig til at foreslå en revision af de gældende direktiver og stort set ikke fremsætter nye forslag. EØSU forventer derfor, at der bliver fulgt op på den strategiske ramme med konkrete foranstaltninger. EØSU mener, at den nye social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden bør gå hånd i hånd med et handlingsprogram for de kommende fem år. De sociale rettigheder, som fastsættes i den fremtidige EU-forfatning, bør tjene som retningslinjer på dette område. Den socialpolitiske handlingsplan bør derfor omfatte både forslag til revision af de eksisterende direktiver og nye forslag til direktiver samt de planlagte debatter og koordineringsforanstaltninger til videreudvikling af den europæiske socialpolitik. EØSU mener, at det netop i forbindelse med midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien er nødvendigt at synliggøre den europæiske socialpolitik og dens produktive rolle, når det drejer sig om at fremme vækst og beskæftigelse.

⁽¹⁹⁾ Rapport fra gruppen på højt plan om social- og arbejdsmarkedspolitikens fremtid i den udvidede Europæiske Union, maj 2004, s. 61.

6.4 I den forbindelse ønsker EØSU også at rejse spørgsmålet om finansiering af social- og arbejdsmarkedspolitikken: Selv om Kommissionen allerede ved forelæggelsen af de finansielle overslag henviste til, at EU's fremtidige budgets struktur og størrelse skal afspejle og fremme Lissabon-strategien, må det frygtes, at denne ambition ikke vil blive opfyldt.

6.5 I afsnittet i de finansielle overslag om »Konkurrenceevne for vækst og beskæftigelse«⁽²⁰⁾ henvises der ganske vist til en forhøjelse, men det er først og fremmest foranstaltninger til fremme af konkurrenceevnen og iværksætterkulturen, der nyder godt af denne forhøjelse. En sammenligning med de nuværende udgifter på social- og beskæftigelsesområdet viser, at der ikke

indgår nogen reel budgetforøgelse i den fremtidige social- og arbejdsmarkedspolitik. Kommissionen foreslår her et stort set uændret budget.

6.6 EØSU har bl.a. i sin udtalelse om rammeprogrammet »Progress«⁽²¹⁾ udtrykkeligt gjort opmærksom på, at det netop i lyset af det skuffende resultat af midtvejsrevisionen af Lissabondagsordenen er vanskeligt at forstå denne »budgetneutralitet« inden for beskæftigelses- og socialpolitikken. EØSU kræver derfor, at de midler, der afsættes til social- og arbejdsmarkedspolitikken, forhøjes på samme måde, som det er sket med de øvrige foranstaltninger inden for afsnittet vækst og beskæftigelse.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 101 endelig/2 af 26.2.2004.

⁽²¹⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et fællesskabsprogram for beskæftigelse og social solidaritet – Progress« KOM(2004) 488 endelig af 6. april 2005, CESE 386/2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen: Et styrket partnerskab for regionerne i EU's yderste periferi«

(KOM(2004) 343 endelig)

(2005/C 294/05)

Kommissionen besluttede den 27. maj 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: Meddelelse fra Kommissionen: Et styrket partnerskab for regionerne i EU's yderste periferi

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Margarita López Almendáriz til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 22. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005, mødet den 13. juli, følgende udtalelse med 62 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Europa-Kommissionen vedtog den 26. maj 2004 en meddelelse med titlen »Et styrket partnerskab for regionerne i EU's yderste periferi«⁽¹⁾ som svar på en opfordring fra Det Europæiske Råd i Sevilla i 2002 om at fremlægge en global og sammenhængende tilgang til de særlige problemer for disse regioner og mulige løsningsforslag.

1.2 Denne opfordring fra Det Europæiske Råd, som kom kort før EU's udvidelse og i en global udviklingssammenhæng, var afgørende for fastlæggelsen af en overordnet strategi for udvikling af regionerne i EU's yderste periferi baseret på en uddybning af traktatens artikel 299, stk. 2.

1.3 Kort før Det Europæiske Råd i Sevilla vedtog EØSU, den 29. maj 2002, en initiativudtalelse om »Fremtidig strategi for regionerne i EU's yderste periferi«⁽²⁾. EØSU foreslog heri udvikling af en overordnet strategi for disse regioner med definition af principper, målsætninger, disponible midler og en tidsplan for foranstaltninger til vedtagelse.

1.4 Med henblik på relancering af en global og sammenhængende politik for regionerne i EU's yderste periferi fremlagde regionale regeringer og de stater, de hørte til, i juni 2003 forskellige memoranda, der understregede betydningen af disse regioners særlige situation i forhold til de øvrige europæiske regioner.

1.5 I forfatningstraktatens artikel III-424 og IV-440, stk. 2, bekræftes en særlig retlig anerkendelse af regionerne i EU's yderste periferi, og der tilføjes et nyt mål, territorial samhørighed, ud over målene om økonomisk og social samhørighed.

⁽¹⁾ KOM(2004) 343 endelig.

⁽²⁾ EFT L 221 af 17.9.2002, s. 10, ordfører: López Almendáriz.

2. Resumé af Kommissionens meddelelse

2.1 Europa-Kommissionen foreslår et styrket partnerskab for regionerne i EU's yderste periferi. Den nye strategi er et led i reformen af EU's samhørighedspolitik for perioden 2007-2013. Meddelelsen opstiller tre prioriterede indsatsområder:

- Konkurrenceevne: at forbedre konkurrenceevnen i regionerne i den yderste periferi ved at skabe og udvikle økonomiske betingelser, der kan fremme etableringen af virksomheder.
- Tilgængelighed: at styrke samhørighedsindsatsen til fordel for regionerne i den yderste periferi med henblik på at mindske problemerne i forbindelse med deres beliggenhed, f.eks. opsplitning i øgrupper eller vanskeligt tilgængelige områder. Et af de prioriterede mål for EU's indsats i disse regioner er at kompensere for disse handicap og mindske produktionsmeromkostningerne for regionerne i den yderste periferi.
- Regional integrering: regionerne i den yderste periferi og de omkringliggende tredjelande udvikler sig under de samme regionale betingelser og udgør således et gunstigt miljø for den indbyrdes udveksling af goder og tjenesteydelser. Det vil derfor være nyttigt at fremme integrationen af regionerne i den yderste periferi i deres nærmeste geografiske område.

2.2 Kommissionen formulerer to specifikke aktioner, der skal hjælpe regionerne i den yderste periferi til at udnytte deres potentiale fuldt ud:

- Det særlige program til kompensation for meromkostninger: Dette program vil blive finansieret af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) for perioden 2007-2013. Formålet er at kompensere for de specifikke handicap, der præger økonomien i regionerne i den yderste periferi, som nævnt i artikel 299, stk. 2, i EF-traktaten: deres fjerne beliggenhed, deres status som øsamfund, deres lille areal, vanskelige topografiske og klimatiske forhold og økonomiske afhængighed af nogle få produkter.

— Naboskabsaktionen: Målet med denne aktion er at udvide det naturlige samfundsøkonomiske og kulturelle indflydelsesområde for regionerne i den yderste periferi (herunder problemerne vedrørende befolkningsmigrationer). Det drejer sig om at mindske de barrierer, der begrænser mulighederne for samhandel med disse regioners geografiske områder, som ligger meget fjernt fra det europæiske kontinent, men meget tæt på markederne i Caribien, Amerika og Afrika. Naboskabsaktionen omfatter ikke blot foranstaltninger på områderne handel og told, men også inden for tværnationalt og grænseoverskridende samarbejde.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU noterer med tilfredshed, at forfatningstraktatens artikel III-424 og IV-440, stk. 2, på højeste lovgivningsniveau bekræfter en særlig retlig anerkendelse af regionerne i EU's yderste periferi på grund af deres særlige karakteristika og tilvejebringer de nødvendige lovgivnings- og forskriftsmæssige forudsætninger for, at disse bestemmelser anvendes horisontalt for at sikre en fleksibel gennemførelse af EU's fælles politikker i disse regioner.

3.2 EØSU konstaterer med tilfredshed, at Unionen formår at imødekomme særlige regionale behov og anerkender disse regioners særlige situation i EU samt den forskel, der er mellem regionerne i den yderste periferi og andre regioner med geografiske eller demografiske handikap.

3.3 EØSU bifalder, at Europa-Kommissionen har givet udvalgets anbefaling i udtalelsen »Fremtidig strategi for regionerne i EU's yderste periferi« om at styrke Kommissionens tværtjenstlige gruppe og forsyne den med flere menneskelige ressourcer en positiv modtagelse, og at den har oprettet en særlig enhed i Generaldirektoratet for Regionalpolitik. EØSU håber, at dette ikke vil besværliggøre koordinationen mellem de forskellige tjenestegrene.

3.4 EØSU hilser det velkomment, at Kommissionen i sin meddelelse anerkender, at den særlige status for regionerne i EU's yderste periferi er baseret på ligheds- og proportionalitetsprincipperne. Dette gør det muligt at give disse regioner en særbehandling på grund af deres specielle situation, så borgerne der får de samme muligheder som borgerne i det øvrige EU.

3.5 EØSU er også tilfreds med, at Kommissionen har anerkendt, at fjernregionernes vedvarende og kombinerede handikap medfører meromkostninger på energiforsyningsområdet i almindelighed og for landbrugsprodukter beregnet for det lokale marked i særdeleshed. Det drejer sig bl.a. om følgende problemer:

- markedernes begrænsede størrelse,
- isolation fra de vigtigste markeder,

— manglende stordriftsfordele i produktionen og virksomhedernes behov for at have store varelagre,

— hurtigere nedskrivning af varer, hvilket indebærer, at udstyr skal opfylde højere sikkerhedsstandarder eller udskiftes oftere (problemer pga. vanskelige topografiske og klimatiske forhold),

— problemer med overdimensionering af produktionsinstrumenterne, som bunder i den teknologiske organisering af produktion og distribution,

— mangel på faglært arbejdskraft på grund af det lille arbejdsmarked og den vanskelige adgang til arbejdsmarkedet i det kontinentale Europa,

— meromkostninger på energiforsyningsområdet og for landbrugsprodukter beregnet på lokalt forbrug,

— manglende adgang til højhastighedsforbindelser og telekommunikationsnet samt meromkostninger i forbindelse med elektroniske kommunikationstjenester,

— problemer med at organisere markedsføring af lokale produkter uden for regionen,

— hindringer, der skyldes nødvendigheden af at opfylde miljønormer,

— dobbelt isolation, idet nogle af regionerne i den yderste periferi er splittet op i flere øer.

3.6 EØSU deler Kommissionens iver efter at inddrage disse regioner i Lissabon- og Göteborg-strategien med henblik på at styrke beskæftigelsen, økonomiske reformer og social samhørighed og foreslår på den baggrund, at deres mulighed for deltagelse i videnssamfundet øges.

3.7 EØSU mener, at turisterhvervets dynamik indebærer en høj merværdi, som er med til at styrke disse regionale økonomiers konkurrenceevne. Turistsektoren bør dog ikke vokse ubehersket, da dette vil medføre ubalance og skade miljøets bæredygtighed i disse regioner.

4. Særlige bemærkninger om Kommissionens meddelelse

4.1 Det glæder EØSU, at Kommissionen i sin meddelelse har taget nogle af anbefalingerne i EØSU's initiativudtalelse ⁽³⁾ til sig, mens andre beklageligvis ikke har fået tilstrækkelig opmærksomhed.

⁽³⁾ EUT C 221 af 17.9.2002.

4.2 EØSU påpeger, at fjernregionernes og deres respektive staters fælles holdning til inddragelsen af disse regioner i fremtidens samhørighedspolitik er den, at de automatisk bør være støtteberettiget under det gamle mål 1 — nu konvergensmålet — da det er den bedste måde at sikre hensynet til deres særlige situation på. Hermed sikres disse regioner ligebehandling samt de nødvendige ressourcer til at overvinde deres permanente begrænsninger.

4.3 EØSU konstaterer, at Kommissionen har valgt et alternativt forslag, der kombinerer anvendelse af de generelle rammer for samhørighedspolitikken med oprettelse af to specifikke instrumenter: et program til kompensation for fjernregionernes særlige handicap og en naboskabsaktion.

4.4 EØSU konstaterer, at meddelelsen ikke indeholder nogen direkte henvisning til den juridiske rækkevidde af forfatnings-traktatens nye artikel III-424 ⁽⁴⁾.

4.5 Udvalget beklager, at Kommissionens strategi for regionerne i den yderste periferi næsten udelukkende inddrager samhørighedspolitikken og så godt som ingen tiltag i andre sektorer.

4.6 EØSU håber, at de fremskridt, der er gjort mht. karakteristikken af disse regioner og konstateringen af visse sektorpolitikkers uegnethed, udmøntes i en horisontal strategi for den yderste periferi, der tager hensyn til, at der inden for EU's område findes en specifik og anderledes realitet.

4.7 EØSU mener derfor, at den ringe opmærksomhed omkring anvendelse af andre EU-politikker betyder, at det ikke er korrekt at tale om en egentlig global og sammenhængende strategi for regionerne i den yderste periferi som ønsket af Det Europæiske Råd i Sevilla.

⁽⁴⁾ »Artikel III-424: For at tage hensyn til den strukturelle sociale og økonomiske situation i Fransk Guyana samt på Guadeloupe, Martinique, Réunion, Azorerne, Madeira og De Kanariske Øer, der forværres af deres fjerne beliggenhed, deres status som øsamfund, deres lille areal, deres vanskelige topografiske og klimatiske forhold, deres økonomiske afhængighed af nogle få produkter, forhold, der er vedvarende og kumulative, og som alvorligt hæmmer disse regioner i deres udvikling, vedtager Rådet på forslag af Kommissionen europæiske love, rammelove, forordninger og afgørelser, der navnlig tager sigte på at fastsætte betingelserne for anvendelsen af forfatningen i de pågældende regioner, herunder de fælles politikker. Rådet træffer afgørelse efter høring af Europa-Parlamentet. De retsakter, der er nævnt i stk. 1, vedrører navnlig told- og handelspolitik, finanspolitik, frizoner, landbrugs- og fiskeripolitik, betingelser for levering af råvarer og nødvendige forbrugsvarer, statsstøtte samt betingelser for adgang til strukturfondene og Unionens horisontale programmer. Rådet vedtager de retsakter, der er nævnt i stk. 1, under hensyn til de særlige karakteristika og begrænsninger i forbindelse med regionerne i den yderste periferi uden at underminere EU-rettens, herunder det indre markeds og de fælles politikkers, integritet og sammenhæng.«

4.8 EØSU beklager især denne lakune i landbrugsafsnittet, hvor mange af fjernregionernes spørgsmål, der kræver en hurtig løsning, ikke bliver besvaret.

4.9 Desuden beklager EØSU, at der ikke er nogen bestemmelser om indvandringspolitik, som kan give løsninger på de akutte problemer, som nogle af fjernregionerne konstant bliver konfronteret med, og anmoder om, at der i den fremtidige indvandringspolitik tages hensyn til den særlige situation, som regionerne i EU's yderste periferi befinder sig i.

4.10 EØSU udtrykker forbehold over for det rimelige og hensigtsmæssige i at anvende samhørighedspolitikken generelle støttekriterier over for regionerne i EU's yderste periferi. Udvalget mener, at disse regioner har utilstrækkelige basale infrastrukturer og ikke har de nødvendige betingelser for at nå målene i Lissabon- og Göteborg-strategien.

4.11 EØSU konstaterer, at Kommissionens forslag til strategi for fjernregionerne næsten udelukkende bygger på to specifikke instrumenter: et program til kompensation for disse regioners permanente handicap og en naboskabsaktion ⁽⁵⁾.

4.12 EØSU hilser det velkomment, at regionerne i EU's yderste periferi under EFRU's nye mål 3, *europæisk territorielt samarbejde*, ikke blot er berettiget til støtte til tværnationalt samarbejde, men også til grænseoverskridende samarbejde. Dette er afgørende for integrationen af disse regioner i deres respektive geografiske nærområder.

5. Henstillinger

5.1 EØSU mener, at Europa-Kommissionen bør udvikle en global strategi for EU's yderste periferi og afsætte de nødvendige midler til gennemførelse af den — i overensstemmelse med løfterne i sin rapport fra marts 2000 og konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Sevilla i juni 2002. Det bør i denne sammenhæng gøres klart, at EF-traktatens artikel 299, stk. 2, den kommende forfatningstraktats artikel III-424, er det eneste, fælles retsgrundlag for alle foranstaltninger beregnet på disse regioner, hvad enten de indebærer undtagelser fra den nuværende traktat eller ændring og tilpasning af den afledte ret.

5.2 På denne baggrund finder EØSU det nødvendigt og hensigtsmæssigt at fremsætte en række henstillinger, der opfordrer Kommissionen til at:

⁽⁵⁾ Se fodnote 1.

5.2.1 overveje at undtage regionerne i EU's yderste periferi fra samhørighedspolitikken generelle støttekriterier som den bedste måde at takle deres permanente handikap på; desuden vil dette sikre, at de fortsat behandles lige;

5.2.2 afsætte de nødvendige økonomiske ressourcer til de to foreslåede instrumenter, så de kan opfylde behovene og løse problemerne for alle regionerne i EU's yderste periferi;

5.2.3 mobilisere alle kræfter og ressourcer for at give naboskabsaktionen et konkret indhold gennem en effektiv og sammenhængende koordinering med EU's udviklingspolitik, især med bestemmelserne i Cotonou-aftalen, Meda-programmet (Sydlige Middelhav og Mellemøsten) og ALA-programmet (Latinamerika og Asien) samt med andre EU-initiativer og -programmer, som fremover måtte iværksættes i samarbejde med forskellige regioner i verden;

5.2.4 beskytte den samlede EU-banansektors interesser i forbindelse med den kommende ændring af den fælles markedsordning for bananer, så den nuværende markedsligevægt forbedres med henblik på at kombinere adgangen for de mindst udviklede lande til EU's markeder og verdensmarkedet med fastholdelse af EU-producenternes indkomst og beskæftigelsen gennem fastsættelse af et passende toldniveau, der er højt nok til at sikre fremtiden for EU's bananproduktion;

5.2.5 tage hensyn til slutresultatet af WTO-forhandlingerne i forbindelse med fastsættelsen af den fælles toldtarif ved at foreslå foranstaltninger, der sikrer beskæftigelsen og EU-producenternes indkomst i banansektoren, hvor det er nødvendigt, f.eks. foranstaltninger, der forbedrer mekanismerne i det interne støttesystem;

5.2.6 udnytte potentialet i Posei-landbrugsprogrammerne fuldt ud i forbindelse med ændringen af dem. De har ikke hidtil været udnyttet optimalt, især fordi nogle af foranstaltningerne er ret nye. De fastlagte lofter bør respekteres, og programmerne skal bevilges de nødvendige økonomiske midler til at nå de mål, der er fastlagt;

5.2.7 tage hensyn til fjernregionernes særlige behov inden for rammerne af politikken for udvikling af landdistrikter, hvilket omfatter ophævelse af bestemmelser, som begrænser eller forhindrer adgangen til strukturstøtte; kompensation til landmænd og kvægavlere for meromkostninger; fastsættelse af støtteniveauer, der svarer til disse regioners behov; udvidelse af EU-støtten til ledsageforanstaltninger på bl.a. følgende områder: særlige produktionssystemer — anvendelse af egnet maskineri — landbrugsforsikringssystemer, fremme af partnerskaber og programmer til skadedyrsbekæmpelse;

5.2.8 træffe nye foranstaltninger, som kan styrke konkurrencestillingen for landbrugsprodukter som tomater, frugter,

planter og blomster, der på de samme markeder skal konkurrere med lignende produkter fra andre lande, som har associeringsaftaler med EU, såsom Marokko, eller nyder godt af præferenceordninger, såsom AVS-landene;

5.2.9 træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at den nuværende støttetildeling og det nuværende støtteniveau fastholdes for alle regionerne i den yderste periferi, både af den fremtidige EU-fond for udvikling af landdistrikterne og af den fremtidige EU-fond for fiskeriet;

5.2.10 styrke Den Europæiske Socialfonds rolle i regionerne i den yderste periferi med særligt henblik på at nedbringe arbejdsløsheden, som er særlig høj i de fleste af disse regioner, og fremme lige muligheder for deres borgere i forhold til de øvrige borgere i EU;

5.2.11 støtte oprettelse eller i givet fald styrkelse af økonomiske og sociale råd for at få bedre kendskab til synspunkterne blandt de økonomiske og sociale aktører samt generelt i civilsamfundets organisationer;

5.2.12 revidere sine forslag vedrørende statsstøtte i lyset af forfatningstraktatens bestemmelser samt fortsætte og intensivere særbehandlingen af regionerne i den yderste periferi, hvad angår statsstøtte til landbrugs- og fiskerisektoren og til godstransportsektoren;

5.2.13 iværksætte egnede foranstaltninger, der sikrer, at fjernregionerne integreres i alle de instrumenter i den fælles transportpolitik, som har konsekvenser for deres udvikling, og at der i EU-lovgivningen om forsyningspligtigheder tages hensyn til disse regioners særstilling, således at der sikres et kvalitets- og prisniveau, der svarer til befolkningernes behov;

5.2.14 bygge videre på og forbedre konkurrencesystemet i fjernregionernes sø- og lufttransportsektorer, især i regioner, der kæmper med problemet »dobbelt isolation«;

5.2.15 konkretisere den særlige omtale af regionerne i EU's yderste periferi, som figurerer i Kommissionens forslag til syvende rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, ved at gøre det lettere for disse regioner at deltage i EU's F&U-aktioner, bl.a. på følgende områder: klimatologi, vulkanologi, oceanografi, biodiversitet og naturskabte risici;

5.2.16 anerkende fjernregionernes særlige situation i forbindelse med liberaliseringen af det indre marked for gas og elektricitet, så det ikke går ud over den regelmæssige forsyning af forbrugerne i disse regioner og tjenesternes kvalitet og pris, hvilket kræver en vis fleksibilitet i forbindelse med fastsættelsen af publicserviceforpligtelser og statsstøtte;

5.2.17 vedtage foranstaltninger, som sikrer disse regioner en bæredygtig udvikling, især inden for beskyttelse af biodiversiteten, Natura 2000-nettet og affaldsforvaltning;

5.2.18 bruge sin fantasi ved fastlæggelsen af særlige mekanismer og procedurer for fjernregionerne, så de ikke får for ringe del i det store indre markeds fordele, f.eks. ved at støtte anvendelse af vedvarende energi og adgang til bredbåndsnet;

5.2.19 garantere fortsat anvendelse af differentierede skatteordninger for regionerne i den yderste periferi

som nødvendige instrumenter for disse regioners økonomiske udvikling;

5.2.20 overveje fjernregionernes aktive deltagelse i forhandlingerne af aftalerne om økonomisk partnerskab EU-AVS og bane vej for etablering af en kanal for en permanent løbende dialog mellem regionale myndigheder — og/eller disses nationale myndigheder — og de regionale organer, som EU forhandler aftalerne med, for at sikre større effektivitet, komplementaritet og sammenhæng i aftalerne om økonomisk partnerskab.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om adgang til markedet for havnetjenester«

KOM(2004) 654 endelig — 2004/0240 (COD)

(2005/C 294/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 2. december 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 80, stk. 2, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som udpegede Daniel Retureau til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 19. maj 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling af 13.-14. juli 2005, mødet den 13. juli, følgende udtalelse med 91 stemmer for, 49 imod og 17 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Efter grønbogen om søhavne og skibsfartsinfrastruktur fra 1997, og mens hvidbogen om den fælles transportpolitik stadig var under udarbejdelse, understregede Kommissionen i sit første direktivforslag om markedsadgang for havnetjenester fra 2001, at nøgleelementerne i havnepakken var følgende:

— integration af skibsfarten i TEN-T kategorien,

— regulering af adgangen til havnetjenester,

— offentlig finansiering af søhavne og havneinfrastrukturer.

1.2 Elementerne i havnepakken blev i øvrigt videreudviklet i det første forslag til direktiv om det andet nøgleelement i problematikken omkring markedsadgang⁽¹⁾, som nu er blevet forkastet af Parlamentet under tredjebehandling.

1.3 Kommissionen har nu som den eneste institution med initiativret taget spørgsmålet op igen med et nyt forslag til direktiv⁽²⁾ om adgang til markedet for havnetjenester, da den anser det for sin ret og pligt i henhold til EF-traktaten at lovgive på dette område.

1.4 Den slår fast lige fra starten, at grundideen, de centrale principper og mål, som blev fastlagt i den første meddelelse fra 2001, forbliver uændrede, men at visse ændringsforslag er taget med i betragtning, fordi de forbedrer det oprindelige forslag.

⁽¹⁾ KOM(2001) 35 endelig.

⁽²⁾ KOM(2004) 654 endelig af 13. oktober 2004.

1.5 Det er her på sin plads at minde om nogle af hovedårsagerne til, at det første forslag faldt til jorden, før indholdet og rækkevidden af de ændringer, der er indføjet i det nye direktivforslag, gennemgås.

- Der blev stillet spørgsmålstegn ved selve behovet for et sådant direktiv.
- Der blev for EØSU's ⁽³⁾ vedkommende rettet kritik allerede mod grønbogen fra 1997 og senere mod direktivforslaget fra 2001, fordi der ikke var taget ordentlig hensyn til havnesektorens sociale dimension.
- Sikkerheds- og miljøbeskyttelseskravene samt begrebet tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (artikel 86 i EF-traktaten) var heller ikke blevet tilgodeset i tilstrækkeligt omfang.
- Lodsning burde holdes ude fra direktivets anvendelsesområde (Parlamentets ordfører foreslog også at udelukke stevedoring, men det blev ikke bakket op af et flertal i Parlamentets udvalg).
- Der blev rejst megen kritik af bestemmelserne om selvserVICERING — såvel principielt som indholdsmæssigt — og om stevedoring, især på grund af det tekniske krav om mindst to tjenesteleverandører pr. havn, som oven i købet gav anledning til en europæisk havnearbejderstrejke.
- Tilladelsernes varighed var meget omdiskuteret, og det samme gjaldt kompensationen fra nye tjenesteleverandører til dem, de afløser. Man ville undgå at bremse investeringerne også henimod tilladelsernes udløb og beskytte tjenesteleverandørernes økonomiske interesser.
- Åbningen af sektoren for flest mulige leverandører blev kritiseret med henvisning til investeringernes økonomiske effektivitet og rentabilitet i forhold til markedets reelle størrelse og andre hensyn såsom overholdelse af havnenes udviklingsstrategi og specialisering.

2. Kommissionens nye direktivforslag

2.1 Det foreliggende forslag indeholder en meget velargumenteret begrundelse og en lang række betragtninger. Kommissionen understreger, at det genfremsætter sit oprindelige forslag fra 2001 dog under hensyntagen til sit eget ændrede forslag fra 2002 og Rådets fælles holdning samt de tekster, som var resultatet af forligsproceduren efter Parlamentets andenbehandling.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om Kommissionens »Grønbog om søhavne og skibsfartsinfrastruktur«, EFT C 407 af 28.12.1998, s. 92.

2.2 Begrundelserne for et initiativ på europæisk plan er først og fremmest følgende:

- Traktatens fire grundlæggende friheder,
- Rådets anmodninger,
- det stigende transportbehov (hvidbogen fra 2001) og nødvendigheden af at overføre en stor del af denne vækst til skibsfarten,
- behovet for færdiggørelse af det indre marked og for en gennemsigtig konkurrence inden for og mellem havnene på grundlag af harmoniserede regler,
- skabelse af arbejdspladser og overholdelse af arbejdstagernes sociale rettigheder.

2.3 Men grundideen, de oprindelige principper og en lang række punkter er forblevet uændrede i forhold til det første forslag fra 2001.

2.4 Nærmere bestemt er der ingen ændringer for så vidt angår:

- Anvendelsesområde,
- kriterier for udstedelse af tilladelser,
- lodsning, der betragtes som en kommerciel tjeneste,
- kravet om gennemsommelighed i havneforvaltningens regnskaber (dette punkt blev til forskel fra de øvrige ikke kritiseret, og det er allerede omfattet af et direktiv om gennemsommeligheden af de økonomiske forbindelser og af retningslinierne for statsstøtte).

2.5 De vigtigste nye elementer i Kommissionens nye forslag er følgende:

- SelvserVICERING i forbindelse med godshåndterings- og passagerserviceydelser kan udføres af landbaseret personale og på visse betingelser også af mandskabet om bord;
- det kræver tilladelse at drive virksomhed på markedet for havnetjenester, og det samme gælder selvserVICERING. Eksisterende tjenesteleverandører skal inden for et »rimeligt tidsrum« indhente en ny tilladelse for at være i overensstemmelse med direktivets regler, idet der dog skal tages hensyn til eksisterende tjenesteleverandørers legitime forventninger i højst et år efter sidste frist for gennemførelsen af direktivet;
- det generelle princip er at give adgang for flest mulige leverandører til markedet for de bredt definerede havnetjenester, og begrænsning af deres antal skal være undtagelsen (artikel 9);
- endelig afhænger tilladelsernes varighed af de investeringer, tjenesteleverandørerne foretager, og af de regler, der gælder for nedskrivning af mobile eller faste aktiver;
- spørgsmålet om konkurrence mellem havne behandles i henhold til direktivet om gennemsommelighed i økonomiske forbindelser (artikel 16) og direktivet om statsstøtteretningslinier (artikel 17).

3. Indledende kommentarer

3.1 En række søhavne ejes og/eller drives af offentlige myndigheder (kommuner og andre lokale eller regionale myndigheder, offentlige organer osv.). Forvaltningsorganerne er således helt eller delvis underlagt regler om offentlig regnskabsførelse og fører adskilte regnskaber. Søhavnenes praksis og regnskaber bør være underlagt de nationale konkurrencemyndigheder og i givet fald medlemsstaternes regionale eller nationale revisionsinstanser, og rapporterne fra disse kontrolorganer skal indgives til Kommissionens GD for konkurrence.

3.2 I de seneste år er udviklingen i de gamle medlemslande og i de fleste nye gået i retning af en privatisering af søhavnene. Mange havne drives nu som aktieselskaber.

3.3 De største havne i Europa ligger ved Nordsøen og Den Engelske Kanal. Godsmængden og antallet af containere, der håndteres, varierer meget alt efter, hvilket europæisk hav havnene ligger ved. Direktivforslagets anvendelsesområde omfatter havne, som håndterer godsmængder strækkende sig fra 1,5 millioner tons og helt op til flere hundrede millioner tons og for containernes vedkommende kan det dreje sig om flere millioner om året (f.eks. Rotterdam, Antwerpen). EØSU mener, at man ved at anvende ens regler på søhavne, som er vidt forskellige mht. størrelse, aktiviteter, ejerforhold og drift, risikerer at forfejle målet og ikke opfylde de berørte havnes reelle behov. Konkurrence mellem havnene har længe været en realitet. Man bør i denne forbindelse gøre sig overvejelser vedrørende subsidier og proportionalitet.

3.4 Mange havne stiller deres egne infrastrukturer og basale tjenester til rådighed for skibsfarten og mener ikke, at deres kompetence indskrænker sig til forvaltning og vedligeholdelse af havnens sø- og landområde og af kajerne. Det kan tænkes, at udbuddet af visse tjenester skal opfylde kravene om tilgodeselse af den almene interesse, tilstræbe finansiell balance i havnemyndighedens samlede budget eller sikre et overskud, som kan fordeles mellem de private havnes aktionærer. Forbuddet mod »krydssubsidiering« ville svække havnenes investeringskapacitet.

3.5 EØSU beklager, at der ikke tages hensyn til den store udvikling, der er sket siden grønbogen og den første havnepakke, og opfordrer Kommissionen til at revidere sit forslag i lyset af en objektiv konsekvensanalyse, som tager de europæiske havnes nuværende situation og deres uomtvistelige internationale konkurrenceevne med i betragtning. EØSU noterer, at Kommissionen under den høring, som EØSU afholdt den 31. januar 2005, bebudede en undersøgelse, som ville blive offentliggjort henimod slutningen af juni måned 2005. Da der ikke er nedsat et kompetent udvalg for social dialog, bør arbejdsmarkedets parter efter EØSU's mening også høres. Forslaget bør revideres gennemgribende for at tage hensyn til de normale lovgivningsprocedurer (især medinddragelse og

høring, konsekvensanalyser). Det andet forslag er faktisk fulgt hurtigt efter det første uden tilstrækkelige forberedelser.

3.6 En havn er en kompliceret logistisk platform, som er forbundet med et bagland af varierende geografisk udstrækning og økonomisk betydning — regionalt, nationalt og internationalt — og med indlandsskibsfart, jernbaner, motorveje, rørledninger og cabotage. Den må udforme strategier, som tilgodeser udviklingen i det geografiske område, som er økonomisk afhængig af den, beskæftigelsen i det pågældende område og de aktuelle og fremtidige økonomiske behov. EØSU går ind for at fremme intermodalitet og derigennem styrke skibsfarten, især cabotagesejls, men i sin nuværende form omhandler direktivforslagets bestemmelser ikke udtrykkeligt dette behov.

3.7 Handelshavnenes rolle — hvad enten de er specialiserede eller ej, offentlige eller private — består ikke kun i at stille grundlæggende udstyr til rådighed (adgangsveje, bassiner, kajer og plads på land) i form af en multimodal platform. Den rolle, de spiller mht. fysisk planlægning, arealanvendelse og infrastrukturudvikling, bør også honoreres økonomisk. Desuden skal de træde til på områder, hvor private operatører måtte komme til kort, for at sikre, at platformen kan vedblive med at fungere.

3.8 Havnenes udviklingsprojekter og specialiseringer må respekteres. Det bør — rent bortset fra pladsproblemerne og de begrænsede adgangsforhold — være muligt at begrænse antallet af tjenesteleverandører af hensyn til den økonomiske effektivitet og rentabilitet for tjenesteleverandørerne, driftssikkerheden, havneforvaltningen, miljømæssige og sociale garantier samt beskæftigelsen. Dette er først og fremmest et subsidieringsanliggende. En skærpet konkurrence kan føre til en spredning af ressourcer og kompetencer, som vil være til skade for havnens brugere.

3.9 EØSU erkender, at Kommissionens nye forslag giver havnemyndighederne større råderum til at sætte grænser for antallet af operatører inden for hver enkelt tjenestekategori, afhængigt af havnens karakter og de lokale forhold.

3.10 Koncessioner og tilladelser, som de kompetente myndigheder udsteder til tjenesteleverandørerne, og de kommercielle aftaler, der indgås mellem myndighederne og leverandørerne, skal dække en periode, som står mål med arten og omfanget af de investeringer, leverandørerne skal foretage for at opfylde bestemmelserne i koncessionerne, tilladelserne eller aftalerne, således at der bliver tilstrækkelig tid til afskrivninger og forrentning af den investerede kapital (f.eks. 10 år, hvis der ikke er foretaget betydelige investeringer, 15 år, når der er foretaget betydelige investeringer i mobile aktiver og uddannelse, og 45 år, når der er tale om betydelige investeringer i faste og mobile aktiver).

3.11 De rettigheder og driftsvilkår, som gælder for havneoperatører, der har indgået kontrakter om leje af havneterræner eller opnået tilladelse til at levere havnetjenester, bør ikke blive berørt af direktivets ikrafttræden, for det ville sætte havnemyndighedernes kontraktmæssige forpligtelser ud af kraft, hvilket staten i givet fald måtte påtage sig ansvaret for.

3.12 EØSU noterer, at ændringerne vedrørende lasthåndtering og lodsning ikke imødekommer de forventninger, som EØSU, flere medlemsstater og Parlamentet allerede har tilkendegivet ⁽⁴⁾.

3.13 Antallet af jobs i havnetjenesterne afhænger ikke — som Kommissionen anfører — af antallet af tjenesteleverandører, men af den reelle trafik i havnen og/eller af diversificeringen af tjenester. Der bliver ikke flere jobs, fordi der kommer flere tjenesteleverandører til. Det er alene væksten i trafikken og fremkomsten af utraditionelle tjenester, som kan skabe nye jobs.

3.14 Bestemmelserne om lasthåndtering og selvservicering, som foreslås for motorveje til søs og nærskibsfart i det indre marked, vil være et grundstød mod de fleste landes kollektive overenskomster, som ifølge direktivforslaget i visse tilfælde ville kunne opfattes som stridende mod EU's konkurrenceret, også selvom de i henhold til social- og arbejdsretten er gyldige på nationalt og internationalt plan. Domstolen anerkender, at det af hensyn til overholdelsen af kollektive aftaler kan være nødvendigt at begrænse anvendelsen af konkurrenceretten. På internationalt plan er der mange medlemsstater, som har ratificeret ILO's maritime konventioner om havnearbejde ⁽⁵⁾, arbejdsvilkår og sikkerhed i forbindelse med havnearbejde. EØSU bemærker, at de foranstaltninger, som Kommissionen foreslår, ikke tager hensyn til disse bestemmelser, som er et resultat af trepartsforhandlinger.

3.15 Hvad angår havnetjenester, lægger EØSU vægt på øget konkurrence samt på tjenestens kvalitet, sikkerhed og kontinuitet. Hvis en leverandør af havnetjenester får mulighed for at udføre selvservicering, opstår der ulige konkurrencevilkår mellem de bestående leverandører og selvserviceyderne. Havnetjenesteleverandørerne har etableret sig i havnene via privatisering eller konkurrence og investeret i suprastruktur og infrastruktur. Derimod kan selvserviceyderne komme ind på markedet for havnetjenester uden nogen form for konkurrence eller investeringsforpligtelser og til forskel fra havneleverandørerne gratis benytte de faciliteter, som andre har opbygget, og uden nogen tidsbegrænsning udøve deres aktiviteter. Havne er områder med stor ulykkesrisiko, og derfor er overholdelse af og

kontrol med skærpede krav til arbejdsbeskyttelse nødvendig her. Hvis der gives tilladelse til selvservicering, må man påregne et højere ulykkestal. Skønt direktivforslaget fremstilles som et socialt fremskridt, vil dets bestemmelser blive opfattet som et slag i ansigtet på havnearbejderne, som frygter, at anerkendte, kvalificerede jobs til tarifføl vil blive erstattet med usikre jobs og individuelle kontrakter, og medføre tab af sociale og lønmæssige garantier, hvis tjenesteleverandørerne påtvinges konkurrence. De frygter også, at selvservicering vil vælte flere arbejdsopgaver over på besætningerne og øge risikoen for arbejdsulykker på et tidspunkt, hvor bemanningen ofte er nedskåret til et minimum. Selvservicering vil også give kaptajnerne et endnu større ansvar og yderligere forpligtelser.

3.16 EØSU mener ikke, at lodsning uden videre kan side-stilles med en kommerciel tjenesteydelse; den kræver komplekse tekniske kvalifikationer og kendskab til lokale forhold, der i mange tilfælde er under stadig forvandling, og som skal udnyttes for at garantere sikkerheden for transporten, befolkningen i området og miljøet afhængigt af det gods, der transporteres. Der er altså tale om en tjeneste af almen interesse, som ikke er af rent kommerciel art, skønt den ofte varetages af private virksomheder under havnemyndighedernes kontrol, og den bør derfor holdes ude fra anvendelsesområdet. Dette forhindrer ikke havnene i at give kaptajner med erfaring og lokalkendskab tilladelse til selv at føre deres skib ind til kajen uden lods, således som det allerede er tilfældet i dag. Men man må huske på, at mange skibe transporterer stoffer, som udgør en sikkerhedsrisiko for andre skibe, havnefaciliteter, personalet i havnene og befolkningen omkring havnene.

3.17 EØSU noterer, at havnene henhører under den respektive stats overhøjhed, som direktivet ikke må trænge sig ind på; visse funktioner (bidrag til bekæmpelse af terrorisme, organiseret kriminalitet og illegal indvandring, som ofte påtvinger havnene udgifter og investeringer) kan uddelegeres til havnemyndigheden.

3.18 De nye bestemmelser om tilladelser er selvindlysende og fornuftige, skønt der i kontraktspecifikationerne bør tages hensyn til lokale forhold og særtræk. Der kan ikke rejses indvendinger mod principperne og gennemskuelighed og adskilte regnskaber. EØSU anerkender, at de nødvendigvis skal overholdes i medfør af direktivet om »gennemsigthed«.

3.19 I direktivet bør det konkret defineres, hvilke krav leverandører af havnetjenester skal opfylde for at opnå en forlængelse af en tilladelse efter 8, 12 eller 30 år.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om markedsadgang for havnetjenester«, EFT C 48 af 21.2.2002, s. 122.

⁽⁵⁾ Især konvention nr. 137, som en lang række af EU's skibsfartsnationer har ratificeret. Heri omhandles et centralt register med henblik på registrering af havnearbejderne i de enkelte havne og prioriteret adgang for disse til at udføre havnearbejde.

3.20 Endelig ser det ud til, at hovedsigtet med forslaget er at reducere havnetjenesternes omkostninger. EØSU mener dog, at overholdelse af sikkerheds- og miljønormer og sociale rettigheder også er af betydning, hvis man vil sikre velfungerende havnesystemer til gavn for økonomien i transporten og dens sikkerhed og pålidelighed.

3.21 De vidt forskellige situationer, regler og praksis på nationalt og lokalt plan samt forvaltningsorganernes og de offentlige myndigheders forpligtelser indebærer, at de nye regler fuldt ud må tage højde for de særlige forhold, der gør sig gældende i hver enkelt havn. De enkelte havne tilpasser sig løbende og fungerer på de vilkår, der egner sig bedst for dem i den givne lokale kontekst. Hvis man forsøger at harmonisere driftsvilkårene, kan det få en negativ indvirkning på havnenes aktiviteter og deres normale drift.

3.22 Subsidiaritet i den foreslåede lovgivning og lokal sammenhæng i politikkerne for havneudvikling er efter EØSU's mening at foretrække frem for direktivforslagets ensartede bestemmelser. Der findes store forskelle mellem havnene, hvad angår størrelse og type. Overdreven konkurrence mellem tjenesteleverandørerne i en given havn kan resultere i overinvestering og spild af ressourcer og give bagslag på det sociale område.

3.23 EØSU mener, at de nationale antitrust- og revisionsmyndigheder under henvisning til principperne om subsidiaritet og proportionalitet kunne bemyndiges til at gribe ind, hvis en havnemyndighed koncentrerer havnetjenester under sin kontrol, uden at økonomiske hensyn eller kravene til offentlig tjeneste taler herfor, eller hvis de ikke overholder principperne om gennemsækelighed og adskilte regnskaber. EU bør kun i undtagelsestilfælde gribe ind på konkurrence- og statsstøtteområdet, f.eks. hvis de nationale konkurrencemyndigheder og regionale eller nationale revisionsinstanser ikke udøver deres kontrol på tilfredsstillende vis i henhold til gældende fællesskabsret.

3.24 På baggrund af Kommissionens nuværende praksis på statsstøtteområdet rejser spørgsmålet sig, om det er de lokale eller nationale skatteydere, som skal bære omkostningerne ved visse adgangs- og driftsforbedringer (opmudring, anlæg af kanaler og bassiner).

3.25 Lokalsamfundene skal kun betale skat til formål af almen interesse, men ikke for at sænke omkostningerne udelukkende for (nationale og internationale) brugerne af søhavnene, herunder mange store foretagender. Definitionen af almen interesse er et anliggende for demokratiet — ikke for markedet.

4. Konklusioner

4.1 Et meget mindre detaljeret rammedirektiv med tilstrækkelig plads til subsidiaritet synes at være at foretrække frem for direktivforslaget i den foreliggende form. En henvisning til den relevante lovgivning om gennemsigtighed eller offentlige kontrakter, der finder anvendelse, skulle være tilstrækkelig, i stedet for at specificere i detaljer, hvorledes den finder anvendelse på havnetjenesterne. En EU-ramme bør ikke røkke ved den forrettighed, som havnenes forvaltningsorganer har til at værne om de almene interesser under deres myndighed.

4.1.1 Et sådant rammedirektiv bør ikke få nogen som helst indvirkning på medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser i henseende til den nationale lovgivning på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område, folkesundhed og miljø, sikkerhed og offentlig orden eller tjenester af almen interesse, og det bør ikke indvirke på de kollektive overenskomster, der indgås under overholdelse af gældende national ret. Det bør også tage hensyn til medlemsstaternes internationale forpligtelser, såsom ILO's maritime konventioner.

4.1.2 EØSU kan kun beklage, at direktivforslaget ikke indeholder nogen konsekvensanalyse, hvilket strider mod den indsats for bedre lovgivning, som Kommissionen har engageret sig i siden hvidbogen om nye styreformer. Ethvert lovgivningsforslag, der er omfattet af den fælles beslutningstagning, bør ledsages af en sådan analyse samt information om de høringer, der er foretaget især af arbejdsmarkedets parter.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag, som fik over en fjerdedel af det afgivne stemmer, blev forkastet under forhandlingerne.

Punkt 1.5

Ændres som følger:

Det er her på sin plads at minde om nogle af hovedårsagerne til, at det første forslag faldt til jorden ved behandlingen i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, før indholdet og rækkevidden af de ændringer, der er indføjet i det nye direktivforslag, gennemgås.

Begrundelse

For klarhedens skyld bør det nævnes, hvor forslaget faldt til jorden. Det er vanskeligt at se ud fra de foregående punkter, som handler om Rådet og Parlamentet.

Afstemningsresultat

For: 42

Imod: 63

Hverken for eller imod: 3

Punkt 3.1, tredje punktum

Ændres

»Uden at gribe ind i Kommissionens beføjelser bør søhavernes ~~Søhavernes~~ praksis og regnskaber ~~bør~~ være underlagt...«.

Begrundelse

Den foreslåede procedure må ikke tilsidesætte Kommissionens allerede eksisterende beføjelser.

Afstemningsresultat

For: 54

Imod: 71

Hverken for eller imod: 5

Punkt 3.1

Hele punktet flyttes hen mellem punkt 3.17 og 3.18, og nummereringen i punkt 3 ændres tilsvarende.

Begrundelse

Som indledende bemærkning er punktet for teknisk. Det passer bedre ind i forbindelse med ovennævnte punkter, der handler om finanser og regnskaber.

Afstemningsresultat

For: 50

Imod: 74

Hverken for eller imod: 10

Punkt 3.4

Sidste punktum slettes:

»Mange havne stiller deres egne infrastrukturer og basale tjenester til rådighed for skibsfarten og mener ikke, at deres kompetence indskrænker sig til forvaltning og vedligeholdelse af havnens sø- og landområde og af kajerne. Det kan tænkes, at udbuddet af visse tjenester skal opfylde kravene om tilgodeseeelse af den almene interesse, tilstræbe finansiel balance i havnemyndighedens samlede budget eller sikre et overskud, som kan fordeles mellem de private havnes aktionærer. ~~Forbuddet mod »krydssubsidiering« vil svække havnenes investeringskapacitet.~~»

Begrundelse

En rimelig konkurrence mellem havne tillader ikke krydssubsidiering, som lægger et røgslør over de minimumskostpriser, som skal lægges til grund, og dermed hindrer transparens.

Afstemningsresultat

For: 61

Imod: 80

Hverken for eller imod: 6

Punkt 3.6

Sidste punktum udgår

En havn er en kompliceret logistisk platform, som er forbundet med et bagland af varierende geografisk udstrækning og økonomisk betydning — regionalt, nationalt og internationalt — og med landbaserede kommunikationsforbindelser. Den må udforme strategier, som tilgodeser udviklingen i det geografiske område, som er økonomisk afhængig af den, beskæftigelsen i det pågældende område og de aktuelle og fremtidige økonomiske behov. ~~EØSU går ind for at fremme intermodalitet og derigennem styrke skibsfarten, især cabotagesejlads, men i sin nuværende form omhandler direktivforslagets bestemmelser ikke udtrykkeligt dette behov.~~

Begrundelse

Størstedelen af baglandet er ikke tilgængeligt ad søvejen. Alene af den grund er det ikke fornuftigt at nævne, at det er en prioritet eller absolut nødvendigt (O.a. disse ord bruges i den hollandske version). Det ville i så fald være mere berettiget at slå til lyd for det samme for indlandsskibsfarten. I øvrigt indgår fremme af cabotage allerede i bl.a. Motorways of the sea-programmet.

Afstemningsresultat

For: 59

Imod: 83

Hverken for eller imod: 9

Punkt 3.17

Udgår

~~EØSU noterer, at havnene henhører under den respektive stats overhøjhed, som direktivet ikke må trænge sig ind på; visse funktioner (bidrag til bekæmpelse af terrorisme, organiseret kriminalitet og illegal indvandring, som ofte påtvinger havnene udgifter og investeringer) kan uddelegeres til havnemyndigheden.~~

Begrundelse

Kommissionens forslag omtaler allerede dette udførligt. I punktet lægges der imidlertid også op til, at havnene ved uddelegering, uden godtgørelse fra statens side, ikke behøver vælte disse udgifter over på kunderne, hvilket resulterer i unfair konkurrence i forholdet til andre havne.

Afstemningsresultat

For: 55

Imod: 84

Hverken for eller imod: 13

Punkt 3.23 og 3.24

Disse punkter udgår.

~~3.23 På baggrund af Kommissionens nuværende praksis på statsstøtteområdet rejser spørgsmålet sig, om det er de lokale eller nationale skatteydere, som skal bære omkostningerne ved visse adgangs- og driftsforbedringer (opmudring, anlæg af kanaler og bassiner).~~

~~3.24 Lokalsamfundene skal kun betale skat til formål af almen interesse, men ikke for at sænke omkostningerne udelukkende for (nationale og internationale) brugere af søhavnene, herunder mange store foretagender. Definitionen af almen interesse er et anliggende for demokratiet — ikke for markedet.~~

Begrundelse

Havnemyndighedernes omkostninger til havnene bør væltes over på brugerne eller på havnenes egne interessenter. Disse punkter synes at lægge op til, at den almene interesse giver carte blanche til at undlade at gøre dette.

Afstemningsresultat

For: 55

Imod: 82

Hverken for eller imod: 17

Nyt punkt 3.25

»Med henblik på at det allerede fra første færd kan konstateres, om fremtidige havneinvesteringer er forenelige med EU-lovgivningen, opfordrer EØSU Kommissionen til uafhængigt af sit direktivforslag straks at fremlægge forslag til EU-retningslinjer for statsfinansiering af havne og fastlægge, hvilke former for havnefinansiering der er forenelige med det indre marked. Dette blev allerede behandlet på høringen den 31. januar 2005.«

Begrundelse

Fremgår af begyndelsen af teksten.

Afstemningsresultat

For: 59

Imod: 85

Hverken for eller imod: 14

Punkt 4.1 ændres som følger:

»Selv om EØSU går ind for, at transportrelaterede havnetjenester liberaliseres i lighed med de andre transporttjenester, mener det, at et ~~et~~ meget mindre detaljeret rammedirektiv med tilstrækkelig plads til subsidiaritet ~~er synes at være~~ at foretrække frem for direktivforslaget i den foreliggende form. En henvisning til den relevante lovgivning om gennemsigtighed eller offentlige kontrakter, der finder anvendelse, skulle være tilstrækkelig, i stedet for at specificere i detaljer, hvorledes den finder anvendelse på havnetjenesterne. En EU-ramme bør ikke røkke ved den forrettighed, som havnenes forvaltningsorganer har til at værne om de almene interesser under deres myndighed, hvilket imidlertid ikke må gå ud over vilkårene for fair konkurrence og gennemsigtighed.«

Begrundelse

Der var enighed herom i studiegruppen, og dette forslag viser klart i hvilken kontekst, vores bemærkninger og konklusioner skal læses. Hensynet til den almene interesse er ikke nogen carte blanche til at hindre gennemførelsen af disse to grundlæggende EU-principper.

Afstemningsresultat

For: 61

Imod: 86

Hverken for eller imod: 12

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udtalelse om »Civilsamfundets bidrag til forbindelserne mellem EU og Rusland«

(2005/C 294/07)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 1. juli 2004 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om: Civilsamfundets bidrag til forbindelserne mellem EU og Rusland.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede **Filip Hamro-Drotz** til ordfører. Sektionen vedtog udtalelsen den 20. maj 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13. juli 2005, følgende udtalelse med 109 stemmer for, 2 stemmer imod og 6 stemmer hverken for eller imod:

1. Tre bevæggrunde til at udarbejde denne udtalelse

1.1 Rusland, der spiller en meget vigtig rolle internationalt, er EU's strategiske partner. Udvidelsen af Den Europæiske Union understreger yderligere betydningen af EU's og Ruslands naboforbindelser, og at det er vigtigt for begge parter at etablere de bedst mulige indbyrdes forbindelser på baggrund af udviklingen af de fælles europæiske værdier — demokrati og respekt for menneske- og borgerrettigheder.

1.2 For at udvikle samfundet og forbedre levevilkårene, etablere en retsstat og skabe mere forudsigelige erhvervs- og levevilkår samt opbygge en markedsøkonomi, kræves der en målrettet indsats. Selv om Ruslands nuværende ledelse formelt har forpligtet sig til at gennemføre sådanne mål, svarer realiseringen af dem og dagligdagens realiteter langt fra til russernes og det internationale samfunds forventninger. De nuværende russiske ledere har en holdning til de økonomiske aktører og medierne, der efter EØSU's mening ikke bekræfter myndighedernes erklærede hensigt om at fremme demokrati og styrke civilsamfundet. Den aktuelle udvikling i Rusland virker ikke kun foruroligende på dets borgere. Rusland bevæger sig klart væk fra de demokratiske værdier, regeringen kontrollerer medierne, den russiske hær er trods internationale forpligtelser stationeret i Moldavien og Georgien og retsvæsenet tjener politiske mål. Under sådanne vilkår er det yderst vanskeligt at skabe et organiseret civilsamfund.

1.3 Den stadig tættere interne integration i EU — det indre marked, den fælles valuta og tættere samarbejde på stadig flere politikområder — er en historisk målsætning, som alle medlemsstater har forpligtet sig på uanset de nylige tilbageskridt i denne proces. EU's interne integration må imidlertid ikke føre til, at EU fjerner sig fra Rusland og resten af Europa, som ikke udvikler sig på samme måde, da det kan føre til en opsplitning af Europa.

1.4 Den franske udenrigsminister Robert Schumans erklæring den 9. maj 1950 om opbygning af et europæisk fællesskab tager udgangspunkt i, at en forening af Europa bør baseres på en vilje til at samarbejde på lige vilkår for at opnå de opstillede mål, på fælles værdier og forsoning og på borgernes vision om en fælles fremtid. Han konstaterede samtidig, at Europa ikke

kan opbygges på kort tid, men kun ved hjælp af praktiske resultater og frem for alt ved at udvikle et ægte fælles ansvar. Ordlyden i erklæringen er også relevante for forbindelserne mellem EU og Rusland og bestræbelserne for at udbygge samarbejdet.

2. Civilsamfundets bidrag til forbindelserne mellem EU og Rusland

2.1 En styrkelse af forbindelserne mellem EU og Rusland forudsætter også kraftig deltagelse af det organiserede civilsamfund i EU. Det europæiske civilsamfunds indsats sigter på at etablere et bedre samarbejde mellem EU og Rusland og støtte opbygningen af civilsamfundsstrukturer og demokrati i Rusland.

2.2 De nye EU-medlemsstaters ti år lange omstillingsproces efter kommunismen har givet dem nyttige erfaringer, som kan tilføre en merværdi til samarbejdet mellem EU og Rusland. Især det civilsamfundets aktører (ngo'erne) i disse land kan spille en central rolle i forbindelse med demokratiseringen og beskyttelsen af menneske- og borgerrettigheder i Rusland.

2.3 Samarbejdsorganisationen for erhvervslivets centralorganisationer i EU-landene (UNICE) har i flere år fremsat henstillinger og forslag til, hvordan man kan udvikle de økonomiske forbindelser, og EU's og Ruslands erhvervsledere drøfter regelmæssigt samme emne inden for rammerne af de såkaldte rundbordsmøder for EU's og Ruslands industriledere. Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation fremsætter også sine synspunkter til topmøderne, og i 2004 sendte man sammen med Ruslands faglige centralorganisation (FNPR) et brev til EU-Kommissionens formand og Ruslands præsident med et forslag om, at EU's og Ruslands fagorganisationer tildeles en tilsvarende rolle som rundbordsmødet mellem EU's og Ruslands industriledere. Andre civilsamfundsaktører har taget egne initiativer til at formulere deres synspunkter om, hvordan forbindelserne mellem EU og Rusland kan udvikles inden for deres specifikke sektorer. Det russiske samfund er endnu dårligt organiseret; ngo'er ser kun langsomt dagens lys og spiller endnu ikke en væsentlig rolle.

2.4 EØSU har i de seneste år afgivet adskillige udtalelser om forbindelserne mellem EU og Rusland, hvor man også har set på, hvordan det russiske civilsamfund fungerer. De vigtigste udtalelser fremgår af fodnote 1. Denne udtalelse tager højde for de henstillinger, som fremsættes heri, uden dog at henvise hertil⁽¹⁾. Dette arbejde førte til, at EØSU etablerede direkte kontakter med mange af de vigtigste civilsamfundsorganisationer i Rusland.

3. Henstillinger

3.1 EU skal fastlægge en fælles Ruslandspolitik og gennemføre den pragmatisk

3.1.1 Udviklingen af et konsekvent samarbejde mellem EU og Rusland er blevet hæmmet af, at de enkelte EU-medlemsstater fremmer deres egne interesser bilateralt med Rusland på områder, EU har ansvaret for. Udviklingen af strukturerede og åbne bilaterale forbindelser mellem de enkelte EU-medlemsstater og Rusland bør naturligvis ikke begrænses til anliggender, som falder uden for EU's mandat. Bilaterale, regionale og sektorspecifikke aktiviteter er tværtimod meget vigtige, og hver enkelt EU-medlemsstat bør påtage sig et medansvar herfor.

3.1.2 For at opnå positive resultater i samarbejdet mellem EU og Rusland bør civilsamfundene i EU indtage en mere velvillig holdning til udveksling af erfaringer vedrørende uafhængig organisation og bidrage til at skabe liv i solidariske netværk med det russiske civilsamfund. EU kan stille sine aktiver, dvs. mangfoldigheden, pluralismen i sin samfundsorganisation, formen, hvorunder demokratiet og de samfundsmæssige og kulturelle fænomener, der skaber denne mangfoldigheden og pluralismen, spredes, til rådighed for det russiske civilsamfund, med andre ord for Rusland. Alle EU-lande bør med deres tiltag fremme de fælles målsætninger, hvilket er blevet yderligere understreget efter EU's udvidelse. Det er også tydeligt, at en direkte fremgangsmåde er mest effektiv, når det gælder om at udvikle samarbejdet mellem EU og Rusland. EU bør også udvikle teknisk bistand med henblik på at gøre Rusland til et stabilt, demokratisk og velstående land. De eksisterende tekniske bistandsprogrammets struktur bør evalueres. Fremskridt kan bedst opnås ved hjælp af små, men målrettede skridt.

⁽¹⁾ Den Europæiske Unions forbindelser med Rusland, Ukraine og Hviderusland (1995); Tacis - teknisk bistand til de nye uafhængige stater og Mongoliet (1998); Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og landene omkring Østersøen (1998); EU's nordlige dimension herunder også forbindelserne med Rusland (1999); Den nordlige dimension: Handlingsplan for den nordlige dimension i EU's eksterne og grænseoverskridende politik 2000-2003 (2001); Det strategiske partnerskab mellem EU og Rusland: hvad bliver de næste skridt? (2002); Det bredere europæiske naboskab: en ny ramme for forbindelserne med vores naboer i øst og syd (2003).

3.2 Køreplanerne bør fremme forberedelsen af en dynamisk aftale

3.2.1 EU og Rusland er i færd med at udvide og uddybe deres forbindelser på grundlag af køreplanerne med henblik på skabelsen af de fire fælles rum. De fire fælles rum er: 1) Et fælles økonomisk rum, 2) et fælles rum med frihed, sikkerhed og retfærdighed, 3) et fælles rum med samarbejde om ekstern sikkerhed og 4) et fælles rum for forskning og uddannelse, herunder kulturelle aspekter. Køreplanerne opstiller ca. 400 foranstaltninger, der skal gennemføres inden for de nærmeste år. EØSU er særdeles tilfreds med dette koncept og vil gerne understrege, at EU bør øge sine bestræbelser for at skabe åbne og brede politiske, økonomiske og sociale forbindelser mellem EU og Rusland.

3.2.2 Der er adskillige aspekter af køreplanerne, som er relevante for civilsamfundet, herunder bl.a. de prioriterede sektorer for dialog om lovgivning og økonomi; fremme af konkurrence, investeringer og handel; interregionalt og grænseoverskridende samarbejde; miljø, fremme af mellemfolkelige forbindelser; borgernes bevægelighed; ungdomsanliggender; samarbejde om civilbeskyttelse; forskning og uddannelse og gradvis integration af transportnet.

3.2.3 EØSU opfordrer EU og Rusland til at gennemføre køreplanerne med det samme. Deres indhold bør konstant opdateres, så de bliver så praktisk anvendelige som muligt, og man bør årligt i fællesskab evaluere deres gennemførelse. EØSU for sit vedkommende er — som opfølgning på denne udtalelse — rede til at bidrage aktivt til denne proces på områder af relevans for civilsamfundet. Det agter i den henseende at fremsætte forslag om indholdet og gennemførelsen af køreplanerne og udbygge sine direkte kontakter med Ruslands centrale civilsamfundsorganisationer (jf. punkt 3.4.3 og 3.5.5).

3.2.4 Den første tiårsperiode af partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem EU og Rusland, som blev udarbejdet i første halvdel af 1990'erne, udløber i 2007, hvis en af parterne ønsker dette. Køreplanerne for de fire fælles rum bør danne grundlag for en ny og ajourført aftale mellem EU og Rusland, der er baseret på et strategisk partnerskab. Rusland bør tilskyndes til at fjerne vedvarende hindringer for handel med varer og tjenesteydelser og garantere velfungerende lovrammer for investeringer, så EU og Rusland kan begynde at udarbejde en frihandelsaftale baseret på Ruslands status som markedsøkonomi og medlemskab af Verdenshandelsorganisationen.

3.2.5 EU og Rusland bør også efter tilsvarende retningslinjer arbejde sammen om at forny det regionale samarbejde — den nordlige dimension (herunder Østersøsamarbejdet og det arktiske samarbejde) og Sortehavssamarbejdet. EØSU bemærker med tilfredshed, at der ligeledes er blevet taget behørigt hensyn til dette aspekt i køreplanerne og tilskynder til yderligere foranstaltninger med henblik på at udvikle det regionale samarbejde som led i forbindelserne mellem EU og Rusland.

3.3 *Civilsamfundets rolle skal forbedres i lyset af køreplanerne for samarbejdet mellem EU og Rusland*

3.3.1 Styrkelsen af forbindelserne mellem EU og Rusland på en bæredygtig måde vil være begrænset, hvis parternes aktiviteter ikke er styret af fælles værdier. Disse omfatter personligt ansvar, respekt for retsprincippet, respekt for individet og ejendom, menneskerettigheder (dvs. frie medier, afholdelse af frie valg, politisk pluralisme, lige muligheder og mindretalsrettigheder), gennemsigtighed, integritet, beskyttelse af menneskeværd, ligestilling og ytringsfrihed, retten til at organisere sig og grundlæggende arbejdstagerrettigheder, sunde arbejdsmarkedsrelationer og tilstrækkelig social beskyttelse. Hvis disse værdier ikke er rodfæstet i Ruslands sociale, økonomiske og politiske liv, er der ikke noget grundlag for samarbejde og gensidig forståelse.

3.3.2 EØSU anser køreplanernes overordnede målsætninger for relevante. Det noterer med tilfredshed, at betydningen af fælles værdier er blevet fremhævet som et fundamentalt grundlag i tre af køreplanerne (det fælles rum med samarbejde om ekstern sikkerhed, det fælles rum med frihed, sikkerhed og retfærdighed og det fælles rum for forskning og uddannelse, herunder kulturelle aspekter).

3.3.3 Et tættere samarbejde mellem EU og Rusland vil blive berørt af, hvad der sker på disse områder i Rusland. EØSU henstiller, at dette spørgsmål understreges ved køreplanernes gennemførelse. Udvalget er stærkt overbevist om, at flere konkrete foranstaltninger for at opnå de fælles værdier, som er afgørende for at udvikle et velfungerende civilsamfund, bør indgå i køreplanerne.

3.3.4 Det er vigtigt, at man i Rusland udvikler rammebetingelserne for, at arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfunds andre aktører kan fungere selvstændigt samt deltage tillidsfuldt i udarbejdelsen af samfundsmæssige beslutninger, som berører dem. Det forudsætter en dialog, der bygger på åben dialog og netværksforbindelser, hvilket kræver uafhængige medier. Det indebærer også, at centrale internationale aftaler som f.eks. ILO's standarder gennemføres i praksis.

3.3.5 Forudsætningen for et velfungerende civilsamfund er, at Ruslands erhvervs- og fagorganisationer har en høj grad af repræsentativitet, er selvstændige og kan indgå i en konstruktiv og åben ekspertdialog med myndigheder og andre samfundsaktører.

3.3.6 EØSU bemærker med tilfredshed, at EU og Rusland i foråret 2005 inden for rammerne af det andet fælles rum har indledt indbyrdes konsultationer om menneskerettigheder og beslægtede grundlæggende rettigheder, f.eks. for mindretal. Her bør man se på, hvordan man kan løse spørgsmål om nationalt og lokalt selvstyre og undgå brugen af konfliktskabende metoder (Tjetjenien), som bringer folk i Rusland i fare og også udgør en trussel mod borgerne i EU.

3.3.7 EU har gennem årenes løb vist sin vilje til at gennemføre grundlæggende forandringer i tredjelande på basis

af dialog, og det bør også være målet for dialogen med Rusland. Europarådet og OSCE spiller klart en nøglerolle i den sammenhæng. EØSU bemærker med tilfredshed, at EU og Rusland i køreplanerne er blevet enige om at styrke deres samarbejde inden for rammerne af disse fora.

3.3.8 Tilstrækkelig finansielle støtte fra EU er nødvendig for at udvikle forbindelserne mellem EU og Rusland. Der bør gøres større brug af TACIS og andre ressourcer for at udvikle civilsamfundet, uddannelse og frie medier, og der bør også tages hensyn hertil i EU's naboskabs- og partnerskabsinstrument (ENPI). EØSU foreslår, at Kommissionen fremsætter et forslag til, hvordan EU's relevante instrumenter kan anvendes bedre til at udvikle det russiske civilsamfund.

3.4 *Civilsamfundets aktører bør gives en passende rolle i gennemførelsen af køreplanerne for samarbejdet mellem EU og Rusland*

3.4.1 EU har understreget, at man i forbindelse med udviklingen af forbindelserne mellem EU og Rusland bør have som mål at finde løsninger og fremgangsmåder, som er kvalitativt bæredygtige. Det kræver, at der tages tilstrækkeligt hensyn til synspunkterne hos civilsamfundets forskellige interessegrupper. Derfor er opbygningen af civilsamfundet i Rusland så vigtigt.

3.4.2 EØSU henstiller, at troværdige aktører i civilsamfundet får en styrket rolle i samarbejdsmekanismen mellem EU og Rusland ved, at man nedsætter et rådgivende udvalg i henhold til partnerskabs- og samarbejdsaftalens artikel 93. Man kan hermed få størst mulig gavn af deres ekspertise i samarbejdet mellem EU og Rusland. Der har været positive erfaringer med tilsvarende ordninger i EU's forbindelser med Østersøområdet, Indien, Latinamerika og AVS-landene. EØSU's opfattelse er, at Rusland også har et stort antal aktører med de fornødne forudsætninger for at bidrage hertil.

3.4.3 EØSU agter at spille en central rolle i arbejdet med at finde den rette måde at inddrage civilsamfundet i EU-Ruslands-samarbejdet på. EØSU's hensigt om at styrke sine kontakter med de vigtigste civilsamfundsorganisationer i Rusland, som nævnes i punkt 3.2.3 og 3.5.5, bør ideelt set udvides inden for en overskuelig fremtid til et rådgivende forum inden for rammerne af det formelle EU-Ruslandssamarbejde.

3.5 *Samarbejdet mellem civilsamfundet i EU og Rusland bør styrkes yderligere*

3.5.1 Gennem årene har visse interessegrupper, f.eks. fagbevægelsen, forbrugerne, arbejdstagerne, landbrugsorganisationer og andre civilsamfundsgrupper knyttet kontakter med deres modparter i Rusland. Det er både tilfældet på EU-niveau og bilateralt. Ofte deltager russiske organisationer også i internationalt samarbejde inden for deres sektor. Hovedmålet er at fremme direkte forbindelser, netværksopbygning, dialog samt erfarings- og informationsudveksling mellem almindelige borgere. Et af hovedmålene med civilsamfundets samarbejde bør være at øge de tillidsbaserede forbindelser mellem EU og Rusland.

3.5.2 Disse forbindelser bør imidlertid varieres og udvikles yderligere, eftersom mange russiske organisationer ikke har tilstrækkelig kontakt indbyrdes og til lignende organisationer i andre lande. EØSU opfordrer alle aktører i det organiserede civilsamfund til at fortsætte med at styrke og udvide deres samarbejde med de russiske modparter inden for deres eget interesseområde. EØSU bør for sit vedkommende tage initiativ til foranstaltninger med henblik på at fremme dette samarbejde.

3.5.3 EU's medlemsstater bør gøre mere for at inddrage det organiserede civilsamfund i etableringen af fælles projekter, fremme af uddannelses- og udvekslingsprogrammer inden for denne ramme samt iværksættelsen af fælles økonomiske projekter. Regeringerne i EU's medlemsstater bør også blive bedre til at informere offentligheden om eksistensen af sådanne projekter og lære civilsamfundssektoren at forberede projekter.

3.5.4 Det er vigtigt at finde måder, hvorpå man kan etablere kontakter med alle dele af Rusland inklusive Kaliningrad. Regionsudvalgets forslag ⁽¹⁾ om at udvikle det regionale samarbejde mellem EU og Rusland er i den henseende afgørende, og EØSU støtter disse forslag og henstiller, at Det Permanente Partnerskabsråd placerer dette spørgsmål højere på sin dagsorden.

3.5.5 EØSU vil ved hjælp af sin position fremme udviklingen af forbindelser mellem det organiserede civilsamfund i EU og Rusland. Et første skridt i denne retning vil være at arrangere regelmæssige kontakter, fælles workshops osv. om specifikke emner med dets russiske partnere (f.eks. om »økonomiske reformer og beskæftigelse«, »reform af socialsikringssystemer«, »udvikling af dialogen mellem arbejdsmarkedets parter i Rusland«, »inddragelse af det organiserede civilsamfund i EU-Ruslandssamarbejdet«). Målet er et regelmæssigt og mere intensivt samarbejde mellem begge parter. Det skal på længere sigt udvikles til et rådgivende forum, der understøtter samarbejdsmekanismen mellem EU og Rusland (jf. punkt 3.4.2-3.4.3).

3.6 *Samarbejde mellem Rusland og dets naboer og mellem civilsamfundsaktører i disse lande bør støttes*

3.6.1 Det er vigtigt, at forbindelserne mellem Rusland og dets østeuropæiske nabolande — ikke mindst mellem Rusland og Ukraine, men også mellem Rusland og Moldavien og Hvide-

rusland — uddybes, samtidig med at EU optrapper sine forbindelser med sine østeuropæiske naboer. Nærmere forbindelser og en mere intensiv dialog er nødvendig vedrørende politiske, økonomiske og sociale spørgsmål med henblik på at forbedre samarbejdet i Europa. EØSU opfordrer EU til at støtte en sådan udvikling som led i sin naboskabs- og partnerskabspolitik.

3.6.2 EØSU henstiller, at grænseoverskridende forbindelser mellem civilsamfundets organisationer i disse land også bør støttes i denne sammenhæng. EØSU har selv taget initiativ til at udvikle en sådan dialog og vil løbende holde Kommissionen underrettet herom.

3.7 *Grænseoverskridende mobilitet mellem EU og Rusland bør fremmes*

3.7.1 Forudsætningen for at udvikle mobiliteten henover grænserne er gode trafikforbindelser og lette muligheder for at rejse. EØSU støtter bestræbelserne på at udvikle og integrere trafikforbindelserne, hvilket kræver investeringer i infrastrukturforbedringer i både EU og Rusland. De vigtigste internationale finansieringsorganer, frem for alt Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Økonomisk Genopbygning og Udvikling, bør inddrages mere i denne opgave.

3.7.2 EØSU noterer med tilfredshed, at målet om at fremme mellemfolkelige kontakter og forbedre rejsemulighederne mellem EU og Rusland — bl.a. via integration af transportnet, legale grænseovergange og lempelse af visumregler og principperne for tilbagetagelse — er blevet præciseret i køreplanerne. Grænseaftaler udgør grundlaget for gnidningsløs mobilitet henover grænserne.

3.7.3 Den nuværende visumprocedure er langsommelig og dyr og udgør en tærskel — tilmed en hindring — for turisme og en tættere dialog henover grænserne mellem civilsamfundets aktører, deriblandt unge og studerende. Procedurene for at ansøge om visa og arbejdstilladelser bør også forenkles, hvilket vil bidrage til at fremme grænseoverskridende mobilitet og forbindelser. Det er derfor vigtigt, at de nuværende forhandlinger mellem EU og Rusland om lempelse af visumkravene snarest muligt kan føre til resultater, der er tilfredsstillende for begge parter.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ CdR 105/2004.

BILAG

til udtalelsen fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

- A. Følgende ændringsforslag, som havde fået mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer, blev forkastet på plenarforsamlingen.

Punkt 1.3

Slettes.

Begrundelse

I punkt 1.1 slås det fast, at Rusland er EU's strategiske partner, hvilket gør punkt 1.3 overflødigt.

Afstemningsresultat:

Stemmer for: 33

Stemmer imod: 64

Hverken for eller imod: 8

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »REACH — Kemikalielovgivningen«

(2005/C 294/08)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium besluttede den 14. december 2004 i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne til forretningsordenens artikel 29 H at udarbejde en udtalelse om: REACH — Kemikalielovgivningen.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Paolo Braghin til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005, mødet den 13. juli 2005, følgende udtalelse med 52 stemmer for, 2 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Baggrund

1.1 Siden offentliggørelsen af forslaget til forordning om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og en procedure for registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier⁽¹⁾ har der været en omfattende debat med deltagelse af de europæiske institutioner, de nationale myndigheder, den kemiske industri, andre industrisektorer, fagforeninger og mange NGO'er.

1.2 En række forslag, som EØSU fremsatte i sin tidligere udtalelse⁽²⁾, er blevet set på med interesse i den igangværende debat, især hvad angår tre krav:

- behovet for en række yderligere undersøgelser for at vurdere forslagens indvirkning på visse sektorer, omfanget og konsekvenserne af en eventuel tilbagetrækning af kritiske stoffer fra markedet, oprettelse af strategiske partnerskaber til gennemførelsespilotprojekter og følgerne for de nye medlemsstater,
- behovet for at forenkle de forpligtelser, virksomhederne pålægges, og begrænse omkostningerne for at undgå tab af konkurrenceevne eller virksomhedsudflytning, uden at dette dog går ud over det højt prioriterede mål om at beskytte menneskers sundhed og miljøet,
- det hensigtsmæssige i at styrke agenturets rolle og strukturere det bedre samt sikre en passende repræsentation af alle berørte aktører.

1.3 To undersøgelser foretaget inden for rammerne af hensigtserklæringen mellem Kommissionen og UNICE-CEPIC har bidraget til at skabe en bedre forståelse af de problemer, som særlige industrisektorer står over for. To yderligere konsekvensanalyser har vist, at selv om noget af den frygt, der oprindeligt kom til udtryk, var overdrevet, hersker der stadigvæk bekymringer, hvorfor det er nødvendigt med en yderligere indsats for at gøre systemet mere effektivt og sammenhængende.

1.3.1 De vigtigste resultater af den *Business Impact Study*⁽³⁾, som rådgivningsfirmaet KPMG har udarbejdet, er som følger:

- Der er ikke meget, der taler for, at stoffer i større mængder vil blive trukket tilbage i henhold til REACH-registreringskravene. Det er især stoffer i mindre mængder på under 100 ton, der risikerer at blive mindre eller slet ikke rentable som følge af REACH-kravene. Ud af de 152 stoffer, der blev detaljeret vurderet, viste kun 10 stoffer sig at kunne risikere at blive trukket tilbage fra markedet, idet de blev mindre eller slet ikke rentable.
- Der er begrænset belæg for, at down-stream-brugere vil skulle trække stoffer tilbage, som er af største tekniske betydning for dem. Disse stoffer vil blive registreret, også selv om de sågar undertiden er kommercielt sårbare.
- Engangsregistreringsomkostningerne for kemikalieleverandører kan i nogle tilfælde blive betydelige og kan resultere i en rationalisering af produktpaletten. Det vil især få konsekvenser for stoffer, som de ikke anser for at være teknisk kritiske for deres kunder.
- Hvis der sker en stor tilbagetrækning, kan omfanget af og omkostningerne ved omformulering og udgifterne til »re-engineering« blive betydelige (ikke mindst pga. behovet for undersøgelser, tests og brugervalidering).
- Omkostningerne vil hovedsageligt blive absorberet eller givet videre, men kan blive vanskeligere for SMV'erne.
- REACH's indvirkning på innovation er usikker. Der er på baggrund af de tilfælde, der er behandlet i undersøgelsen, intet der taler for, at forsknings- og udviklingsressourcerne automatisk vil blive omdirigeret som følge af REACH, ej heller forventes øget F&U.

⁽¹⁾ KOM(2003) 644 endelig af 29.10.2003.

⁽²⁾ Udtalelse - EUT C 112 af 30.4.2004.

⁽³⁾ KPMG, *Business Impact Case Study REACH*, fremlagt den 28. april 2005.

- Virksomhederne erkender, at der kan opnås nogle fordele fra REACH, nemlig bedre information om stoffers egenskaber og farlige komponenter i præparater, nemmere risikostyring og rationalisering af spektret af stoffer.
- Der er givet udtryk for bekymring for specifikke aspekter af den praktiske gennemførlighed og for fortrolighedsproblematikken. Formuleringsvirksomhederne og down-stream-grupperne er bekymret for, at kemikalieproducenterne måske ikke ønsker at medtage visse anvendelser i deres registreringsdossier.
- Brugerne af uorganiske stoffer (især råstoffer) har behov for yderligere oplysninger om REACH-registrering.

1.3.2 Undersøgelsen af de nye medlemsstater⁽⁴⁾ viser, at kendskabet til REACH fortsat er begrænset, og indkredsede følgende vigtige punkter:

- Væsentlige omkostningsstigninger forventes kun i nogle få tilfælde.
- De direkte omkostninger, der skal afholdes i særlige tilfælde, kan blive høje alt efter omsætningen eller indsnævringen af profitmargenen.
- Kun nogle få stoffer anses for sårbare, da de allerede er forbundet med en begrænset profitmargen.
- Virksomheder, der er afhængige af de østlige markeder uden for EU, vil blive hårdest ramt.

1.4 Resultaterne af disse undersøgelser og debatten har belyst nogle aspekter, som de berørte økonomiske aktører finder væsentlige. Udvalget vil gerne yde et yderligere bidrag til denne debat i nøje afstemning med det igangværende arbejde i Rådet og Europa-Parlamentet.

2. Registreringskriterier og -frister

2.1 Forordningsforslaget fjerner den nuværende kunstige skelnen mellem »eksisterende stoffer«, dvs. alle kemikalier, der var anmeldt som værende på markedet i september 1981, og »nye stoffer«, dvs. stoffer, som er markedsført efter dette tidspunkt. Det indfører en forpligtelse til at registrere stoffer alene eller i præparater (artikel 5) for hvert stof, der fremstilles eller importeres i mængder på 1 ton eller mere pr. år (artikel 5, stk. 1, andet afsnit). Det fastslår princippet om, at det kun er registrerede stoffer, der må fremstilles i eller importeres til Fællesskabet (artikel 19, stk. 1).

2.2 Der indføres en »overgangsordning« for de stoffer, der for øjeblikket fremstilles eller markedsføres på det indre marked (anslået til ca. 30.000), dvs. en gradvis indførelse af registreringssystemet på baggrund af den enkelte virksomheds fremstillede eller importerede mængder (art. 21). Indfasningsperioden er på 3 år for registrering af større mængder (over 1 000 tons pr. år) og for stoffer, der i dag er klassificeret som CMR-stoffer⁽⁵⁾ i kategori 1 og 2, 6 år for stoffer i mængder på 100 tons eller mere pr. år, 11 år for stoffer i mængder på 1 ton eller mere pr. år.

2.3 En sådan mængdeafhængig tilgang er blevet anfægtet af en række grunde. Det er først og fremmest blevet fremført, at registreringen ikke kan fordeles over tid på baggrund af de faktiske risici ved det enkelte stof. En risikobaseret prioritering ville være mere berettiget videnskabeligt og økonomisk set, men for at udpege de prioriterede stoffer må der iværksættes en iterativ proces til indkredsning af den iboende fare (*hazard*) og risiciene ved eksponering (*exposure*) for at nå frem til en vurdering (*assessment*) og således til en styring af risikoen (*risk management*).

2.4 Selv om det mængdebaserede prioriteringskriterium er temmelig upræcist (som anført i EØSU's tidligere udtalelse)⁽⁶⁾, er det efter EØSU's mening alligevel det, som egner sig bedst til at nå de ønskede mål og erstatte det nuværende system, som af alle anses for at være lidet effektivt. Det foreslåede system dækker også stoffer, der giver anledning til megen bekymring, såsom CMR-stoffer i kategori 1 og 2. Kommissionens strategi, som er baseret på mængde (en upræcis angivelse af eksponeringsmuligheden), men som også medtager den iboende fare, forekommer således at være enklere at anvende, mere gennemsigtig og bedre i stand til at garantere operatørernes tilstrækkelig retssikkerhed.

3. Regelforenkling

3.1 Den foreslåede forordnings struktur er efter EØSU's mening kompleks og vanskelig at forstå. Dette er til dels grunden til den bekymring (for ikke at sige frygt), man finder hos mange af de berørte aktører, især i industrisektorer, som ikke fremstiller kemikalier i egentlig forstand, hos importørerne, SMV'erne eller hos downstream-brugerne, som ikke har den nødvendige viden eller de tekniske faciliteter til efter anmodning at beskrive de særlige anvendelser og styringen af de dermed forbundne risici. De omfangsrige tekniske bilag er en yderligere hindring for en fuld forståelse og anvendelse af REACH-systemet.

3.2 EØSU håber derfor, at Kommissionen på baggrund af udtalelserne og ændringsforslagene under førstebehandlingen vil bestræbe sig på at gøre forordningen lettere at læse og se på muligheden for en omstrukturering af teksten ved at ændre den rækkefølge, kapitlerne og artiklerne optræder i. For det første er der behov for mere præcise definitioner for at tydeliggøre anvendelsesområdet og kategoriundtagelserne samt registreringsfristerne og de forskellige forpligtelser for de forskellige mængder.

3.3 Når først de forpligtelser, som producenterne/importørerne har på baggrund af produktionsmængde og -proces, er blevet præciseret, vil andre mere komplicerede aspekter også fremstå klarere; her tænkes på mekanismerne for datadeling, informationsforpligtelser og -bestemmelser i forsyningskæden samt downstream-brugernes forpligtelser og ansvar.

⁽⁴⁾ JCR-IPTS, Contribution to the analysis of the impact of REACH in the New European Member States, fremlagt den 28. april 2005.

⁽⁵⁾ Kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer.

⁽⁶⁾ EUT C 112 af 30.4.2004, pkt. 3.3.2.

3.4 EØSU foreslår desuden, at der foretages en sondring mht. de bilag, som i kraft af deres natur ikke er en del af lovbestemmelserne (f.eks. bilag X). Disse bilag bør stadig udtrykkeligt nævnes og følgelig udgøre et praktisk referencepunkt, men bør udarbejdes af myndigheder og eksperter fra de berørte sektorer i fællesskab ved anvendelse af BAT-modellen og BREF-dokumenterne ⁽⁷⁾ under IPPC-direktivet. Jo enklere og mere forståelig denne imponerende mængde tekniske information er, desto større sandsynlighed er der for at sikre en korrekt vurdering af virksomhedernes forpligtelser og omkostninger ved at opfylde dem. En sådan sondring vil ligeledes gøre det muligt at fremskynde tilpasningen til den tekniske og videnskabelige udvikling uden for mange procedurekrav.

3.5 EØSU påskønner Kommissionens igangværende bestræbelser på at udarbejde operationelle retningslinjer som led i de såkaldte RIP, *REACH Implementation Projects*. Sådanne instrumenter er vigtige for at gøre forslaget praktisk gennemførligt, da de sætter operatørerne og de relevante myndigheder i stand til at blive fuldt fortrolige med, hvordan systemet fungerer.

3.6 EØSU ser gerne, at der tages yderligere skridt til at inddrage industrisammenslutninger, fagforeninger og andre brancheorganisationer, så der kan etableres et ægte samarbejde mellem myndigheder, virksomheder, erhvervsorganisationer og fagforeninger. Dette skulle kunne bidrage til en effektiv gennemførelse af systemet. I denne forbindelse slår EØSU til lyd for at opbygge hjælpestrukturer såsom de nationale *Help Desks*, som Kommissionen er i færd med at undersøge.

4. Præregistrering

4.1 Artikel 26 indfører en forpligtelse til præregistrering: enhver potentiel registrant af et stof, der er omfattet af REACH-systemet, skal indsende alle de krævede oplysninger til agenturet senest 18 måneder inden den treårige frist (for mængder på over 1000 tons) eller den seksårige frist (for mængder på over 1 ton). Producenter og importører af mængder på under 1 eller downstream-brugere kan frivilligt at bidrage til datadelingen.

4.2 De oplysninger, der kræves i artikel 26, stk. 1, udgør et egnet grundlag til at fremme deling af oplysninger om de enkelte stoffer og følgelig mulige aftaler om fælles fremlæggelse af disse oplysninger og fælles gennemførelse af tests (med deraf følgende omkostningssænkning). EØSU finder dem imidlertid ikke tilstrækkelige til at vurdere den potentielle risiko ved et stof og følgelig muliggøre opstilling af nye prioriteringskriterier for registreringen. For at nå disse mål må der kræves mere fyldestgørende oplysninger, hvilket ikke blot indebærer længere frister, men også omkostninger og administrative byrder, der kan blive for store for de små producenter og importører og for det agentur, der skal behandle oplysningerne.

⁽⁷⁾ Der er tale om *Best Available Techniques (BAT)* og *BAT Reference Documents (BREF)*, som Det Europæiske Kontor i Sevilla, der er ansvarlig for anvendelsen af direktiv 96/61/EØF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (*Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC*), har udarbejdet sammen med EU-eksperter og stakeholderne.

4.3 Blandt de forskellige forslag, der drøftes, bør man efter EØSU's mening foretrække dem, som sikrer de grundlæggende mål og de nu foreslåede frister (for dermed at undgå usikkerhed og forvirring blandt de berørte operatører) og dem, som ifølge case-studierne vil blive mindre byrdefulde for de mest sårbare operatører.

5. Anbefalinger for at sikre et effektivt og let håndterbart REACH-system

Registreringsmekanismen skal for at kunne fungere effektivt klart anføre:

1. de stoffer, der omfattes af det foreslåede system,
2. anvendelsesområdet, især ved at tydeliggøre kriterierne og de kategorier, der undtages (for øjeblikket er disse nævnt i forskellige artikler i forordningen),
3. forpligtelserne vedrørende informationsudvekslingen mellem producenter, importører og downstream-brugere (såvel industrielle som professionelle) af ét og samme stof,
4. mekanismerne og incitamenterne til at oprette konsortier med henblik på registrering af et stof.

5.1 *Definition af udtrykket »stof«*. Case-studier har bekræftet, at der hersker stor usikkerhed om, hvilke stoffer (særligt de uorganiske) der er omfattet af REACH-systemet.

EØSU udtrykker tilfredshed med, at man er ved at gennemføre et særligt *REACH Implementation Project (RIP)* for at forklare myndigheder og virksomheder, hvilke stoffer der rent faktisk omfattes af REACH-systemet.

5.2 *Anvendelsesområde*. Det ville være nyttigt at opstille en oversigt i tabelform for at give operatørerne nøjagtige oplysninger om de undtagne kategorier, især om dem, der allerede er omfattet af gældende EU-lovgivning. Dette vil bidrage til at sikre opfyldelse af REACH-systemets mål om beskyttelse af sundheden og miljøet. EØSU er enig i, at overlapninger og deraf følgende fordobling af forpligtelserne bør undgås og håber, at præcise oplysninger vil fjerne enhver resterende tvivl på dette område.

5.3 *Informationsstrøm*. REACH-systemet kan kun fungere effektivt, hvis der er en passende informationsstrøm mellem upstream- og downstream-operatører. Uden denne tovejs-informationsstrøm, der også bør foregå mellem de forskellige fremstillingssektorer, vil det være umuligt at træffe de rigtige foranstaltninger til risikostyring og beskyttelse af arbejdstagerne, forbrugerne og miljøet. EØSU er enig i, at producenten/importøren bør vurdere eksponeringsscenarierne og risiciene ved »identificerede anvendelser«, når det er nødvendigt, og agere i god tro samt udvise »passende omhu«, hvilket jo er to klare begreber, som er knæsat i lovgivningen og retspraksis.

5.3.1 EØSU understreger, at agenturets oplysninger om de registrerede stoffer og senere om dem, der er blevet vurderet, efter at være blevet rensat for fortrolige eller kommercielt følsomme punkter bør stilles til rådighed for de økonomiske operatører generelt (for øjeblikket skal de kun fremsendes til producenter, importører og brugere af ét bestemt stof, og kun for dette stof) og til arbejdstagerrepræsentanter og andre faggrupper, som kan finde dem nyttige for udøvelsen af deres opgaver (læge-, sikkerheds-, beredskabstjenester osv.).

5.4 *Datadeling.* For indfasningsstoffer kan der i henhold til forslaget oprettes et forum, hvor alle producenter og importører af et bestemt stof, som har foretaget en præregistrering, kan udveksle oplysninger. EØSU støtter dette og det bagvedliggende mål om at minimere gentagelser af forsøg og også forsøg uden anvendelse af dyr.

5.5 EØSU understreger nødvendigheden af at undgå unødvendige tests, og ikke kun i forbindelse med dyreforsøg. Der bør tages skridt til at udvikle evaluerings- og screeningsmodeller som QSAR (*Quantative Structure — Activity Relationship*), alternative metoder og tests, som ikke involverer dyr, og til at udforske procedurer, som kan fremskynde deres validering, og som eventuelt kan gøre det muligt at anvende dem, før de kompetente organer giver deres endelige formelle godkendelse.

5.6 *Omkostningseffektivitet.* Der bør ved gennemførelsen af systemet tages udtrykkeligt hensyn til målet om at sænke virksomhedernes omkostninger for at imødegå frykten for tab af konkurrenceevne og udflytning af produktionsvirksomheder, så man sikrer overensstemmelse med målene for Lissabon-strategien og en bæredygtig udvikling, som EØSU altid har støttet. Den grundlæggende udfordring for REACH består i at forene konkurrenceevnemålet med målet om beskyttelse af sundheden og miljøet. I særdeleshed bør der sørges for, at registreringsomkostningerne ikke vejer for tungt på særlige segmenter i forsyningskæden eller på sektorer, som er udsat for en meget hård konkurrence, eller som er strukturelt svage.

5.7 Det er blevet beregnet, at 60 % af de direkte registreringsomkostninger vedrører de krævede tests. EØSU tillægger de mekanismer, der skal få virksomheder til at gå sammen om at gennemføre tests og dele resultaterne, stor betydning. Det er også meget vigtigt at have et retfærdigt og harmoniseret system, der sikrer, at alle, som anvender tidligere eller i fællesskab indsamlede data, bærer deres del af omkostningerne.

5.8 EØSU foreslår derfor at ændre nogle retningslinjer for omkostninger, da de ikke forekommer tilstrækkelige eller rimelige, især hvad angår

heder, der deltager i et konsortium. Det er nødvendigt med en større nedsættelse,

- delingen af omkostningerne ved dyreforsøg mellem forumdeltagere (i henhold til artikel 28, stk. 1, andet afsnit, og artikel 50, stk. 1: det forekommer ikke retfærdigt at dele omkostningerne ligeligt uden at tage hensyn til deres respektive produktionsmængde. EØSU mener, at det vil være mere rimeligt at anvende kriterier, der vedrører omsætningen af det pågældende stof eller den solgte mængde i de sidste tre år,
- kravet i artikel 25, stk. 5 og 6, om betaling af 50 % af de omkostninger ved dyreforsøg, som de tidligere registranter har afholdt, forekommer endnu mere uretfærdigt. For en senere registrant kan en sådan tærskel blive en uovervindelig barriere for markedsadgang.

6. Overvejelser over de forslag, der drøftes i Rådet

6.1 Blandt de bredt diskuterede forslag i Rådet har OSOR-systemet (»ét stof, én registrering«), som er blevet foreslået af Det Forenede Kongerige og Ungarn, fået en vis opbakning. Mens princippet helt sikkert kan støttes, idet et sådant system vil mindske antallet af nødvendige tests radikalt og forhindre en række dobbeltundersøgelser, hersker der stadig tvivl om muligheden for dets praktiske anvendelse.

6.1.1 EØSU fastslår, at der er nogle svagheder eller uløste problemer i forbindelse med dette princip:

- sikring af fortroligheden (hvilket er vanskeligt at garantere uden at overdrage opgaven til tredjemand, som arbejder for en sammenslutning af virksomheder) sammen med forpligtelsen til datadeling (det er datadelingen, der er obligatorisk, ikke oprettelsen af konsortier),
- den uundgåelige kompleksitet ved et system, som søger at dække alle operatører, der arbejder med et givet stof, bl.a. fordi det vil omfatte operatører i alle medlemsstaterne og således uvægerligt skabe sproglige problemer,
- antallet af virksomheder, der deltager i adskillige SIEF'er (fora til udveksling af oplysninger om stoffer), også selv om dette problem mindskes med indførelsen af tre mængdebaserede præregistreringsfaser,
- den lange tid, det sandsynligvis vil tage de udpegede eksperter at blive enige om, hvilke data der skal videregives fra de forskellige sæt delte »kernedata«, ikke mindst fordi medtagelsen af én test frem for en anden kan få betydelige økonomiske konsekvenser for virksomheden i kraft af omkostningsdelingsmekanismen,
- den fælles fremlæggelse af dossieret (eller henvisning til ét fælles dossier), som kan føre til en ansvarsfralæggelse fra de enkelte involverede operatørers side.

- reduktionen af registreringsgebyret: det er beskedent for små mængder, men stiger væsentligt for større mængder. Artikel 10, stk. 2, fastsætter, at det kan nedsættes til en tredjedel når det samme sæt data indgives af en række virksom-

6.1.2 Derudover lægger OSOS-systemet ikke op til (eller garanterer muligheden for) efter behov at dele arbejdet med at fastlægge eksponeringsfaren og risikokarakteriseringen og -styringen, da dette vil være problematisk for ikke at sig umuligt for forskellige typer operatører at blive enige om. Dette antyder, at der er et behov for delvis separate registreringer, hvilket er i modstrid med princippet bag OSOR.

6.2 Det nylige forslag fra Malta og Slovenien om stoffer i mængder på mellem 1 og 10 tons tager sigte på at forenkle systemet og mindske omkostningerne, især for de relevante virksomheder, ofte SMV'er, der har med mængder i denne størrelsesorden at gøre. Det ændrer ikke væsentlige aspekter af forordningsforslaget såsom de mængdemæssige inddelinger og fristerne, men foreslår operationelle ordninger, som forekommer enkle og fleksible.

6.2.1 Hovedpunkterne i forordningsforslaget er:

- forenkling af registreringsfristen, baseret på disponible oplysninger om stoffet og dets anvendelse, med et enkelt sæt nødvendige og grundlæggende oplysninger (herunder fysisk-kemiske, toksikologiske og (øko)toksikologiske oplysninger),
- enkle mekanismer til at beskrive eksponeringen
 - vigtigste anvendelseskategorier (industrielle/professionelle/forbrugere),
 - vigtigste eksponeringsbetingelser,
 - eksponeringstype (tilfældigt/sjældent, lejlighedsvis, vedvarende/hyppigt),
- prioriteringskriterier (fastlagt af agenturet), som anvendes automatisk, hvis to eller flere af de betingelser, der er anført i det relevante bilag, optræder samtidigt,
- regelmæssig og fleksibel revision (hvert femte år) for at tage hensyn til de indhøstede erfaringer med tidligere anvendelser.

6.2.2 EØSU glæder sig over, at dette forslag fastholder de samme mængdebaserede frister som Kommissionens forslag, og at supplerende disponible oplysninger og/eller oplysninger om de tests, der er fastsat i bilag V, kun kræves, når agenturet finder dette tilrådeligt. Forekomsten af prioriteringskriterierne udløser en kontrol, som kan få agenturet til at kræve yderligere oplysninger og tests angående særlige aspekter, eller til at indlede evalueringsprocedure, hvis der er alvorlige bekymringer for de risici, stoffet indebærer.

6.3 Det svenske forslag om stoffer i artikler fortjener en særlig opmærksomhed, om ikke andet så pga. den udbredte bekymring for den praktiske anvendelse af artikel 6. Det fremhæver en række vigtige punkter:

- definitionen af begrebet »artikel« er for vag til at muliggøre en sondring mellem de forskellige typer artikler,
- mængderne af farlige frigivne stoffer, selv utilsigtet, kan være meget store, og deres frigivelse kan variere betydeligt alt efter, hvordan artiklerne forarbejdes eller anvendes, eller hvornår de ender som affald,
- fastlæggelse af, hvilke frigivne stoffer der »kan skade menneskers sundhed eller miljøet« (artikel 6, stk. 2) vil være problematisk uden en særlig risikovurdering,
- forekomsten af CMR-, PBT- eller vPvB-stoffer (der er anført i bilag XIII) vil ikke nødvendigvis blive meddelt myndighederne eller registreret,
- de europæiske producenter, som er omfattet af REACH-systemet i hele produktionskæden, vil være ugunstigt stillede i forhold til deres direkte konkurrenter uden for EU, som kun vil være underlagt REACH-systemet for så vidt angår de farlige stoffer, artikler frigiver,
- information om indholdet af farlige stoffer i artikler er vigtig i forbindelse med indkøb og markedsføring af selve artiklerne, ikke mindst for forbrugere, men den foreslåede forordning lægger ikke op hertil.

6.3.1 For at sikre opfyldelsen af målet om sundheds- og miljøbeskyttelse uden at øge den administrative og bureaukratiske byrde samt omkostningerne for meget godkender EØSU de følgende foreslåede foranstaltninger:

- forpligtelsen til at levere oplysninger downstream i hele produktionskæden, til professionelle brugere og brugere/forbrugere af artikler,
- registrering af problematiske stoffer, uafhængigt af de mængder, der indgår i artiklerne, og registrering af farlige stoffer, hvis de optræder i mængder på over 1 ton, og hvis de bevidst tilføjes og kan identificeres som sådanne i artiklen,
- agenturets forpligtelse til at tilvejebringe struktureret information om anvendelsen af stoffer i artikler og dets ret til at indhente yderligere information fra producenter/importører af artikler om ikke-registrerede stoffer eller stoffer, der er omfattet af artikel 54, litra f),
- en »ret til at vide«, hvilke farlige kemikalier en artikel indeholder, også for professionelle brugere,
- en vejledende liste over farlige stoffer, der kan blive frigivet utilsigtet, med angivelse af de typer artikler, der er under observation.

6.3.2 EØSU støtter ligeledes forslaget om at fremskynde anvendelsen af artikel 6, hvis en række faser og frivillige aftaler, som beviser den praktiske anvendelighed, er overholdt, som foreslået af sektorens *stakeholdere*.

6.4 Endelig understreger EØSU behovet for at styrke agenturets rolle, som allerede anført i dets tidligere udtalelse ⁽⁸⁾. Det godkender derfor det franske forslag (*Shape the Agency for Evaluation — SAFE*), og især idéen om at gøre agenturet ansvarligt for de tre typer evalueringer (af foreslåede tests, af de indgivne dossiers og af stofferne selv), der er nævnt i forordningsforslaget, og at gøre det direkte ansvarligt for den *rullende plan* for stoffer, som først og fremmest skal evalueres.

7. Indvirkning på forsyningskæden

7.1 EØSU mener, at der bør foretages en nærmere analyse af forsyningskæden og af de forskellige konsekvenser for dens forskellige segmenter. De kemiske stoffer, der er dækket af forordningen, anvendes tværsektorielt, og den samme virksomhed kan både være producent og downstream-bruger. Med andre ord kan en virksomhed have mere end én rolle under REACH, som producent/importør og downstream-bruger.

7.1.1 Kemiske stoffer og præparater anvendes i alle produktionsprocesser. Registreringsbyrden ligger imidlertid hos den direkte leverandør eller længere opad i forsyningskæden, medmindre downstream-brugeren anvender stoffet på en uforudset måde og ikke på forhånd har underrettet leverandøren herom.

7.2 I et forsøg på at belyse særtrækkene ved de forskellige typer operatører og de forskellige vanskeligheder, de står over for, er det nyttigt at skelne mellem seks hovedtyper, der har forskellige roller i forsyningskæden:

- producenter/importører af grundkemikalier,
- store virksomheder inden for den **ikke**-kemiske industri,
- SMV'er, som fremstiller registreringspligtige kemikalier,
- formuleringsvirksomheder,
- SMV'er, som **ikke** fremstiller kemikalier,
- importører af kemikalier eller artikler.

7.3 Producenter/importører af grundkemikalier (eksempelvis ethylen og butadien) er relativt få i antal og arbejder med store mængder. De vil derfor sandsynligvis blive omfattet af den første registreringsfrist, men omkostningerne vil få en forholdsvis ringe indvirkning på deres omsætning.

7.4 De store virksomheder inden for den **ikke**-kemiske industri (især jern- og stål-, papir- og cementindustrien) er både downstream-brugere — de anvender en række stoffer og præparater i fremstillingsprocessen — og producenter/importører i henhold til den nuværende definition af stoffer. I mangel af en mere præcis definition af fritagne stoffer, som ville være ønskelig, vil de for det meste allerede være registreringspligtige i forbindelse med den første frist.

7.5 Under udarbejdelsen af denne udtalelse har EØSU indhentet nye oplysninger om de SMV'er, som fremstiller registreringspligtige kemiske stoffer og forbindelser. På trods heraf giver de disponible oplysninger ikke et fuldstændigt og detaljeret billede af situationen. Det er klart, at flere tusinde SMV'er vil blive registreringspligtige, men der er ikke kendskab til,

hvilke stoffer der berøres og i hvilke mængder, eller følgelig til de dermed forbundne registreringsforpligtelser og -frister. De seneste konsekvensanalyser viser, at registreringsomkostningerne kan få stor indvirkning på disse virksomheders konkurrenceevne og på nogle stoffers forbliven på markedet. EØSU håber, at dette aspekt vil blive nøje overvåget, ikke mindst pga. den sandsynlige negative indvirkning downstream.

7.6 Formuleringsvirksomhederne (dvs. de virksomheder, der blander de enkelte stoffer) anvender en række stoffer til at fremstille ét enkelt præparat og er involveret i registreringen af stoffer, som **ikke** er købt på det indre marked. Undersøgelser har bekræftet, at det er formuleringsvirksomhederne, som lægger mest vægt på formidling af data og oplysninger, der kan afsløre fabrikkationshemmeligheder. Især vil angivelse af koden for hvert stof, der anvendes i et præparat, afsløre dets formulering og bringe konkurrenceevnen i fare. EØSU foreslår kun at lade dette krav gælde for stoffer, der er klassificeret som farlige.

7.6.1 Det er derfor sandsynligt, at det især bliver formuleringsvirksomhederne, der omfattes af artikel 34, stk. 4, hvorefter også en downstream-bruger skal udarbejde en kemisk sikkerhedsrapport (*Chemical Safety Report*) (bilag XI) for enhver anvendelse, der ikke er beskrevet i det eksponeringsscenario, der meddeles vedkommende i det sikkerhedsdatablad (*Safety Data Sheet*) fra leverandøren af de råstoffer, som anvendes i præparatet. Formuleringsvirksomhederne skal også opfylde forpligtelsen (der allerede indgår i gældende lovgivning) til at udarbejde sikkerhedsdatablade for de præparater, de markedsfører, når disse er klassificeret som farlige i henhold til direktiv 99/45/EØF.

7.7 SMV'erne i den **ikke**-kemiske industri er hovedsagelig downstream-brugere og står sandsynligvis kun for en begrænset anvendelse af stoffer (for hvilke registreringsbyrden under alle omstændigheder påhviler producenten/importøren), men anvender hyppigere præparater. De kan henvise til sikkerhedsdatabladet eller den kemiske sikkerhedsrapport om nødvendigt, hvilket vil sætte dem i stand til at anvende stofferne på en mere kontrolleret måde og styre risikoen mere effektivt. Den økonomiske byrde for denne kategori af virksomheder vil hovedsagelig blive indirekte og indebære nye administrative og bureaukratiske forpligtelser.

7.8 Som anført i pkt. 3.6 håber EØSU, at industrisammenlutninger, fagforeninger og lokale brancheorganisationer vil blive i stand til at spille en aktiv rolle i overvågningen og forenklingen af gennemførelsesprocesserne. De kan påtage sig informationsopgaver, som vil bidrage til at sikre fuldstændig overholdelse af forordningen og tilskynde operatører til at deltage i konsortier i særlige tilfælde.

8. Sikkerhed og sundhed

8.1 Konsekvensvurderingerne har hidtil hovedsagelig været koncentreret om omkostningerne ved REACH-systemet og dets gennemførlighed. Der har været færre kvantitative vurderinger, om nogen overhovedet, af fordelene for sundheden og sikkerheden på arbejdspladsen og for sundheden og miljøet generelt.

⁽⁸⁾ Udtalelse - EUT C 112 af 30.04.2004, pkt. 3.2.

Mange operatører har klaget over, at REACH-systemet indebærer for store forpligtelser, og har krævet væsentlige ændringer. Nogle sektorer og store kommercielle kæder har hilst forslaget velkomment på trods af de omkostninger og det administrative arbejde, det medfører.

8.2 EØSU har i sin tidligere udtalelse allerede peget på merværdien ved systemet i henseende til kvaliteten af og sikkerheden ved produktionsprocesser og produkter. Det foreslår, at disse aspekter uddybes yderligere, ikke mindst i relation til handlingsplanen for »Miljø og sundhed«.⁽⁹⁾ EØSU glæder sig over, at der er planlagt nogle særlige undersøgelser herom. Trade Union Technical Bureau for Health and Safety har f.eks. igangsat en undersøgelse af REACH-systemets indvirkning på sundheden på arbejdspladsen (hudsygdomme, luftvejssygdomme).

8.3 Direktivet om sikkerhed for arbejdstagere indeholder allerede bestemmelser om definitionen af eksponeringsscenarier og sikker håndtering af de anvendte stoffer. Dets praktiske anvendelse er imidlertid ikke altid tilfredsstillende. REACH-systemet, som øger de disponible oplysninger, er helt sikkert et fremskridt for beskyttelsen af sikkerheden og sundheden for arbejdstagere i alle produktionssektorer. Mere detaljerede og bedre dokumenterede sikkerhedsdatablade og kemiske sikkerhedsrapporter for farlige stoffer vil afgjort bidrage til at forbedre situationen, for slet ikke at glemme, at disse dokumenter vil blive disponible for flere stoffer og bredere formidlet ud til de økonomiske operatører.

8.4 Et andet forsømt aspekt, som fortjener stor opmærksomhed, vedrører uddannelses- og kvalifikationsbehovene hos de forskellige led i forsyningskæden (operatører og arbejdstagere) og konsekvenserne for gennemsigtheden og forbrugerinformationen. EØSU ønsker en aktiv politik på området gennem uddannelsesplaner for arbejdstagerne og mekanismer til at formidle nyttige, ikke-fortrolige oplysninger. Gennemførelsen af REACH-systemet vil utvivlsomt indebære en udvikling på disse fronter, men det ville være hensigtsmæssigt at udvikle specifikke tiltag for at opnå optimal effektivitet.

9. Innovation

9.1 Et af målene med REACH-systemet er at fremme innovation. EØSU bifalder den foreslåede ligebehandling af nye stoffer, især den femårige (fornyelige) undtagelse fra registreringspligten for stoffer på forskningsstadiet samt forøgelsen af de registreringspligtige mængder. EØSU ser dog gerne, at der udvikles

yderligere instrumenter og foranstaltninger. Især foreslår det, at kemisk forskning udtrykkeligt medtages i det 7. rammeprogram, som man nu er gået i gang med at debattere, og at der overvejes særlige incitamenter til innovation og teknologi-overførsel med henblik på udvikling af stoffer med potentielt færre risici.

9.2 Det fremgår af de to nylige case-studier, at der ikke forventes en dramatisk omfordeling eller reduktion af F&U-ressourcerne. En vis indvirkning vil dog helt sikkert kunne mærkes i mangel af en stigning i forskningsinvesteringerne. Dette kombineret med omkostningsstigningen kan føre til en nedgang i innovationskapaciteten og følgelig tab af konkurrenceevne. Da dette kan ramme SMV'erne særligt hårdt, bør også medlemsstaterne støtte forskningen i disse virksomheder og benytte sig af de nye regler for statsstøtte til SMV'er. Det forhold, at de udspurgte virksomheder ikke var klare over de forventede muligheder, antyder, at det er nødvendigt med en informationskampagne om REACH's fordele, som i det mindste delvist kan opveje de uundgåelige byrder.

9.3 REACH's indvirkning på produktionssystemet åbner sandsynligvis nye muligheder for de virksomheder, der er mest opmærksomme på markedsudviklingen, og giver de mest fleksible og effektive virksomheder mulighed for at erobre nye markedsandele og tilbyde nye løsninger for de mere kritiske stoffer, hvis udskiftning vil være ønskelig. Man må ikke glemme, at den indhøstede erfaring vil skabe en konkurrencefordel, når andre områder i verden skal tilpasse sig til produktionsstandards, der tager større hensyn til menneskers sundhed og miljøet. Ej heller må man overse REACH's indvirkning på den forskning, der er forbundet med behovet for ny viden (analytisk kemi, computersimulering, toksikologi, nye testmetoder, prøveudtagnings- og målemetoder, nye softwareapplikationer).

9.4 Lovgivere og politiske beslutningstagere må være opmærksomme på disse processer, så al EU-politik er i overensstemmelse med og letter opfyldelsen af målene om konkurrenceevne og innovation og sikrer en effektiv miljøbeskyttelse som fastsat i Lissabon-strategien. EØSU håber, at en dybtgående og løbende dialog mellem de kompetente myndigheder og *stakeholderne* vil bidrage til at udforme effektive politiske foranstaltninger og instrumenter, som sammen med markedsmekanismerne kan fremme en innovativ udvikling i kemikalieindustrien og tage hensyn til beskyttelsen af sundheden og miljøet.

Bruxelles, den 13. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ EFT C 157 af 28.6.2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Omfanget og virkningerne af virksomhedsudflytninger«

(2005/C 294/09)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 29. januar 2004 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: Omfanget og virkningerne af virksomhedsudflytninger.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer, som upegede **José Isaías Rodríguez García Caro** til ordfører og **Jürgen Nusser** til medordfører. Den Rådgivende Kommission vedtog sin udtalelse den 13. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling den 13.-14. juli 2005, mødet den 14. juli, følgende udtalelse med 128 stemmer for, 15 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Vi lever i en verden med tiltagende globalisering — en proces der fremskynder nedbrydningen af grænser — karakteriseret ved internationalisering af handelen og rivende teknologisk udvikling ⁽¹⁾. Øgningen af de institutionelle investeringer ⁽²⁾, væksten i grænseoverskridende investeringer, udflytningen af erhvervsaktiviteter, hastige ændringer i ejerskab og mere udbredt anvendelse af informations og kommunikationsteknologierne betyder, at den geografiske identitet udviskes og konkurrenceevnen får en global dimension. Konkurrenceevne bliver derfor det overordnede mål i den økonomiske dimension, som i samspil med den sociale, miljømæssige, politiske og institutionelle dimension formgiver den bæredygtige udvikling.

1.2 Den Europæiske Union fremstår i dag i globaliserings-sammenhæng som en vigtig samlende faktor med et indre marked, en økonomisk og monetær union og mærkbare fremskridt inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik samt på områderne retlige og indre anliggender.

1.3 Et samfund skal være konkurrencedygtigt som helhed. Konkurrenceevne bør forstås som et samfunds evne til kontinuerligt at foregribe, tilpasse sig til og påvirke sit økonomiske miljø ⁽³⁾. I sin meddelelse af 11. december 2002 om »Industripolitik i et udvidet EU« ⁽⁴⁾ definerede Kommissionen konkurrenceevne som »økonomiens evne til at sikre befolkningen en støt

stigende levestandard og et højt beskæftigelsesniveau på et bæredygtigt grundlag«. Desuden understreges vigtigheden af den samlede konkurrenceevne i de europæiske konkurrenceevnerapporter, som regelmæssigt er blevet offentliggjort af Europa-Kommissionen siden 1994 ⁽⁵⁾.

1.4 I virksomhedssammenhæng betyder konkurrenceevne en virksomheds evne til at imødekomme kundernes behov på en bæredygtig og mere effektiv måde end dens konkurrenter ved at tilbyde kunderne varer og tjenesteydelser, som er mere attraktive, hvad angår pris og andre faktorer. ⁽⁶⁾ »Organisatorisk konkurrenceevne« kan defineres som det omfang, i hvilket en organisation er i stand til at producere kvalitetsvarer og -tjenester, som opnår succes og accept på det globale marked ⁽⁷⁾. Virksomhederne skal opfylde kravet om effektivitet på tre områder: effektiv forvaltning af ressourcerne, effektivitet i målopfyldelsen samt effektivitet i påvirkningen af sine omgivelser.

1.5 Den menneskelige faktor er afgørende for virksomhedernes konkurrenceevne. Motivation, uddannelses- og karrieremuligheder samt medarbejdernes bidrag til den sociale dialog har stor betydning i den sammenhæng.

1.6 Virksomheder i dag må leve med omgivelser, der er under stadig forandring. Mere og mere åbne markeder, infrastrukturer og højtudviklede kommunikations- og transportmidler, teknologier og teknologiske anvendelser under konstant udvikling og en stadig mere skærpet konkurrence udgør den ramme, inden for hvilken virksomhederne skal udvikle deres daglige aktiviteter.

1.7 I Den Europæiske Unions tilfælde var 1. maj 2004 med tiltrædelsen af ti nye medlemsstater en milesten i Unionens

⁽¹⁾ Det franske magasin »Problèmes économiques« udgav i september 2004 et særnummer (nr. 2.859), som udelukkede beskæftigede sig med virksomhedsudflytninger. En af artiklerne påpeger, at udtrykket »globalisering« er en anglicisme, der bruges til at beskrive det fænomen, der på fransk kaldes »mondialisation«. Det beskrives som overgangen fra en international økonomi, hvor politisk autonome nationer organiserer deres nationale økonomiske rum og indgår i et økonomisk samkvem af større eller mindre omfang hen imod en global økonomi, som rækker ud over nationale reguleringer.

⁽²⁾ Ved »institutionel investering« skal forstås de investeringer, der foretages af enheder, som råder over en større mængde egne midler eller reserver. Et eksempel på denne type investeringer er de investeringer, der foretages af bl.a. investeringsforeninger, banker, forsikringsselskaber eller pensionsfonde.

⁽³⁾ Se EØSU's udtalelse af 19.3.1997 om »Beskæftigelse, konkurrenceevne og globaliseringen af økonomien« (EFT C 158 af 26.5.1997); ordfører: Ursula Konitzer (Gruppe II – Tyskland).

⁽⁴⁾ KOM(2002) 714 endelig. Se EØSU's udtalelse af 17.7.2003 (Ordfører: John Simpson, EFT C 234 af 30.9.2003).

⁽⁵⁾ Se især syvende udgave af European Competitiveness Report, som blev offentliggjort i 2003 (SEK(2003) 1299), men også ottende udgave, som blev offentliggjort i 2004.

⁽⁶⁾ Se EØSU's udtalelse, som nævnes i fodnoten på side 2.

⁽⁷⁾ John M. Ivancevich, *Management: Quality and Competitiveness* (1996).

historie. I EØSU's udtalelse om udvidelsen ⁽⁸⁾ hedder det således at »et udvidet indre marked vil indebære utallige økonomiske fordele og styrke Europas konkurrenceevne globalt set, hvis det lykkes at udnytte det eksisterende potentiale i stedet for at lade det ligge uudnyttet hen«. Imidlertid skal man være opmærksom på, at de økonomiske strukturer i disse lande endnu ikke lever op til standarderne i EU-15. I henhold til den europæiske konkurrenceevnerapport for 2003 har CØEL-10 ⁽⁹⁾ en fordel inden for arbejdskraft-, ressource- og energiintensive industrier sammenlignet med EU-15, medens de har komparative ulemper inden for først og fremmest kapital- og teknologiintensive industrier. Dette mønster indebærer, at CØEL-10 har konkurrencefordele som producenter af primære goder (opstrøms) og af forbrugergoder (nedstrøms), medens de står sig dårligere, når det drejer sig om halvfabrikata og kapitalgoder.

1.8 Et indre marked med næsten 455 mio. indbyggere, hvor virksomhederne kan operere inden for én fælles ramme, som kan garantere stabile makroøkonomiske vilkår i et område med fred, stabilitet og sikkerhed, er den største fordel ved udvidelsen den 1. maj 2004. Selvom EU's befolkning efter udvidelsen er steget med 20 % og BNP med 5 %, vil arbejdskraftomkostningerne pr. time og arbejdsproduktiviteten pr. time som gennemsnit blive lavere i EU-25 som helhed.

1.9 Udvidelsen af EU bør dog ikke ses som en trussel i sig selv mod de »gamle« EU-medlemsstater. Tidligere udvidelser af EU viser, at BNP og levestandarden højnes i de lande, som tiltræder EU. Et eksempel herpå er den stigning i BNP, der har været i Irland ⁽¹⁰⁾, Spanien ⁽¹¹⁾ og Portugal ⁽¹²⁾ siden deres tiltrædelse. Desuden må man ikke glemme, at EU's fremtid siden den 1. maj 2004 har været summen af de 25 medlemsstaters fremtid.

1.10 Desuden giver udvidelsen de europæiske virksomheder mulighed for at udnytte de fordele, som de nye EU-lande byder på ikke alene mht. omkostninger eller uddannelse, men også i kraft af nær beliggenhed og større kulturel og sproglig lighed, end der kan opnås ved udflytning til andre dele af verden.

1.11 Udflytningsfænomenet stiller det europæiske samfund over for en stor udfordring, hvor der i princippet må skelnes mellem to forskellige indfaldsvinkler: udflytning af virksomheder til andre medlemsstater ud fra ønsket om bedre vilkår og udflytning af virksomheder til lande uden for EU såsom

Sydøstasien ⁽¹³⁾ eller til vækstøkonomier, ⁽¹⁴⁾ hvor Kina har særlig betydning. I sidstnævnte tilfælde skyldes udviklingen delvis de gunstige produktionsvilkår, og især de muligheder, som opstår, når virksomheder trænger ind på meget store nye markeder med et enormt vækstpotentiale.

1.12 Ud over at være den direkte årsag til tab af arbejdspladser kan udflytning også skabe andre hermed forbundne problemer som eksempelvis en stigning i statens udgifter til social sikring, øget social udstødelse og en overordnet lavere økonomisk vækst, hvilket delvis er et resultat af et generelt bortfald af efterspørgsel. Desuden skal det anføres, at udflytning af industriproduktion i bedste fald kan bidrage til at styrke de sociale rettigheder i de lande, der modtager investeringerne, og nødvendigvis vil kræve regelmæssig overførsel af knowhow. Følgelig kan en udflytning i vid udstrækning bidrage til at udjævne de respektive komparative fordele, der er beskrevet i punkt 1.7 og yderligere forbedre de udflyttede virksomheders konkurrenceevne.

1.13 På trods af de ovenfor beskrevne følger erkender Kommissionen i sin meddelelse »Omstrukturerer og beskæftigelsen« af 31. marts 2005, ⁽¹⁵⁾ at omstrukturerer ikke nødvendigvis er synonym med social tilbagegang og store økonomiske tab. I den nævnte meddelelse nævnes det også, at omstrukturerer ofte er nødvendige for virksomhedernes overlevelse og udvikling, men at denne udvikling skal ledsages på en sådan måde, at virkningerne på beskæftigelsen og arbejdsvilkårene bliver så forbigående og begrænsede som muligt.

1.14 At foretage investeringer i andre lande er i dag ikke længere noget, som er forbeholdt store virksomheder. Også SMV'er, navnlig dem med en høj teknologisk værditilvækst, er nu ved at etablere sig i andre lande eller outsource en del af deres aktiviteter.

1.15 Skabelsen af de mest teknologisk avancerede processer i højomkostningslandene er på den ene side en af de faktorer, der bremser udflytningen af virksomheder, og som medfører nye aktivitetsområder og øger de ansattes kvalifikationer og know-how. På den anden side udgør vækstøkonomierne og de sydøstasiatiske lande markeder med et stort potentiale, hvor skattereglerne og energipriserne blandt andet ofte er mere favorable end i EU. Desuden er arbejdskraftomkostningerne meget lavere, hvilket blandt andet skyldes mindre udviklede eller i nogle tilfælde ikke-eksisterende sociale rettigheder — set i forhold til ILO's grundlæggende standarder — samt lavere leveomkostninger. Dette gør det muligt for de virksomheder, der

⁽⁸⁾ Se EØSU's udtalelse af 12.12.2002 om udvidelsen (EFT C 85 af 8.4.2003); ordfører: Eva Belabed (Gruppe II – Østrig).

⁽⁹⁾ Forkortelsen henviser til følgende ti central- og østeuropæiske lande: Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Slovakiet og Slovenien, plus Bulgarien og Rumænien.

⁽¹⁰⁾ BNP steg fra 63,3 % af gennemsnittet for EU-15 i 1970 til 123,4 % af gennemsnittet i 2004. Kilde: Statistical Annex of European Economy – Spring 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹¹⁾ BNP steg fra 71,9 % af EU-gennemsnittet i 1986 til 89,7 % i 2004. Kilde: Statistical Annex of European Economy – Spring 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹²⁾ BNP steg fra 55,8 % af EU-gennemsnittet i 1986 til 67,4 % i 2004. Kilde: Statistical Annex of European Economy – Spring 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹³⁾ Brunei Darussalam, Burma/Myanmar, Cambodia, Indonesien, Laos, Malaysia, Filippinerne, Singapore, Thailand, Vietnam, Østtimor (kilde: Europa-Kommissionen).

⁽¹⁴⁾ Denne term refererer til en økonomi, hvor indkomsten pr. indbygger er lav til middel og som er karakteriseret ved, at den undergår en overgang fra en lukket økonomi til en markedsøkonomi, hvilket indebærer gennemførelse af en række økonomiske strukturreformer, og ved at den modtager omfattende udenlandske investeringer (Antoine W. van Agtmael; Verdensbanken, 1981). Vækstøkonomier er lande som Kina, Indien, Brasilien og Mexico.

⁽¹⁵⁾ KOM(2005) 120 endelig.

har etableret sig på disse markeder, at konkurrere på verdensplan på grundlag af lavere omkostninger. Samtidig hermed fremmer disse lande udenlandske investeringer, bl.a. ved hjælp af økonomiske frizoner, hvor de arbejdsretlige og sociale vilkår er ringere end i andre dele af landet, da de er bevidste om, at dette bringer vigtige indtægter til deres økonomier. På den baggrund får stadig flere virksomheder øjnene op for fordelene ved at udflytte den del af deres aktiviteter, som er kendetegnet af lavest værditilvækst, til disse områder, hvilket som regel går hånd i hånd med skabelse af lavt kvalificerede og dårligt betalte jobs.

1.16 I lyset af det økonomiske opsving i lande med vækstøkonomier og i de sydøstasiatiske lande må det konstateres, at direkte udenlandske investeringer (DUI) er stigende i disse regioner, og det samme gælder for den øgede samhandel mellem dem og EU. Selv om det fremgår af tallene, at Europa har formået at fastholde en stor andel af de indgående direkte udenlandske investeringer (DUI), er de samlede strømme blevet omdirigeret og orienteres i højere grad mod Asien.

1.17 Således bekræfter friske statistikoplysninger den nye kurs, som EU's eksterne handel for øjeblikket er ved at tage, selv om USA fortsat er EU's langt største handelspartner. Alt tyder dog på, at USA's betydning mindskes til fordel for lande som Kina ⁽¹⁶⁾.

1.18 Det er her værd at forsøge at definere begreberne udflytning og afindustrialisering:

— **Udflytning** forekommer, når en forretningsaktivitet helt eller delvis ophører for dernæst at blive genoptaget i udlandet gennem direkte investeringer. I EU kan man sondre mellem to former for udflytning:

a) *Intern udflytning*: hel eller delvis overførsel af forretningsaktiviteter til andre medlemsstater.

b) *Ekstern udflytning*: hel eller delvis overførsel af forretningsaktiviteter til lande uden for EU.

— **Afindustrialisering**: hvad angår dette begreb bør der sondres mellem:

a) *Absolut afindustrialisering*: Dette indebærer et fald i beskæftigelse, produktion, indtjening og kapitalbeholdning i industrien tillige med et fald i eksporten af industrivarer, ligesom der opstår vedholdende underskud i handelen med forarbejdede varer.

⁽¹⁶⁾ Med hensyn til EU's eksterne handelsstrømme, viser data, som Eurostat offentliggjorde den 22. februar 2005 (jf. bilag 3) for perioden januar – november 2004, en stor stigning i importen fra Kina (+21 %), Rusland, Tyrkiet og Sydkorea (+18 % for hvert land), mens det eneste fald noteredes i importen fra USA (-1 %). I afsnittet vedrørende EU's eksport, noteredes den største stigning i eksporten til Tyrkiet (+30 %), Rusland (+22 %), Kina (+17 %) og Taiwan (+16 %). I den undersøgte periode voksede EU-25's handelsunderskud med Kina, Rusland og Norge, mens der registreredes en stigning i handelsoverskuddet med USA, Schweiz og Tyrkiet.

b) *Relativ afindustrialisering*: Her er der tale om et fald i industriens andel af BNP, som afspejler en strukturomstillingsproces i relationerne mellem industriens ydeevne og servicesektoren. ⁽¹⁷⁾

Ud over de interne og eksterne virksomhedsudflytninger skal også nævnes et fænomen, som i den seneste tid har grebet om sig inden for visse industrier, nemlig truslen om virksomhedsudflytning. Det består i, at arbejdsgiveren overtaler sine ansatte til at acceptere dårligere arbejdsvilkår for at undgå en udflytning af virksomheden. Det er særligt farligt, fordi det ansporer til konkurrence mellem arbejdstagerne og fordi det breder sig som ringe i vandet.

2. Årsager og virkninger

2.1 For at mildne de negative virkninger af virksomhedsudflytninger er det klart, at der er behov for økonomiske og sociale foranstaltninger, som kan fremme skabelse af velstand, velfærd og beskæftigelse. I den sammenhæng må der sættes særlig fokus på små og mellemstore virksomheder, da de har stor betydning for beskæftigelsen i EU, og på små, mellemstore og store virksomheder inden for den sociale økonomi, da de konsekvent har vist sig at skabe arbejdspladser, som ydermere på grund af virksomhedernes vedtægter er vanskeligere at udflytte. EØSU støtter Kommissionen i dens forslag til afgørelse om et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation ⁽¹⁸⁾, hvori den foreslår oprettelse af tre særprogrammer for at fremme produktivitet, innovationskapacitet og bæredygtig vækst i EU inden for en fælles ramme. Det første af disse programmer, »Iværksætter- og innovationsprogrammet« har til formål at støtte, forbedre og fremme bl.a. adgang til finansiering for SMV'er i opstart- og vækstfasen, såvel som sektorspecifik innovation, virksomhedsklynger og foranstaltninger vedrørende iværksætterånd og skabelse af gunstige betingelser for samarbejde mellem SMV'er. For at fremme oprettelsen af regionale klynger må det opnås, at multinationale koncerner afholder sig fra udflytninger og derigennem støtter de små og mellemstore virksomheders aktiviteter i deres nærhed.

⁽¹⁷⁾ Der henvises her til studien »The Significance of Competitive Manufacturing Industries for the Development of the Service Sector«, Bremen, december 2003.

Det centrale budskab er følgende:

- det, at fremstillingssektorens andel af BNP falder, er ikke ensbetydende med, at sektorens betydning falder;
- sammenkædningen mellem fremstillingssektoren og servicesektoren er voksende;
- dynamisk voksende virksomhedsrettede serviceydelser er i meget stor grad relateret til efterspørgslen fra industrien;

⁽¹⁸⁾ KOM(2005) 121 endelig af 6. april 2005: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (2007-2013).

2.2 Der må også tages hensyn til den indirekte indvirkning, som risikoen for udflytninger kan have på løn og arbejdsvilkår. Arbejdsmarkedets parter bør via de kollektive forhandlinger og oprettelse samt bedst mulig udnyttelse af europæiske samarbejdsudvalg overalt, hvor der er hjemmel til det, mindske disse risici og sikre såvel virksomhedens fremtid som gode arbejds-vilkår.

2.3 Gennem historien har EU-15 været kendetegnet ved regionale spænd med hensyn til indkomst, beskæftigelse og produktivitet, og det afspejler forskelle med hensyn til graden af gældsætning, skattefordele og holdningen til innovation. Efter udvidelsen 1. maj 2004 er de regionale spænd steget betragteligt ⁽¹⁹⁾.

2.4 På regionalt plan kan konsekvenserne af virksomhedsudflytninger blive yderst alvorlige, specielt hvis den pågældende region er specialiseret i en bestemt erhvervsaktivitet. En massiv udflytning af virksomheder inden for en given erhvervssektor kan derfor få alvorlige følgevirkninger i form af faldende beskæftigelsesgrader, et mærkbart fald i efterspørgslen, lavere økonomisk vækst og omfattende social udstødelse, med alle de negative konsekvenser, det har. For at undgå dette understreger Europa-Kommissionen i sin tredje samhørighedsrapport ⁽²⁰⁾, hvor vigtigt det er at målrette samhørighedsforanstaltningerne mod forbedring af den europæiske økonomis effektivitet og konkurrenceevne, hvilket indebærer, at alle EU's ressourcer og regioner må mobiliseres ⁽²¹⁾.

2.5 Det er derfor vigtigt at sætte ind på at uddanne arbejdskraften, at øge investeringerne i innovation og at indføre incitamenter til at udbrede iværksætterånden i EU.

2.6 Ifølge data fra Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer vil nogle sektorer blive påvirket mere af

udflytning end andre ⁽²²⁾. En virksomheds situation i forbindelse med udflytning vil også i vidt omfang være et spørgsmål om dens grad af uafhængighed med hensyn til selskabsstruktur og teknologisk struktur. Den mest sårbare gruppe er filialer af multinationale virksomheder etableret i udlandet og selskaber, som ikke ejer den teknologi, de benytter til deres produkter eller i deres produktionsprocesser.

2.7 Europas utilfredsstillende præstationer med hensyn til forskning og udvikling må vække bekymring, eftersom udflytninger ikke længere synes begrænset til arbejdskraftintensive sektorer. Udflytninger observeres i stigende omfang inden for sektorer, der producerer halvfabrikata og endog inden for visse højteknologiske sektorer, hvor der er en tendens til at udflytte aktiviteter som forskning og service, idet det er Kina og Indien, der i første række nyder godt af disse forandringer eller overførsler.

2.8 Endvidere er der virksomheder, som flytter produktionen hjem, fordi EU tilbyder gode vilkår for fremstilling af avancerede produkter og tjenesteydelser. Selv om produktionsudflytningen til lande, hvor omkostningerne er lave, fortsætter, bør målet være at bidrage til at beholde og skabe gunstige vilkår for fremstillingen af avancerede varer og tjenesteydelser for at tiltrække produktion med høj værditilvækst.

2.9 USA er verdens førende økonomi og EU's vigtigste handelspartner. I løbet af 1990'erne fandt en række ændringer sted i flere lande, men først og fremmest i USA, som førte til den såkaldte »nye økonomi«. Den hurtige udvikling af informations- og kommunikationsteknologierne (IKT) samt virksomhedernes anvendelse heraf førte til en stærkt forøget vækst i BNP og en kraftig nedgang i arbejdsløsheden. Således har revolutionen inden for telekommunikation haft betydning for hele samfundet og økonomien.

2.10 Selvom fremme af forskning er overordentligt vigtigt for at lægge en dæmper på udflytningerne, som allerede giver anledning til bekymring i nogle europæiske regioner, er det anvendelsen af forskningsresultaterne, der er afgørende. Det, der virkelig skaber udvikling og vækst i en økonomi, er anvendelsen af den videnskabelige og teknologiske forsknings resultater. Dermed kan det konstateres, at nøglen ikke ligger i selve teknologien men i anvendelsen af den, dvs. i **innovationen**.

2.11 Dog må man være klar over, at innovation i sig selv ikke kan forhindre udflytning af traditionelle industriaktiviteter, som ikke længere er konkurrencedygtige på deres hidtidige etablingssted. Innovation vil dog være en faktor, som gør det lettere at erstatte de udflyttede aktiviteter med alternative produkter, processer og tjenesteydelser i disse områder.

⁽¹⁹⁾ Ifølge data fra Eurostat fra den 7. april 2005 lå BNP per capita i Den Europæiske Union (EU-25) i 2002 på mellem 32 % af gennemsnittet for EU-25 i regionen Lubieskie (Polen) og 315 % i London centrum (Storbritannien). Af de 37 regioner med et BNP per capita på over 125 % af EU-gennemsnittet lå syv i Storbritannien og i Italien, seks i Tyskland, fire i Nederlandene, tre i Østrig, to i Belgien og i Finland og en i henholdsvis Tjekkiet, Spanien, Frankrig, Irland, Sverige og Luxembourg. I de nye medlemsstater var den eneste region, som havde et BNP på over 125 %, Prag i Tjekkiet (153 %). Af de 64 regioner, hvis BNP lå under 75 % af EU-gennemsnittet, lå 16 i Polen, syv i Tjekkiet, seks i Ungarn og i Tyskland, fem i Grækenland, fire i Frankrig, Italien og Portugal, tre i Slovakiet og Spanien og endelig en i henholdsvis Belgien, Storbritannien, Estland, Letland, Litauen og Malta.

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 107 af 18.2.2004. Se EØSU's udtalelse herom (ECO/129).

⁽²¹⁾ Udvalget har afgivet en initiativudtalelse om »Industrielle ændringer og økonomisk, social, og territorial samhørighed« (EFT C 302 af 7.12.2004 af 30.6.2004); ordfører José Leiria (Gruppe III - Portugal), medordfører Nicanor Cué (CCMI's kategori 2 - Belgien).

⁽²²⁾ Ifølge Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (www.emcc.eurofound.eu.int) er de sektorer, som siden 2000 har været hårdest ramt af udflytninger, metal-, telekommunikations-, automobil-, el-, tekstil-, levnedsmiddel- og kemisektoren.

2.12 I en økonomi, hvor det er grundlæggende, at teknologiske fremskridt inddrages i produktionsprocesserne, skabes der et stort udbud af nye produkter og processer med høj værditilvækst, både på produktions- og forbrugssiden. Således bør de lande, der tiltrådte EU den 1. maj 2004, betragtes som en rig kilde på muligheder, idet europæiske virksomheder, med støtte fra en hensigtsmæssig industripolitik, får mulighed for at fastlægge en ny strategi på europæisk plan og dermed udnytte de muligheder, som udvidelsen giver, fuldt ud.

2.13 Der er tale om en virksomhedsudflytning, når en virksomhed flytter alle eller en del af sine aktiviteter fra et sted til et andet. Både virksomheder og mennesker flytter fra deres hjemegn med det ene formål at opnå en forbedring. På højtudviklede økonomiske områder med delvist mættede markeder når vækstpotentialet for den nationale økonomi på sit eget marked med tiden en naturlig grænse. Der findes derfor hele industrisektorer, som er nødsaget til at lede efter fremtidige muligheder i andre økonomiske områder. I denne globaliserings tidsalder møder virksomhederne desuden stor konkurrence fra hele verden på både hjemmemarkedet og eksportmarkederne. I den forbindelse afhænger virksomhedernes konkurrenceevne ikke kun af produkternes og tjenesteydelsens kvalitet og leverandørerne, men også af prissætningen, udsving i valutakurser og tilstedeværelsen af åbne, konkurrencedygtige globale markeder, hvis standarder efterleves af alle.

2.14 Lokaliseringsvalget er et strategisk spørgsmål for virksomheder, som i den forbindelse skal tage højde for en lang række vidt forskellige aspekter. Virksomhederne træffer beslutningen om udflytning ud fra et ønske om blandt andet et højt, relevant uddannelsesniveau, gode offentlige tjenesteydelser, lave omkostninger, politisk stabilitet, tilstedeværelsen af institutioner, som indgyder et minimum af tillid, kort afstand til nye markeder, let adgang til produktionsressourcer og en rimelig beskatning. Desuden har infrastruktur- og transaktionsomkostninger også stor indflydelse på en virksomheds beslutning om udflytning. Beslutningen afhænger også af virksomhedens grad af uafhængighed set ud fra dens selskabsstruktur og den teknologiske struktur og effektiviteten hos den offentlige administration. Arbejdskraftomkostninger er således ikke den eneste parameter i en beslutning om virksomhedsudflytning, og de skal også afvejes mod produktiviteten, eftersom forholdet mellem produktivitet og omkostninger er afgørende for konkurrenceevnen.

2.15 De relative aktivitetsomkostninger er i vid udstrækning bestemt af nationale eller regionale forhold. Det land, der er målet for erhvervsinvesteringen, bør kunne tilbyde et vist minimum, hvad angår infrastruktur, uddannelsesniveau og sikkerhed. Når en virksomhed skal vurdere risiciene forud for en investering, ser den først og fremmest på, om der er stabilitet, og dernæst om der er tillid. Begivenheder, som skaber ustabilitet eller navnlig usikkerhed for fremtiden, spiller uden tvivl en afgørende rolle for dem, der træffer beslutningerne om en investering. De ansvarlige politikere bør være yderst bevidste om betydningen af, at der tiltrækkes investeringer, som kan skabe kvalitetsjob, fremme den teknologiske udvikling og styrke den økonomiske vækst. Endvidere bør der ved udformningen af udviklingsstøtten tages bedre hensyn til fremme af politiske,

borgerlige og sociale rettigheder i de lande, som modtager investeringerne. Virksomhederne må hjælpe med til at nå dette mål ved at følge principperne for socialt ansvar. ⁽²³⁾

2.16 Arbejdsmarkedets parter har et særligt ansvar for at skabe stabile spilleregler på arbejdsmarkedet. Gennem kollektive aftaler, som foregår inden for rammerne af en uafhængig social dialog, sikres ens konkurrencevilkår for virksomheder og balance mellem markedet og arbejdstagerinteresser, hvilket fører til høj vækst, tryghed og udviklingsmuligheder for lønmodtagere og virksomheder.

2.17 Der er andre aspekter, som har afgørende betydning. På den ene side kræver produkternes og tjenesternes art og anvendelse i mange tilfælde, at varerne produceres og tjene-sterne leveres i eller i det mindste tæt på målmarkederne. På den anden side er virksomhederne ofte nødt til at følge efter deres kunder og slå sig ned der, hvor kunderne har valgt at være. Dette gælder især for virksomheder i forsyningsindustrien. Endelig er det i mange tilfælde ikke muligt at drage nytte af nye markeder, medmindre de pågældende virksomheder har sikret sig, at deres produkter og tjenester er med til at skabe i det mindste en vis lokal værditilvækst.

2.18 Man må heller ikke glemme, at eftersom forbrugerne er meget prisbevidste og udbuddet også påvirkes af forbrugernes efterspørgsel, er mange leverandører underlagt et massivt pres for at sænke deres priser. De store detailhandelsforretninger lægger i deres ønske om at tilbyde kunderne lavere priser pres på leverandørerne for at få dem til at sænke deres priser. Ofte har leverandørerne, især de mindre, ikke finansielle midler til at opfylde de store detailhandelsforretningers krav ⁽²⁴⁾.

2.19 Som følge af forskellen på medlemsstaternes økonomier på den ene side og mellem EU's samlede økonomi og de sydøstasiatiske landes på den anden side er der visse faktorer, som virker fremmende for virksomhedsudflytning:

- billigere forsyninger
- skattefordele
- adgang til nye markeder
- teknologi
- lavere arbejdskraftomkostninger.

2.20 Udflytning af virksomheder, især til lande uden for EU, kan skabe en række problemer såsom:

- **Tab af konkurrenceevne:** De virksomheder, der bliver i EU, kan risikere at stå tilbage med større omkostninger end deres konkurrenter. Dette vil sandsynligvis resultere i tab af markedsandele i verdenshandelen med negative følger for opnåelsen af Lissabon-strategiens mål (bæredygtig udvikling med flere og bedre jobs og større social samhørighed og hensyntagen til miljøet).

⁽²³⁾ EØSU anerkender i sin udtalelse om »Fremme af en europæisk ramme for virksomhedernes sociale ansvar« (grønbog), at »grundprincippet for VSA er frivillighed« (EFT C 125 af 27.5.2002); ordfører: Renate Hornung-Draus (Gruppe I – Tyskland), medordførere: Ursula Engelen-Kefer (Gruppe II – Tyskland) og Jean François Hoffelt (Gruppe III – Belgien).

⁽²⁴⁾ Se EØSU's udtalelse om »Store detailhandelskæder – tendenser og konsekvenser for landbruget og forbrugerne«, ordfører: Frank Allen (Gruppe III – Irland).

- **Der genereres mindre knowhow:** Europæiske virksomheder, som er nødt til at konkurrere med virksomheder, der har færre omkostninger, kan muligvis se sig nødsaget til at investere stadig mindre i forskning. Det vil i så fald medføre et tab i innovationskapaciteten, som er grundlæggende for en virksomheds overlevelse på markedet i dag.
- **Tab af arbejdspladser og forringelse af jobmuligheder** for stadig flere arbejdstagere i de berørte regioner og sektorer. Dette vil medføre en stigning i den sociale udelukkelse og tvinge staten til at afsætte flere midler til sociale ydelser. De arbejdstagere, det vil gå hårdest ud over, er dem, der arbejder for filialer af multinationale koncerner, hvis hovedsæde ligger i et andet land, samt dem, der arbejder for virksomheder, som ikke selv ejer teknologien til deres produkter eller produktionsprocesser.
- **Lavere økonomisk vækst:** Dette skyldes til dels en tilbagegang i den indenlandske efterspørgsel, som på sin side afspejler befolkningens reaktion på løntilbageholdenhed, tab af arbejdspladser og forringelsen af mulighederne på arbejdsmarkedet.

3. Konklusioner

3.1 Den 20. april 2004 vedtog Kommissionen — som reaktion på Det Europæiske Råds⁽²⁵⁾ bekymringer og i erkendelse af, at faren for afindustrialisering vækker ængstelse og at vi bør være bedst mulig forberedt til at tackle de igangværende strukturelle ændringer i den europæiske industri — meddelelsen »Opfølge strukturændringer: En industripolitik for det udvidede Europa«,⁽²⁶⁾ som opridser konturerne af en industripolitik for et udvidet EU. EØSU behandler denne meddelelse i en særskilt udtalelse⁽²⁷⁾, hvor EØSU med tilfredshed hilser dette initiativ fra Kommissionen velkomment.

3.2 Kommissionen understreger i denne meddelelse, at selv om størstedelen af sektorerne oplever stigende produktion og der ikke kan iagttages en generel afindustrialiseringsproces, undergår Europa ikke desto mindre en omstrukturingsproces, hvor ressourcer og job overføres til aktiviteter med et højere vidensniveau. I den forbindelse bemærker Kommissionen, at antallet af arbejdspladser inden for industrien i perioden 1955-1998 faldt i alle medlemsstater.

3.3 Kommissionen understreger også, at udvidelsen indebærer store muligheder for industrien, og at den i visse tilfælde er med til at bevare produktion i EU, som ellers ville være blevet flyttet til Asien. Kommissionen kræver foranstaltninger for at imødegå ændringer og fortsætte de fornødne politikker til støtte for denne proces i forbindelse med de nye finansielle perspektiver for perioden indtil 2013 og på tre områder:

- i) **Et regelværk, som er gunstigt for industrien** på både EU- og nationalt plan og som ikke nødvendigvis betyder færre bestemmelser, men snarere klare bestemmelser, der anvendes ens i hele EU.
- ii) **Optimere samspillet mellem forskellige politikker** for at forbedre konkurrenceevnen, med særlig fokus på områder som forskning, uddannelse, konkurrenceregler og regionalstøtte.
- iii) Vedtage foranstaltninger på specifikke områder **som politisk reaktion på specifikke behov**, bevæge sig op af værdikæden og imødegå og bekæmpe strukturelle ændringer.

3.4 Der er ingen tvivl om, at industrien er drivkraften for økonomien, og at en sund og dynamisk industri kan sætte skub i økonomien som helhed, hvorimod en svækket konkurrenceevne og aftagende industriproduktion kan resultere i generel afmatning i den økonomiske aktivitet. På den baggrund er det afgørende at forfølge en industripolitik⁽²⁸⁾, som fremmer etablering og vækst, når det gælder de virksomheder i EU, som investerer kraftigt i innovation og udvikling snarere end konkurrerer på omkostninger. Kun ved at udnytte de fordele, som Europa kan tilbyde (såsom informationsinfrastruktur af høj kvalitet, et højt niveau for investering i forskning og ny teknologi i industrien, tilskyndelse til livslang uddannelse og efteruddannelse af arbejdstagere, social dialog samt alle fordelene ved det indre marked), vil det være muligt at opretholde og forbedre den europæiske industris konkurrenceevne. Det vil således være muligt at fremme økonomisk vækst og gøre fremskridt hen imod fuld beskæftigelse og bæredygtig udvikling.

3.5 For at øge og opretholde virksomhedernes konkurrenceevne opfordrer udvalget til større beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og håndhævelsen heraf i tredjelande.

3.6 Det er nødvendigt at fremme en produktionsmodel, som bygger på andre faktorer end prisen på det fremstillede produkt. Det bør understreges, at konkurrenceevne ikke kan baseres på omkostninger eller skatteincitamenter alene, men at menneskene er en afgørende faktor for virksomhedens konkurrencefordel. Forskning og udvikling af nye teknologier, som gør det muligt at reducere produktionsomkostninger og forbedre produktionskapaciteten, har afgørende betydning, men man bør ikke glemme, at den reelle værdi af disse fremskridt ligger i selve anvendelsen af dem. Det bør derfor prioriteres at have den nødvendige viden til hensigtsmæssig udnyttelse af disse processer, så det er muligt at udnytte det betydelige potentiale for forbedringer og bevidstgøre virksomheder om farerne og behovet for at finde nye anvendelser af eksisterende teknologier, dvs. fremme en **innovativ indstilling**. Her spiller iværksættere og arbejdstagere uden tvivl en afgørende rolle. I sidste instans er det målet at tilskynde europæiske virksomheder til at basere en stor del af deres værditilvækst og konkurrencefordel på **menneskelig kapital**. Det er grunden til, at

⁽²⁵⁾ På mødet i oktober 2003 under det italienske formandskab.

⁽²⁶⁾ KOM(2004) 274 endelig af 20.4.2004.

⁽²⁷⁾ EFT C 157 af 28.6.2005; ordfører: Joost van Iersel (Gruppe I – Nederlandene), medordfører: Bo Legelius (CCMI kategori I – Sverige).

⁽²⁸⁾ Behovet for en aktiv industripolitik blev anerkendt på Det Europæiske Råds forårstopmøde den 22. og 23. marts 2005 i Bruxelles.

foranstaltninger, som sigter mod livslang uddannelse af arbejdsstyrken og fremme af investering i forskning og innovation har afgørende betydning. Også her spiller de europæiske arbejdsmarkedsparter en vigtig rolle via deres fælles arbejdsprogram ⁽²⁹⁾.

3.7 Imidlertid vedrører visse foranstaltninger kun virksomhedsudflytninger inden for EU.

3.7.1 EU's udvidelse og den tilknyttede udvidelse af det indre marked udelukker enhver form for restriktioner på udflytning af virksomheder fra Vesteuropa til Central- og Østeuropa. Det bør overvejes at indføre kriterier for EU-støtte, som sikrer, at der kun gives støtte til virksomheder, der igangsætter nye forretningsaktiviteter eller nye aktivitetsområder og ikke til virksomheder, som blot flytter eksisterende vare- eller serviceproduktion fra et sted til et andet inden for EU. Der bør derfor gøres en indsats for så hurtigt som muligt at udjævne den meget store forskel mellem Østeuropa og Vesteuropa, hvad angår produktionsbetingelser generelt og produktionsomkostninger i særdeleshed.

3.7.2 Den vigtigste konklusion er, at der bør være en vedvarende proces til forbedring af konkurrencedygtigheden inden for EU. Denne proces skal foregå i samklang med Lissabonstrategien og styres af virksomhederne (udvikling af bedre produkter, skabelse af innovative virksomhedsmodeller, mere effektive produktionsprocesser osv.). Samtidig er der brug for enklere bestemmelser på EU- og nationalt plan for at lette denne proces.

3.7.3 Det vil derfor være formålstjenligt at øge støtten til investeringer i humankapital og infrastruktur. Den Europæiske Union har brug for en stærk industriel basis med stor innovationskapacitet og et avanceret højteknologisk stade. For at nå dette mål er det nødvendigt at opnå et indgående kendskab til den aktuelle situation i alle erhvervssektorer på såvel regionalt som nationalt plan, således at de specifikke fordele på lokalt plan kan udnyttes optimalt.

3.7.3.1 For at hjælpe med til at beholde virksomhederne på deres oprindelige etableringssted, bør der skabes flere regionale tiltag på uddannelsesområdet. Det vil have betydning at støtte andre initiativer såsom udveksling med universiteter på forskningsområdet eller partnerskaber med lokale myndigheder til udvikling af regionale klynger, der skal støtte virksomhederne ⁽³⁰⁾.

3.7.3.2 EØSU støtter Kommissionens forslag om at forlænge den periode, i hvilken en virksomhed skal bevare en investering, til hvilken den har søgt om støtte, fra 5 til 7 år ⁽³¹⁾. På denne måde kan man tilskynde virksomhederne til at blive, da

⁽²⁹⁾ Jf. fælleserklæringen om midtvejsrevisionen af Lissabonstrategien, der blev fremlagt på det sociale trepartstopmøde den 22. marts 2005.

⁽³⁰⁾ Det i punkt 2.1 omtalte »Rammeprogram for konkurrenceevne og innovation« (KOM(2005) 121 endelig af 6. april 2005) omfatter skridt i denne retning.

⁽³¹⁾ Jf. Kommissionens forslag vedrørende strukturfondene.

de i modsat vil skulle betale den finansielle støtte, de har modtaget, tilbage.

3.7.4 Da dette relevante spørgsmål omgærdes af stor interesse, vil EØSU følge udviklingen i virksomhedsudflytningerne i Europa ⁽³²⁾.

4. anbefalinger

4.1 Som Kommissionen anfører i sin meddelelse om Integreerede retningslinier for vækst og beskæftigelse (2005-2008) ⁽³³⁾ må EU på den ene side gribe de muligheder, der opstår med åbningen af de hurtigt voksende markeder, som Kina og Indien, og på den anden side har EU et stort potentiale til yderligere at kunne udvikle sine konkurrencefordele, ligesom det er vigtigt, at de nye tiltag gennemføres målrettet, således at dette potentiale kan udnyttes.

4.2 EØSU er af den opfattelse, at det for at øge vækstpotentialet og kunne tage de fremtidige udfordringer op, er afgørende vigtigt at få realiseret et vidensamfund baseret på en politik til fremme af menneskelig kapital, uddannelse, forskning og innovation. Desuden kræver bæredygtig vækst efter EØSU's mening også en stærkere demografisk dynamik, bedre social integration og fuld udnyttelse af det potentiale, som den europæiske ungdom ligger inde med, således som Det Europæiske Råde anerkendte med vedtagelsen af Den Europæiske Ungdomsplan den 22.-23. marts 2005.

4.3 EØSU efterlyser større konvergens og synergi mellem EU's forskellige interne politikker, foranstaltninger og mål. Dette kræver ikke kun en stærk intern koordinering i Kommissionen, men også en uddybning af dens dialog med Europa-Parlamentet og Rådet.

4.4 EØSU opfordrer Kommissionen til at anlægge en sektoriel og en horisontal strategi i EU's industripolitik, eftersom anbefalingerne fra grupperne på højt niveau inden for lægemiddel-, tekstil- og beklædningssektoren samt inden for skibsbygning og bilproduktion har vist, at hver enkelt af disse sektorer har specifikke problemer, som kræver særlige løsninger og en individuel tilgang ⁽³⁴⁾. En horisontal strategi kan ikke løse disse problemer.

⁽³²⁾ Der bør i den forbindelse blandt andet tages hensyn til de kvantitative og kvalitative analyser, som Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (Dublin) udarbejder.

⁽³³⁾ KOM(2005) 141 endelig af 12. april 2005.

⁽³⁴⁾ Det vigtigste fælles mål med disse fire grupper på højt niveau (high level groups, HLG), som Kommissionen nedsatte mellem 2001 og 2005, er at stimulere debatten om initiativer, som kan lette tilpasningen i de pågældende sektorer til større udfordringer og forbedre konkurrencevilkårene for den berørte europæiske industri. Tre af disse fire grupper har offentliggjort deres rapporter (lægemiddelsektoren i maj 2002; tekstil- og beklædningssektoren i juni 2004, om end den har genoptaget sit arbejde på »sherpa-plan« for at fortsætte debatten om uløste spørgsmål og overvåge situationen i sektoren i 2005; skibsbygning i oktober 2003). Den afsluttende rapport om bilsektoren (CARS21) forventes inden udgangen af 2005.

4.5 For så vidt muligt at afværge de negative følger af virksomhedsudflytninger i Europa må der blandt andet tages hensyn til følgende aspekter:

4.5.1 Uddannelse, efteruddannelse og færdigheder. Menneskelig kapital har stor betydning for den industrielle konkurrenceevne og vil sandsynligvis få det i endnu større grad (et klart eksempel er det faktum, at manglen på faglært arbejdskraft er den største hindring for SMV'ers udvikling). De kommende år vil vise, at tilstedeværelsen af faglært arbejdskraft er en kritisk faktor for den europæiske industris internationale konkurrencedygtighed på lang sigt. Uddannelse og indvandring inden for rammerne af EU's lovgivning og fælles politik vil derfor blive tillagt stor betydning. Den europæiske industripolitik må fokusere på uddannelse, efteruddannelse og færdigheder i sin strategi og rette særlig opmærksomhed mod vedvarende uddannelse af arbejdstagere.

Menneskelig kapital og knowhow betyder konkurrencefordele

4.5.2 Forskning og innovation. Disse to områder er nøglefaktorer for den europæiske industris konkurrenceevne. EU må gøre en indsats for at nå målet om at afsætte 3 % af dets BNP til forskning og forstærke bestræbelserne for at udvikle offentlig og privat forskning. Derfor er etablering af et europæisk forskningsrum af vital betydning, da det giver EU det nødvendige grundlag for videnskabelige og teknologiske fremskridt.

Samtidig er det vigtigt, at forskning omsættes til industriel innovation og at private investeringer i de kapitalgoder, som konkret resulterer i teknologisk forandring, øges.

Videnskabelig og teknologisk innovation er vigtige differentierende faktorer

4.5.3 Konkurrencepolitik. På trods af at interaktionen mellem industripolitik og konkurrencepolitik er stigende, er den stadig utilstrækkelig. Den bør intensiveres, da passende anvendelse af konkurrencereglerne, som er knyttet til de industripolitiske mål, vil bidrage afgørende til vækst og beskæftigelse på lang sigt.

Man bør i højere grad overvåge markederne og holde øje med, at såvel de nye som de reviderede direktiver indeholder bestemmelser, som sikrer, at de gennemføres på en ensartet måde i samtlige medlemslande.

Konkurrencepolitik og industripolitik må kædes sammen

4.5.4 Bevidstgørelse. I betragtning af den rolle, som det aktuelle forbrugsmønster — og i særdeleshed prisen — spiller, må forbrugerne gøres bevidste om konsekvenserne heraf. Virksomhederne kan bidrage til en kollektiv bevidstgørelse ved at mærke deres produkter med oplysninger om overholdelse af sociale bestemmelser, kvalitet osv.⁽³⁵⁾ Man kunne også fore-

stille sig, at de kunne oplyse forbrugerne mere præcist om deres produkters oprindelse.

Forbrugerne bør gøres bevidste om konsekvenserne af deres forbrugsmønstre

4.5.5 Nøglesektorer. Der er behov for en mere aktiv industripolitik, især for sektorer, der fremmer samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor. I den forbindelse bør der tages hensyn til de kvantitative og kvalitative analyser, som udarbejdes af Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (Dublin), så den politiske debat om virksomhedsflytninger kan foregå på et mere solidt grundlag.

Større samarbejde mellem den offentlige og den private sektor kan bidrage afgørende til at sætte skub i udviklingen

4.5.6 Imødegåelse af begivenheder med en uforudset effekt. For alle sektorer og som anført i Kommissionens meddelelse om beskæftigelsen på baggrund af omstruktureringer⁽³⁶⁾, er der brug for en »reform af de finansielle EU-instrumenter for bedre foregribelse og håndtering af omstruktureringer«, hvortil der skal afsættes passende midler under hensyntagen til den sociale indvirkning. Det er også ønskeligt, at de offentlige myndigheder griber ind i tilfælde af »uforudsete begivenheder eller begivenheder med kraftige virkninger i en given sektor eller region«. Derfor går EØSU ind for, at strukturfondene udstyres med »en reserve til uforudsete begivenheder«.

EU bør udstyres med nogle tilpas fleksible finansielle redskaber til at imødegå uforudsete begivenheder

4.5.7 Infrastruktur. Transport-, telekommunikations- og energinetværk på nationalt plan og på tværs af EU's indre og ydre grænser bør forbedres. Infrastrukturen er en hovedforudsætning for konkurrenceevne, og de bør derfor stilles til rådighed for virksomhederne til konkurrencedygtige priser. Velfungerende offentlige tjenesteydelser er med til at tiltrække virksomheder og er en vigtig forudsætning for udviklingen af især små og mellemstore virksomheder.

Investeringer i infrastrukturer, der letter virksomhedernes aktiviteter, kan tilskynde dem til at blive i Europa

4.5.8 Fremme iværksætterånden og tilskynde til erhvervsaktiviteter. Hvis den europæiske industris fremtid skal sikres, må der skabes et klima, som er gunstigt for etablering og udvikling af iværksætteraktivitet, med særlig fokus på små og mellemstore virksomheder. Det vil være nødvendigt at forbedre adgang til finansiering på de tidlige og mellemliggende stadier af virksomhedernes udvikling, og i det omfang det er muligt, forenkle procedurerne for etablering og ledelse af virksomheder. Det vil også være nødvendigt at fremme en mentalitetsændring for at få flere til at tage de risici, der er forbundet med erhvervsvirksomhed.

⁽³⁶⁾ KOM(2005) 120 endelig.

⁽³⁵⁾ Jf. udtalelsen om »Metoder til information om og evaluering af virksomhedernes sociale ansvar i en global økonomi« (ordfører: Evelyne Pichenot), vedtaget den 8. juni 2005.

Det er også vigtigt at inddrage arbejdstagerne i opnåelsen af virksomhedens mål.

Det er nødvendigt at støtte etablering af virksomheder, hvis væksten skal sikres

4.5.9 Socialpolitiske foranstaltninger. Den bedste måde, hvorpå man kan imødegå den forståelige frygt for de negative følger af virksomhedsudflytninger, er ved at udforme og på passende vis anvende socialpolitiske foranstaltninger, som kan udvikle en positiv holdning til forandring, gøre det muligt for arbejdstagerne at tilpasse sig og forbedre deres kvalifikationer, samt fremme jobskabelse.

Det er nødvendigt at udforme og anvende socialpolitiske foranstaltninger, som kan reducere de mulige negative følger af virksomhedsudflytninger til et minimum

4.5.10 Social dialog. Den europæiske industripolitik bør defineres i erhvervsrelaterede, sektorbestemte og tværfaglige termer og omsættes til praksis med input fra arbejdsmarkedets parter, hvis sagkundskab har afgørende betydning, da de er de centrale berørte aktører. Det kræver, at virksomheder fremlægger deres planer på et så tidligt stadium, at andre berørte aktører kan træffe passende forholdsregler.

De europæiske arbejdsmarkedsparter bør tage dette spørgsmål op i forbindelse med omstrukturering og i lyset af den nye

agenda for den europæiske sociale dialog, også på sektorielt plan. Inden for rammerne af arbejdsmarkedsdialogen er de kollektive aftaler et vigtigt middel til at skabe ensartede konkurrencevilkår for virksomhederne.

At opnå en konstruktiv og kreativ balance mellem de berørte aktørers interesser er en løbende opgave

4.5.11 Konkurrenceevne og internationale spilleregler. Selvom udflytninger er udtryk for strukturelle forandringer, er det ikke acceptabelt, at de — om end kun delvist — tilskyndes af en EU-politik, som ved forhandlingerne om og den efterfølgende fortolkning af grundlæggende internationale regler tillader et alt for stort spillerum. For at fremme samarbejdet mellem WTO og ILO må der tages hensyn til den sociale dimension af globaliseringen og opnås et passende samspil mellem EU's politikker. EU bør derfor i disse internationale organer arbejde for sikre, at reglerne bliver overholdt, og at de eksisterende mekanismer i modsat fald håndhæves så effektivt som muligt.

Det er nødvendigt med åbne, konkurrencedygtige globale markeder, hvis regler overholdes af alle

4.6 Målet bør være at fremme nye investeringer i EU, fastholde bestående investeringer og fortsætte europæiske investeringer i udlandet.

Bruxelles, den 14. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets direktiv om ændring, for så vidt angår anvendelsesperioden for minimumsniveauet for normalsatsen, af direktiv 77/388/EØF om det fælles merværdiafgiftssystem«

KOM(2005) 136 endelig — 2005/0051 (CNS)

(2005/C 294/10)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 27. april 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Umberto Burani til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 22. juni 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 419. plenarforsamling, mødet den 14. juli 2005, følgende udtalelse med 91 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod:

1. Baggrund

1.1 I henhold til artikel 12, stk. 3, litra a), andet afsnit, i direktiv 77/388/EØF træffer Rådet med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg afgørelse om størrelsen af normalsatsen for merværdiafgiften. I januar 1993 fremsatte Kommissionen forslag med henblik på indførelse af en **endelig fiskal harmoniseringsordning**, men Rådet kunne ikke vedtage forslaget, da det ikke var muligt at samle den fornødne enstemmighed.

1.2 I stedet blev der vedtaget en aftale om tilnærmelse af momssatserne, og med direktiv 92/77/EØF blev der indført en **minimumssats på 15 %**. Denne bestemmelse, der oprindeligt skulle gælde til 31. december 1996, er blevet forlænget tre gange, og gælder indtil den 31. december 2005.

2. Kommissionens forslag

2.1 Da det nugældende direktiv snart udløber, har Kommissionen fremsat forslag om forlængelse af direktivet, så det gælder frem til den 31. december 2010. De gældende bestemmelser ændres dog ikke: merværdiafgiftens normalsats må ikke være lavere end 15 %, og beskatningsgrundlaget skal være ens for levering af goder og for levering af tjenesteydelser.

3. EØSU's bemærkninger

3.1 I lyset af den aktuelle situation vedrørende medlemsstaternes politikker på skatteområdet, og især på momsområdet, kan EØSU kun tilslutte sig Kommissionens initiativ, som reelt er et nødvendigt skridt.

3.2 EØSU vil endvidere benytte lejligheden til at fremsætte visse bemærkninger i håbet om, at medlemsstaterne vil tage dem til efterretning.

3.3 Den **manglende fælles enighed** blandt medlemsstaterne på skatteområdet, og i særdeleshed på momsområdet, er ikke noget nyt. Den har eksisteret siden grundlæggelsen af EU, og de efterfølgende udvidelser fra oprindeligt 6 medlemsstater til de nuværende 25 har kun været med til at gøre uenigheden større. Det er i årenes løb end ikke lykkedes at finde tilslutning til Kommissionens forslag, som blot lagde op til et interval med en minimums- og maksimumssats på 15 % og 25 % (om end dette interval eksisterer i praksis). Endvidere har man hverken opnået en aftale om ensartet anvendelse af princippet om betaling af moms i oprindelsesmedlemsstaten eller taget seriøst fat på spørgsmålet om ophævelse af de utallige fritagelser og undtagelser, som alle medlemsstater har opnået med forskellige begrundelser fra gang til gang, og med frister, som — hvis de i øvrigt er angivet — næsten aldrig er blevet overholdt.

3.4 **Det kan ikke være rigtigt at tale om en »overgangsordning«** for moms, når denne ordning har eksisteret i årtier i afventen på en »endelig ordning«, som er mere problematisk end nogensinde, og EØSU vil ikke længere acceptere denne situation. Rådet bør af hensyn til åbenhed over for borgerne, som man så ofte påberåber sig og efterlyser, melde klart ud, at det vil forfølge **det strategiske mål** om skattemæssig harmonisering på momsområdet, om end det ikke er realistisk at tro, at det kan nås på kort eller mellemlang sigt. Derved undgås spild af energi og ressourcer i et forgæves forsøg på at opnå enstemmighed på områder af helt afgørende betydning for de enkelte medlemsstaters skatte- og socialpolitik, som de hver især har i sinde at bevare uden at gøre indrømmelser.

Bruxelles, den 14. juli 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg